Armadio III ~~Scaffa~~ Palchetto 1o G. N.o 2

numeri

20

1335

In nomine domini Amen. Ad honorem
omnipotentis dei et gloriosissime virginis [illegible]
et Beatissimi confessoris fortunati confessoris [illegible]
protectoris et defensoris populi tudertine civitatis et omnium
[illegible]ho(rum) santo(rum) et sancta(rum) dei et ad honorem et conservationem [illegible]
octo conservato(rum) et defenso(rum) status pacifici dicte civitatis et
confalonerii populi eiusdem. Et ad conservationem protectionem et
augumentum status pacifici prelibate civitatis et eius districtus
et ad honorem comunis et populi antedicte civitatis et omnium amico(rum)
1335 eiusdem. Hec est compilatio omnium et singulo(rum) decreto(rum) statuto(rum)
et ordinamento(rum) facto(rum) et edito(rum) per officia dominorum duodecim dudum
ad conservationem status pacifici dicte civitatis deputato(rum) et per
officia dominorum octo conservato(rum) et defensorum status pacifici dicte
civitatis in diversa volumina disperso(rum) et quorumdam alio(rum) ordiname
ntorum et reformationum dicti comunis tamquam utilia pro comuni in uno 1
lumine coacervato(rum) per infrascriptos sapientes pro ut inferius con
tinetur cum decisionibus detractionibus correctionibus et addictio
nibus factis in eis.

TODI

[illegible] et pacifici status civitatis Tuderti, [illegible]

[illegible] dominorum duodecim, conservatorum status pacifici dicte civitatis

[illegible] super diversis decernerentur articulis edita et composita quarum

[illegible] contrarietate consisterent, vel inutilia a multis dubitabatur. Nos igitur

[illegible] Marthelli Bucii de Regione Nidoli.

Petrucciolus Raynuccoli Ugolini de Regione Camuciae

Cichellus Jacobelli Palmucii

Mannucius magistri Benvenuti Bonaiunte

Andreolus Venturelle Angelarii de Regione Sancti Prassedis.

Bucciarellus Raynalducii Palmerii de Regione Nidoli

Mannuccellus Andree Starpamughi de Regione Vallis et

Ciccthonus Masci Johannis de Regione Camuciae.

Octo Conservatores et defensores status pacifici Tudertine civitatis ad predicta dilucidanda et declaranda per consilia opportuna plenam potestatem habentia vocati. Super

hoc cum instantia requisiti a multis. Ambiguitatem et incertitudinem huiusmodi dispendium pluribus afferentem que de statutis decretis et ordinamentis [illegible] teneri que ne deberet imposterum refutari. Dei omnipotentis auxilio pro utilitate publica desiderabiliter affectantes per Nos ipsos et per

Jacobellum domini Raynaldi Benedictoni Confalonerium populi civitatis Tudertine

dominum Gentilis Ufreducii iudicem colti de Regione Nidoli

ser Nicolam Mannis Gerardi

ser Paulum Petri Monachi de Regione Sancti Silvestri

ser Petrum Nucii Polecti.

Bartolinum Benvenuti Gregorii de Regione Vallis et

Mannucium Venturelle Angelarii de Regione Collis.

Sapientes viros ad hec a nobis electos atque vocatos statuta decreta et ordinamenta huiusmodi fecimus videri examinari et sepius recenseri. Et

tandem pluribus capitulis eorum vel temporalia aut sibi ipsis vel aliis municipalibus iuribus contraria. Inutilia. seu superflua viderentur penitus resecatis. Aliqua quibusdam capitulis abreviatis et aliquibus in toto vel in parte mutatis. Multisque correctionibus. detractionibus et addictionibus prout expedire vidimus et fore utile pro communi factis in ipsis. In unum librum cum

[...] decretis et ord[...]
[...]a. plurima in iudiciis et extra frequentat[...]
vidimus et sub debitis distinctionibus et Rubricis colloca[...]
comunis per providos viros Iacobum Simucii Iacobi — et Pe[...]
notarios tudertinos a nobis ad hec scribenda specialiter adinventos asserui[...]
nimus. Ideoque infrascripta statuta decreta et ordinamenta per dictos Iacobu[m]
et petrum notarios scripta et in volumine statutorum reddacta pro dicto nostro Comu[ni]
utilia confirmamus ac etiam approbamus et tam in iudicio quam extra pro legibus
municipalibus et statutis huius urbis precipimus ab omnibus ab hodierna die
inantea inviolabiliter observari. Ceterum vero omnia et singula decreta ordi
namenta et stantiamenta facta edita et composita per ante dicta officia tam
dominorum octo nostrorum precessorum quam etiam dominorum duodecim quandocumque tempore tamquam in
utilia superuacua et minus provise edita, ac etiam statuta que nostris in hoc
volumine reddactis sunt contraria vel adversa Et statutum positum in volumine
statutorum comunis tuderti in prima distinctione sub rubrica de electione et officio dominorum
duodecim conservatorum pacifici status civitatis tudertine et omne aliud statutum quod loquitur
de officio et iurisdictione ipsorum dominorum duodecim quod capitulum statuti mandantes
de nostris cartulariis aboleri cassamus irritamus evacuamus et revocamus
adeo quod nullus in iudicio vel extra utatur aut ipsa alleget set ut leges abrogat[e]
evitet penitus et repellat ¶ Provisionibus decretis et ordinamentis editis
et factis per dicta officia super petitionibus per singulares personas porrectis contra
eis super quibus petitionibus sunt sententie promulgate et etiam quibusdam decretis
provisionibus et ordinamentis de quibus fit expressa mentio in ordinamento 1335 dicembre 23
a nobis edito sub anno domini a nativitate millesimo tricentesimo trigesimo quinto
indictione tertia tempore domini benedicti pape duodecimi die vigesimatertia
mensis decembris quod incipit. Neque leges neque constitutiones ita scribi possunt
1335. etc. et finit in millesimo ccc xxxv die xvii Iulii.

2

[...] salutem et la[...]

[...] Cum etiam Civitas Tudertina quam Tetro de[...]

[...] turbavit presentialiter optate pacis beneficio potiatur Salubrit[er]

[...] pretiosum pacis thesaurum collocari in tuto et ad eius cons[er]

[...] et augumentum custodes poni dilectissimos et fideles. Itaque hac pro

[...]sione saluberrima providemus decernimus et ordinamus. Ut deinceps imper

petuum in Civitate tuderti presint et preesse debeant Octo boni viri qui dicantur

et sint conservatores et defensores boni et pacifici status Civitatis predicte. Quorum

fiat electio et fieri debeat modo forma et ordine infrascriptis. Videlicet quod quili

bet dominus capitaneus qui pro tempore erit in Civitate tuderti et quilibet alius officia

lis dicti capitanei gerens officium quocumque nomine nuncupetur ad penam ducentarum libr[arum]

cort[onensium] sibi de suo salario auferendam et etiam vinculo iuramenti teneantur et debe

ant infra primos octo dies mensis Novembris facere congregari in palatio novo

communis tuderti consules infrascriptarum artium videlicet consules mercatorum

consules iudicum et notariorum consules cappellariorum consules calzolariorum con

sules pelliparorum consules merciariorum consules aguratorum consules magistrorum li

gnaminis consules aurificum consules fabrorum consules sartorum consules bamba

xariorum consules tabernariorum consules lanaiolorum consules spetiariorum consules

macellariorum consules piçicariolorum consules barbitonsorum et consules camagnaro

lorum et ortolanorum. Dummodo ex consulibus mercatorum interesse possint infrascripte

electioni quatuor et non ultra et ex consulibus iudicum et notariorum interesse po

ssint quatuor et non ultra. Ex consulibus vero omnium suprascriptarum artium in

teresse possint infrascripte electioni duo consules pro qualibet dictarum artium et

non ultra. Debeant etiam consules suprascriptarum artium qui ipsi electioni interfuerint

esse oriundi de Civitate tuderti et subiecti iurisdictioni dicti communis in civili et

criminali. Qui consules supradicti sic insimul congregati recepto ab eis prius

corporali sacramento ad sancta dei evangelia tactis scripturis de eligendo bonos

homines secundum formam presentis ordinamenti et omnium aliorum loquentium de

Eligono' auspi otto conserva tori

cons Arti

2v

[illegible] debeant ad bussulas et pallictas [illegible]
[illegible] quot eis videbitur sexaginta bonos et prudentes [illegible]
civitatis eiusdem, qui sint pacis et patrie zelatores, quorum [illegible]
vel obtemptus nisi habuerit duas partes vocum vel pallictarum [illegible]
pro eo. Quorum sexaginta bonorum hominum quilibet sit etatis triginta annorum [illegible]
[illegible] qui sint populares et de populo civitatis Tuderti et non sint nobiles vel ma-
gnates vel iudices vel advocati. Ipsi sexaginta vel aliquis ipsorum non eligant nec
eligere possint consules supradicti aliquem, exceptis patrem, filium, fratrem car-
nalem, nepotem carnalem vel patruum carnalem, ex linea paterna, alicuius con-
sulum prioratus artium sive intersit electioni predicte sive non. Quorum se-
xaginta bonorum hominum sic electorum nomina dividere et cernere debeant consules
supradicti per octenarium numerum usque in quadragintaocto ex predictis se-
xaginta. Et scribi facere in sex cedulis, videlicet in qualibet cedula octo nomina
ex predictis quadragintaocto electis, videlicet quatuor nomina Gebellinorum et
quatuor nomina Guelforum. Quas sex cedulas diligenter et caute includant et
inclusas firment in quadam bussula. Quam bussulam etiam mictere et ponere
debeant in quadam cassam in qua sint tres cum tribus diversis clavibus fir-
mature. Unam quarum clavium tenere debeat dominus capitaneus vel officialis qui
capitaneatus officium exercebit, aliam vero clavim tenere debeat custos
Guardianus vel sacristanus fratrum minorum, aliam vero teneant domini
octo qui inferius narrabuntur. Reliqua vero duodecim nomina ex sexaginta
predictis scribi facere teneantur consules supradicti in duodecim cedulis, videlicet
in qualibet cedula unum nomen per se singulariter et divisim. Quas cedu-
las claudi faciant et micti in duas pissides, videlicet in unam sex Guel-
fos et in aliam sex alios Gebellinos. Que bussule claudantur, ponantur,
firmentur et teneantur in cassa supradicta. Et dicta capssa immediate
postquam in ea misse fuerint bussule cedularum suprascriptarum firmentur cum
cum clavibus supradictis, que firmata custodienda tradatur camerario comunis

Elezione dei 8 …

3

3

… TODI

[illegible] qd nus dns capitan[eus] vel officialis qui ca
[illegible] exercebit tenea[t] et debeat congregari facere consilium
[illegible] in quo ad minus debeat numerus intere[sse] qui tunc
[illegible] debebit in reformationibus faciendis infra octo dies ante exitu[m]
[illegible] tunc exitus dnor[um] octo predictor[um] in quo consilio veniat dnus frater
de ordine sancti francisci clavim tenens casse predicte cum clavi predicta
veniant etiam dicti dni octo cum alia clavi predicta Et intersit etiam
etiam dicto consilio dns capitan[eus] vel officialis qui capitan[ei] officium exer
cebit cum alia clavi predicta Et in dictum consilium adduci faciat dns capit[aneus]
dictam cassam Et ipsam in dicto consilio faciat aperiri et de ipsa aperta extrahi
faciat bussulam supradictam in qua sunt cedule dnor[um] octo iste videlicet
in quarum qualibet cedular[um] scripta sunt octo no[m]i[n]a de predictis sexagita
que bussula sic extracta ponatur in manus dicti fratris qui frater dictam
bussulam debeat aperire et extra unam dictar[um] cedular[um] suis propriis ma
nibus trahere illam videlicet qua[m] sibi ad manus primo fortuna pa
raverit Que cedula sic extracta antequam aperiatur mittatur et involuatur
in dicto consilio in quadam ballutta de cera et in dicto consilio sigilletur
sigillo dni capitan[ei] in duabus partibus dicte cere ita qd aperiri non
possit sine lesione sigilli Et sigillata custodienda tradatur dnis octo
3v quam ipi non debeant aperire usque sero precedens mane quo ipi ex
tracti debeant intrare ad officium exercendum Quo sero ipam cedu
lam in presentia dni capitanei debeant aperire Et illi quor[um] no[m]i[n]a
in dicta cedula sic extracta scripta reperientur sint pro primis duobus mensibus
ad officium prelibatum qd per dictos dnos octo incipiatur in no[m]i[n]e
ihu xpi in primis kalendis tunc proxime secuturis Et semper notarius
reformationum presens existat apertione dicte cedule scribat no[m]i[n]a
extractor[um]. Quibus pactis in dicto consilio ut dictum est claudatur
bussula supradicta per dictum fratrem et ponatur et mittatur in dictam

cassam que cassa in dicto consilio fuerint consulibus [illegible]
nda tradatur camario supradicto clavibus dicte casse [illegible]
Capitan dnos Octo et dictum fratrem ut dictum est. Si vero aliquis [illegible]
septum esset in dicta cedula sic extracta mortuus esset ut ante [illegible]
dicti officij dnorum octo ut in dicto officio moriretur vel esset alia legitima causa
Impeditus propter quam non posset dictum officium exercere ut intret ad
dictum officium exercendum, simili modo et forma dictum consilium centum et
adiunctorum quando fuerit oppotunum debeat congregari et in ipso modo pre
dicto debeat aperiri bussula que est in dicta cassa in qua sunt sex brevia
In quorum quolibet scriptum est solummodo unum nomen videlicet coloris et
partis dextro, ut qua fuerit talis mortuus, vel causa legitima impe
ditus. Et ex dicta bussula per dictum fratrem tot propriis manibus extra
hant similis coloris et partis quot sufficiant octenarium numerum supra

Lo.opoleri

dictum. Et aliter dicti duodecim qui super sunt a quadraginta octo [illegible]
In sexaginta de dictis bussulis non trahantur et talis extrahendus tempore
sui officij illam habeat plenitudinem potestatis et illud officium et ar
bitrium, salarium, beneficium et bayliam que et quas habet alius de 4
dominis octo predictis si qua vero brevia ex dictis duodecim brevibus
In quorum quolibet est scriptum unum nomen solummodo tempore quo fuerint
brevia conscripta in quorum quolibet scripta sunt octo nomina remanerent
In dictis bussulis tempore nove electionis faciende per dictos consules
artium de suprascriptis novis dnis octo trahantur de dictis bussulis et
id de ipsis fiat quod videbitur consulibus supradictis. Et sic semper de tempore
In tempus et duobus mensibus in duos menses fiat electio et extractio suc
cessorum dnorum octo ante exitum officij antecessorum dnorum octo ut dictum
est usque ad sextam ternam dnorum octo proinde advenientem tempore vel
timorum dnorum octo in sexta terna gerentorum sint dni capitani ut hiis qui
Capitaneatus officium geret consules suprascriptorum artium faciat congregari

[illegible] pertis denotatam et per ipsos sacrificii electionem [illegible] bonorum
[illegible] officio dominorum octo exercendo pro domino tunc priori ventaro incipiendo in
[illegible] post finem officii dominorum octo tunc presentium modo et forma superius de
[illegible] et ita quod de anno ut supradictum est postea semper fiat ita quod nullo tempore
[illegible] officium predictis officialibus vacet. Et habeant et habere debeant
omnes domini octo prefati qui pro tempore fuerint pro eorum stantiamentis provisio
nibus et decretis scribendis unum notarium quem voluerint quem ipsi eligant
et eligere possint prout eis placuerit. Et teneantur dicti domini octo et eorum notarius
continue de die et de nocte toto tempore dictorum duorum mensium stare et morari
simul reclusi in palatium residenti comuni expensis comunis tuderti conducendi. Et
teneantur possint et debeant dicti domini octo qui pro tempore fuerint continue vi
gilare et cogitare et sollicitam curam habere circa conservationem defensio
nem salute et augumentum prosperi et pacifici status civitatis et comitatus
tuderti et honoris libertatis iurium et iurisdictionis comunis. Et ut ipsa civi
tas compulso quolibet orianie scandalo de bono in melius persevet et au
geatur. Et ut bona iura comunantie et possessiones pertinentes et
spectantes ad comune tuderti non occupentur per aliam quacumque personam
et iam occupate reddeant ad comune non obstante quod possiderentur per
aliquem. Et pro predictis et quolibet predictorum faciendis auctoritate presentis
decreti provisionis statuti et ordinamenti habeant dicti domini octo qui
pro tempore fuerint auctoritatem et bayliam plenissimam et plenum
et liberum et absolutum arbitrium et omnem plenitudinem potestatis
quod et quam habet comune tuderti providendi stantiandi decernendi et
ordinandi omnia que viderint expedire et que de ipsorum processerit vo
luntate. Et quicquid per eos fuerit provisum stantiatum decre
tum gestum seu ordinatum vel per duas partes dominorum octo iure pro
babiliter firmatur factum provisum stantiatum ordinatum et gestum
ex dictis causis et qualibet ipsarum nulla probatione vel contradictione
in contrarium admittendo. Et ita valeat et firmum sit et debeat

execution[e] mandari p[er] potestatem capitaneum defensores camerarium et notarios [illegible]
tionum et per alios officiales comunis p[re]dicti et per omnes p[er]sonas iurisdi[ctioni]
tudertine suppositas ac si per arengam et per omnia consilia et per totum [populum uni]
versitatis civitatis tuderti foret promissum ordinatum seu decretum omni con[tradic]
tionis obstaculo et contrarietate remotis. § Et potestas et capitaneus et quilibet alius
officialis qui dictorum dominorum octo ordinamenta seu stantiamenta neglexerit aut con
tempserit puniatur pro qualibet vice in libris quingentis denariorum cortonensium et nichilominus
i possit per dictos dominos octo expelli et ab officio removeri. § Salvo et excepto
quod non possint ipsi domini octo novam guerram movere vel facere aut ordinare quod
ii moveatur vel fiat. Item non possit dicti domini octo rebandire aliquem exbanditum
vel condepnatum comunis tuderti pro maleficio. Nec aliquos processus vel condepna
tiones tollere vel suspendere aliquo modo. Nec possint carceratos comunis tuderti offerre
iii vel aliquem relapssare vel ordinare quod relapssetur vel offerantur. Item non
iiii possint concedere represalias alicui contra formam statuti tuderti. § Item non possint
sibi vel alteri ipsorum pro ipsorum proprio et privato comodo seu facto aliquid stantiare
vel ordinare nisi id quod esset in favorem eorum officii pro evidenti utilitate comunis. 5
v Item non possint aliquam datam mutuam vel prestantiam imponere in ci
vitate vel comitatu tuderti comuni tuderti vel aliquibus civibus nobilibus vel
sergentibus civitatis et comitatus tuderti vel aliquibus comunitatibus vel mas
sariis comitatus tuderti vel forensibus. Possit tamen data mutua et prestantia
generalis et spetialis imponi per consilium centum et adiunctorum comuni civibus
vi et comitatensibus prout videbitur dicto consilio centum et adiunctorum. Item
non possint dicti domini octo aliqua bona possessiones iura libertates vel iuris
dictiones comunis tuderti vendere donare permutare vel modo aliquo alienare nec
ea possint alicui vel aliquibus locare vel titulo locationis concedere ultra quam per [tres]
vii [menses]. Nec possint de pecunia comunis expendere ultra quantitatem quingentarum
librarum [cortonensium] pro quolibet mense eorum officii. Quingentas tamen libras expendere
viii possint quolibet mese eorum officii in utilitate comunis sicut eis videbitur. § Item
non possint aliquem massarium comitatus vel dictas possessiones alibi massariorum

[illegible] vel cancellari. Nec possint [illegible] ipsum vel
[illegible] ordinamentum nobiles vel potentes facere scribi vel ap
[illegible]. Hoc quidem stantiamentum ordinamentum et decretum ta
[illegible] pro conservatione salute et augumento pacis et patrie et pro
[illegible] singulorum est editum velud novissimum et posterius supra et contra
omne aliud statutum seu ordinamentum directo vel per obliquum contrarium contineus
volumus prevalere et robur et prerogativam omnimodam optinere. Et
eius voluntatem et mentem effectui demandari ac perhenniter perdurare et
irrevocabiliter observari. Et quod numquam possit tolli mutari revocari abrogari
aut in aliquo derogari. Et non patiatur potestas vel capitaneus vel alius officia
lis quod fiat aliquod consilium in quo possit contra presens stantiamentum or
dinamentum et decretum aliquid dici vel proponi arengari vel fieri. Et
semper quando proponetur seu fiet proposita de renovatione statutorum spe
cialiter excipiatur in ipsa proposita quod esset huius statuti vel ordinamenti ver
bis vel menti contrarium. ¶ Et nullus de cetero audeat contra presens or
dinamentum in aliquo contradicere facere vel acceptare aut consentire quod contra
ipsum aliquid ordinetur vel fiat. Et quilibet contrafaciens puniatur per po
testatem vel capitaneum ad cuius notitiam primo venerit in libris quingen
5v tis denariorum cortonensium. Et si potestas vel capitaneus consentirent quod fieret proposita vel pro
ponerent ipsi vel aliquis eorum aliquid in diminutionem cassationem dero
gationem vel suspensionem huius statuti et ordinamenti puniatur in libris
quingentis denariorum cortonensium talis proponens vel consentiens. Et notarius reforma
tionum et quilibet alius notarius qui aliquid scribet contra presens
ordinamentum puniatur in libris ducentis cortonensium. ¶ Et nulla conven
ticula gentis congregatio rumor tumultus vel mine fieri possit
in contrarium dominorum octo vel eorum officii. Et qui contrafecerit quocumque dicto
vel facto debeat puniri et condepnari per dominos potestatem vel capitaneum vel
quemlibet alium officialem iurisdictionem criminalem habentem in
civitate Tuderti in persona et ere vel eorum altero arbitrio iudicantis

[illegible] consideratam [illegible]
vel contrafacientibus [illegible] a valeant et presentia [illegible]
firmitatem, non obstante statuto de iuramento potestatis [illegible]
de electione ambaxiatorum, et eorum salario, statuto de renovatione [illegible]
statuto de novo regimine, statuto de camario comunis, statuto de ordine [illegible]
ndo in optinendis partitis, nec statuto de electione, et officio centum
bonorum hominum, nec aliquo alio statuto, ordinamento, vel reformatione,
quibus omnibus et singulis huic contrariis, sit derogatum, per presens ordina
mentum et decretum abrogatum, et derogatum.

tem providemus deliberamus, et ordinamus, quod quilibet officialis — *de pena [illegible] ordinem [illegible]*
comunis Tuderti qui pro tempore erit in civitate Tuderti habens iurisdictionem
civilem vel criminalem teneatur et debeat iurare ad sancta dei evangelia
corporaliter tactis scripturis officium dictorum dominorum octo et eorum iurisdictionem
conservare manutenere et augere pro posse, et contra eorum ordinamenta facta
et facienda non facere vel venire aliqua ratione in quantum ordinamenta
non erunt contra presens ordinamentum, ad penam ducentarum librarum cortonensium sibi de
suo salario auferendam.

tem statuimus quod quilibet dictorum octo conservatoribus pacis status civi — *de salario dominorum octo [illegible]*
tatis et comitatus Tuderti et eorum notarius habeant et habere debeant
de pecunia et avere comunis pro eorum salario decem solidos cortonenses pro quolibet
eorum et qualibet die, qua steterint in dicto officio sine solutione ali
cuius gabelle, et pro dicto eorum officio a dicto comuni plus recipere vel
habere non possint aliquo statuto vel ordinamento loquente in contrarium
non obstante.

tem providemus deliberamus, et ordinamus, quod supradicti domini — *de famulis dominorum octo*
octo continue habeant et habere debeant sex bonos, et sufficien

6

[illegible] sit terminandi [illegible] electionis in [illegible] quatuor
[illegible] sit [illegible]
[illegible] pro quorum salario habeant dicti domini octo ac [illegible]
[illegible] mense decem et octo libr. cort. integras absque detractione gabelle
[illegible] decem et octo libr. dicti domini octo pro expensis victus faciendis dictis famuli
[illegible] decem libr. sibi debeant retinere pro quolibet mense sex vero libr. que
quolibet mense restant dare debeant dictis famulis videlicet ipsorum cuilibet pro quo
libet mense sold. viginti. Item habeant et habere debeant dicti famuli a
comuni tuderti singulis sex mensibus pro quolibet ipsorum unam tunicam extima
tionis et valoris centum sold. integrorum sine detractione gabelle quam pe
cuniam camerarius comunis tud. de pecunia comunis solvere teneatur.

Item providerunt statuerunt et ord. quod nullus qui fuerit in dicto officio dominorum
octo possit vel debeat eligi in dicto officio vel ad dictum officium exercendum
deinde ad unum annum post exitum dicti officii. Ita quod quicumque fuerit in dicto
officio a kalendis Jan. usque ad totum mensem decembris vel infra dictum tempus
non possit eligi vel poni inter illos qui esse deberent pro anno tunc sequente se
quenti ad penam viginti quinque libr. cort. pro quolibet electorum. Et si electus
fuerit non possit nec debeat dictum officium acceptare ad dicta penam. Set loco
eius dominus capitan. faciat alium de bussulis extrahi modo supius declarato qui
sic extrahendus sit de dictis dominis octo et similem habeat auctoritatem et bay
liam. Item non possint dicti domini octo aliquem in eorum notarium eligere qui
fuerit in dicto officio notariatus dictorum octo infra unum annum tunc sequente pre
cedentem pena viginti quinque libr. pro quolibet dictorum dominorum octo. Et si elige
retur ad dictum officium notariatus contra predictam formam dictum officium
non debeat acceptare vel exercere ad dictam penam et ad penam predictionis
salarii.

Item auctoritate et baylia predictis providerunt stantiaverunt et decreverunt

de exitu quod non possit eligi ad officium dominorum octo [illegible] nec [illegible] 60

de modo [illegible] quod aliquis de officio [illegible] [illegible] 25

qd ordo et officium dnor octo predictor debeat totu[m] ...
offic[iu]m exercendum et totas simul exire de officio ...
novi dni octo Intrent In mane tempestive post quos Introitum ...
octo exeant et eis memorias Inscriptis relinquant et dent de factis ...
tunc pendentibus faciendis Et duret officium dnor octo per duos mens[es] ...
et de duob[us] mensibus in duobus mens[ibus] sicud superius est expressum. Si vero ...
ro quo aperiret cedula dnor Octo vel mane quo debeant Intrare ad dictum
officium exercendu[m] aliquis sic extractus presens non eet vel ee posset vel
eet causa legitima Impeditus propt[er] quam ee non posset ad dictu[m] officium
exercendu[m] expectari debeat per tres dies et non ultra Et si Infra tres
dies venire non poterit ad dictum officium exercendum non expectet[ur] vel
tenus set loco ipius alius extrahat de illa bussula Inqua sunt cedule in
quar[um] qualibet scriptum est solummodo unu[m] nomen modo superius declarato
Si vero non eet legitima causa Impeditus omnino per dnm Capitan[eum] cogi
debeat ad dictum officium Jurandum exercendum et acceptandum.

Item quia principalit[er] officium dnor octo factum est pro defensione comunis
tuderti et ut hoies dicti comunis possint exponere negotia et gravamina sua
provide stantiamus et ord[inamus] qd dni Octo qualibet die veneris a mane usque
ad tertiam et a nona usq[ue] ad vesperas stent In loco publico et aperto ita
qd quelibet psona possit ire ad eos et exponere factum suum et petitionem sua[m]
eis Inscriptis relinquere. Et dicti dni octo omnes petitiones quas dicta die re
cipient debeant expedire usq[ue] ad diem lune proxime subsequentem Et pe
titiones Justas admictant et Iniustas debeant annullare que spectabu[n]t
ad eor[um] officium Si vero dicta petitio ad civilia vel criminalia ptineret po
ssint super ea habere consiliu[m] cum quolibet officiali forense comunis tud[erti]
et ipam possint et debeant commictere terminandam et super ea proce
dendum cuilibet officiali comunis forensi qui eis videbit[ur].

7

[circular library stamp: ... TODI]

[illegible]

[illegible] et stantiamus [illegible] dominorum octo predictorum uel ali[illegible] — ad [illegible] octo [illegible]

[illegible] tarum non possint nec debeant recipere aliquid exenium — exenia [illegible]

[illegible] ab aliqua speciali persona uel loco durante ipsorum officio. Et non possit — [illegible] officii

[illegible] debeant comedere cum aliquo potestate capitaneo uel defensore uel cum aliquo

eorum officiali uel cum aliquo ciue uel comitatense tudertino ad penam decem librarum

pro quolibet contrafaciente, bibere tamen possint et confectiones cum predictis comedere

absque aliqua pena. Et quod non possit ire ad comedendum de die uel de nocte

extra domos in quibus morantur tempore dicti eorum officii pro dicto officio exercendo

ad penam predictam. Et quemlibet contrafacientem prior dominorum octo suo Jura

mento infra tertiam diem denumptiare debeat domino capitaneo. Saluo si iuisset

causa necessitatis. Nec etiam possint ire ad loquendum cum aliquo Rectore

uel officiali Jurisdictionem habentem in ciuitate tuderti in palatio uel extra

nec aliquid ei scribere nisi quatuor ex eis essent presentes pena viginti quinque librarum

pro quolibet contrafaciente et qualibet vice.

Item prouidemus deliberamus et ordinamus quod notarius dominorum octo teneatur et de — de pena notarii officii et

beat scribere omnia stantiamenta ordinamenta et decreta que dicti domini octo — octo nec salar[ium] de p[ro]

fecerint et facere voluerint tempore eorum officii et omnes alias scripturas et Jnstru — scripturis

7v

que et quas facere voluerint dicti domini octo sine aliquo salario uel mercede habendis

uel recipiendis a comuni tuderti uel ab aliquo pro ipso comuni tuderti soluente ul

tra salarium sibi superius ordinatum ad penam centum soldorum pro qualibet vice.

De stantiamentis uero et scripturis que pertinerent ad speciales personas uel

comunitates percipiat et recipere possint de secundis scripturis salarium condecentem iustum et

congruum in iusta non possit aliquatenus extorquere de primis autem scripturis non possit

recipere aliquod salarium uel mercedem pena predicta que scripture intitulate remanere debeant in comuni

Item prouidemus deliberamus et ordinamus quod in officio uel de officio dominorum octo — de [illegible] quod non possint esse de officio dominorum octo uel eorum notarius

[illegible] dominorum octo non poss[...]

[...]pacto circa [illegible] et condempnatus pro falsitate pro[...]
vel aliquis massarius comitatus dicte civitatis [illegible]
et de populo civitatis predicte. Nobiles autem magnates iudices vel [...]
in dicto officio eligi non debeat, pena viginti quinque librarum pro quolibet electore et
si eligeretur dictum officium acceptare exercere vel operari non debeat ad
penam predictam. De quibus primis octo diebus officii singulorum dominorum octo et notariorum
dominus Capitaneus teneatur facere Inquisitionem et omnes et quolibet quos inve
nerit fuisse de dicto officio vel esse contra predictam formam punire teneatur in
viginti quinque libris denariorum cortonensium, et ipsi sic inventi ab officio removeantur. Et
loco eorum modo supradicto alii extrahantur de bussulis in quarum qualibet
septem aut sex brevia in quorum quolibet brevia scriptum est solummodo unum
nomen.

Item ad hoc ut baractarie fraudes illicite extorsiones et indece 9
ntia lucra cessent exaucte, et baylia potius provideantur statuimus et
ordinamus quod deinceps dominus Capitaneus vinculo iuramenti teneatur et debeat
contra omnes et singulos qui fuerint in officio vel de officio dominorum octo et contra 8
notarios ipsorum dominorum octo infra quindecim dies ab exitu eorum officii numerandos
Inquisitionem formare ad inveniendum si aliquis qui fuerit in dicto officio
dominorum octo vel eorum notarius fecerit aliquam baractariam, extorsionem, venen
dariam, falsitatem vel lucrum illicitum occasione dicti officii in dicto officio. Et
super dicta Inquisitione non possit recipere alios testes quam illos de dicto officio
contra quos inquirit et eorum notarios, et etiam dominos octo successores illorum contra
quos inquirit et eorum notarium. Et si ex dicta Inquisitione invenerit
aliquem ex predictis culpabilem infra quindecim dies post dictam in
quisitione formatam in ducentis libris denariorum cortonensium talem repertum cul
pabilem debeat condempnare et eum publicare in consiliis Civitatis

[illegible] ad honores quoslibet et [illegible]

[illegible] comunis tuderti vel officia non [illegible] par[illegible]

[illegible] officiis [illegible] qui contra predicta fecerit possit a quolibet denuntiari

[illegible] probationem sufficiat unus testis de veritate cum duobus de pu[blica]

fama vel quinque testes de publica fama vel septem testes de credulitate dum modo dicti testes vel aliquis eorum non sint nisi de supranominatis nec recipi possint nisi ut dictum est. Et possit et valeat dictus dominus capitaneus predictos culpabiles repertos de predictis punire et condepnare in maiori et minori quantitate et pena arbitrio suo considerata conditione delinquentis persone et qualitate et quantitate delicti. Et simili modo inquirat et procedat et dictos testes examinet sicud superius scriptum est si aliquis de dicto officio vel eorum notarius revellaverit aliquod secretum vel credentiam manifestaverit alicui persone durante dicto officio vel ipso finito dum secretum retinere deberet et omnes repertos culpabiles et quemlibet eorum punire possit et valeat in quinquaginta libris cortonensium considerata qualitate peccati et conditione persone peccantis. Et nichilominus totum et quicquid ex predictis causis vel earum aliqua percepit comuni tuderti restituere teneatur. Et ille qui dictam revendariam baractariam falsitatem vel lucrum illicitum fieri fecerit vel ut fierent aliquid dederit in simili pena debeat condepnari in qua condepnabitur talis qui predicta vel aliquod predictorum commisit et similiter in consiliis publicetur et ad officia et honores comunis reddatur inhabilis.

[I]tem providemus et ordinamus quod domini octo predicti tenere et habere continue debeant unam clavem cuiuslibet sportelli et porte veteris civitatis tuderti et portas et sportellos ad eorum petitionem aperiri faciant et firmari. — *de clavibus portarum tenendis per officium dominorum octo*

[I]tem providemus et ordinamus quod domini octo predicti tenere et habere debeant continue sigillum et bollettam comunis tuderti. Et nullus licteris sigillo comunis tuderti possit vel debeant sigillari nisi de ipsorum dominorum octo processerit voluntate. — *de sigillo comunis tuderti tenendo per dominos octo*

[Ite]

[Item] statuimus et ordinamus quod camerarius comunis tuderti nullam exp[ensam faciat] de pecunia et here comunis tuderti absque bulletta dominorum octo pred[ictorum] ...

[I]tem statuimus deliberamus et ordinamus quod quilibet potestas et capitaneus civitatis tuderti qui pro tempore fuerit teneatur et debeat vinculo juramenti et ad penam arbitrio sibi libe- corporis omnia et singula ordinamenta decreta, provisiones, et Reformationes faciendas per offitium Centum bonorum hominum et adiunctorum vel per officium dominorum octo conser- vatorum et defensorum status pacifici civitatis et comitatus tuderti exequi pro posse et exe- cutioni mandare et cuilibet executori predictorum ordinamentorum decretorum Reforma- tionum et provisionum deputando per tempora ad predicta dare porrigere et prestare pro pre- dictis exequendis et executioni mandandis auxilium et favorem toto suo posse ad eorum petitionem vel Requisitionem vel denumptiationem vel notificationem sibi faciendam per dictum offitium Centum et adiunctorum vel per dictos dominos octo vel per dictum executorem vel officialem deputandum ad predicta exequenda.

[I]tem Cum principaliter officium dominorum octo est pro defensione comunis tuderti. Et ut homines dicti comunis possint exponere negotia et gravamina sua coram eis provi- demus statuimus, et ordinamus quod domini octo qualibet die veneris a mane usque ad tertiam et a nonis usque ad vesperas stent in loco publico, et aperto, ita quod quelibet persona possit ire ad eos et exponere factum suum, et petitionem suam eis in scriptis relinquere. Et dicti domini octo omnes petitiones tam super aliquo facto dicti comunis quam etiam singularium personarum in causis civilibus, vel crimina- libus, vel aliis quibuscumque in aliqua curia pendentibus civitatis tuderti vel non pendentibus quas dicta die Recipient debeant admictere vel annullare prout eis videbit esse Iustum usque ad diem lune proxime subsequentem, et ipso ter- mino elapsso possint super ipsis petitionibus procedere et ipsas vel quamlibet ipsarum diffi- nire omni tempore summarie sine strepitu et figura Iudicii omni ordine Iuris et statutorum pretermisso, Ita tamen quod super dictis petitionibus vel qualibet ipsarum, possint habere consi-

de petitionibus receptis per officium dominorum octo admittendis vel annullandis x510

9

ARCHIVIO ... TODI

1

[illegible] super diffinitionibus et terminationibus dat[arum]
[illegible] predictis petitionibus fuerit terminatum diffinitum
[illegible] valeat et teneat. Salvo quod liceat cuilibet dicenti se gravatum a dictis
[di]ffinitionibus sententijs et declarationibus per dictos dominos octo latis et factis ipsas
petere recognosci per dominum defensorem civitatis predicte infra tres dies continuos a tempore
facte declarationis vel late sententie numerandos. Et tunc teneantur et debeant
dicti domini octo ad petitionem illius qui dixerit se gravatum ipsas committere defen
sori recognoscendas summarie omni tempore sine strepitu et figura iudicij omni ordi
ne iuris et statutorum pretermisso infra quinque dies continuos a tempore facte dicte com
missionis connumerandos. Et quicquid dictus dominus defensor dixerit et consuluerit
in predictis reducatur ad dictos dominos octo et quicquid exinde obtemptum fu
erit per sex ad minus ex dictis dominis octo misso inter eos partito ad bussulas
et palluctas valeat et teneat auctoritate presentis ordinamenti. Et etiam po
ssint dicti domini octo si viderint expedire ipsas petitiones vel ipsarum qualibet com
mictere terminandas super ipsis et ipsarum qualibet procedendi cuilibet alij offi
ciali comunis forensi qui eis videbitur et ipsi officiales quibus committerent dictas
petitiones possint et debeant super ipsis procedere et ipsas terminare et dif
finire infra decem dies continuos a tempore dicte commissionis connumerandos sum
marie omni tempore sine strepitu et figura iudicij omni iuris et statutorum ordine
9v pretermisso. Et hoc ordinamentum et statutum sit derogatorium alteri
statuto loquenti de petitionibus dandis dictis dominis octo quod incipit Item
quia principaliter officium dominorum octo factum est etc.

[I]tem statuimus et ordinamus quod notarius officij dominorum octo qui modo est
et pro tempore fuerit teneatur et debeat ponere in omnibus appodissis solution[um] — [margin: quod notarius teneatur ponere in appodissis nomen suum diem et indictionem] [red: [illegible]]
que sigillantur per dominos octo occasione expensarum fiendarum per ipsum comune Tuderti
nomen ipsius notarij officij dominorum octo conservatorum et defensorum pacifici status ci
vitatis Tuderti et diem et indictionem.

[I]tem ad vitandum astutias et malitias eorum qui [...]
dominorum octo et qui imposterum eligerentur et ponerentur [...]
qui suptis frivolis causis se absentare nituntur ut ad ipsum exercen[...]
cium non cogantur statuimus et hac provida lege firmamus. Quod nullus qui
esset vel erit electus imposterum aut positus vel ponendus in dictis bussulis
et in officio ipsorum dominorum octo decetero audeat vel presumat se absentare a ci
vitate vel comitatu Tuderti per decem dies ante initium sui officii. Si quis
aute se absentando contrafecerit quod dominus potestas, capitaneus aut defensor comunis
Tuderti aut aliquis ipsorum statim quod ad ipsorum vel alicuius ipsorum notitiam per
venerit teneatur pro tali absentato duas litteras destinare ad terram seu loca
ubi moram trahit expensis ipsius absentati iniungendo sibi et assignando
certum terminum infra quem debeat Tudertum sine mora personaliter comparere 10
coram eis. Si autem non redderit in termino declarato quod puniatur per dictos
dominos vel aliquem ipsorum in viginti quinque libris cortonensium eisdem accipiendis de facto
sine alia formatione processus. Et nichilominus per dictos dominos vel aliquem
ipsorum ponatur ad confinia longe a civitate Tuderti per duas dietas ad que confinia
moram trahere debeat per duos menses quibus in officio stare debebat de qua
mora remictere teneatur singulis octo diebus publica instrumenta ut videbitur ipsis
dominis vel alicui ipsorum. Salvo quod si talis absentatus haberet legitimam ex
cusationem infirmitatis vel quod esset electus in aliqua terra ad aliquod offi
cium facta plena fide de predictis non teneatur ad penam.

[I]tem statuimus quod consules omnium et singulorum artium et generaliter omnes — de seguito officii dominorum octo et confalonerii
consiliarii et homines artium teneantur et debeant iurare sequimentum dominorum
confaloneriis et octo. Et quod omnes generaliter de populo et omnium artium tene
antur trahere cum armis et sine de die et de nocte quotiens opus fu
erit ad defensionem et in favorem dominorum octo et confalonerii et pacifici sta

10

[illegible] pena [illegible] libr. den. cort. et ad ali[illegible] locum

[illegible] consalonerius [illegible] possit et debeat ire ad dnos

[illegible] et [illegible] minus semel quolibet die ad confortandum eos sup

[illegible] pacifico statu civitatis et comitatus et custodia eiusdem. Et qd dnus confa

lonerius habeat officium de [illegible] dummodo expense fiant sub bulletta dnorum octo

et eorum deliberatione. ¶ Dicti vero dni octo debeant requirere et secum habere

dictum gonfalonerium quandocumque delibare vel ordinare voluerint aliqua super

custodia civitatis vel comitatus tuderti vel super officio et iurisdictione di

ctorum dnorum octo vel super officio dicti gonfalonerii vel super proposita facienda in

aliquibus consiliis civitatis predicte de predictis vel aliquo predictorum tacite vel ex

presse. Et qd dictus gonfalonerius habeat in predictis unicam vocem sicud quilibet

ipsorum dnorum octo et factum contra vel preter dictam formam non teneat. ¶ Et

qd gonfalonerius et dni octo presint custodie civitatis et districtus tuderti

et circa ipsam custodiam exercere et facere valeant omnia opportuna. Et qd

potestas et capitaneus et alius qui vis officialis comunis tuderti qui pro tempore fuerint

teneantur et debeant vinculo iuramenti et ad penam quinquaginta libr. den. cort. pro

quolibet et qualibet vice prestare auxilium consilium et favorem dictis dnis

octo et gonfalonerio et eorum et cuiusque eorum officium conservare manutenere et

augere quotiens fuerint requisiti vel viderint expedire ac etiam ordinanda

per eos executioni mandare. Et hec iurare debeant tempore eorum iuramenti

et cancellerius comunis tuderti scribere debeat in forma ipsorum iuramenti. ¶ Et qd

super custodia possint eligere unum notarium forensem cum famulis et sa

lario et pro eo tempore et cum equo prout dicti dni octo et gonfalonerius duxerint

ordinandum.

10v

Item. Cum officium dni consalonerii populi publice utile sit, ut potest, per de elect. d. gonfal. popli

qd ipsius civitatis res publica conservatur et suscipit incrementum et civitas

ipsi preteg[illegible] et illesa [illegible]
salubri lege perpetuo valitur[illegible]
singere debeat officium confalonerij ppli, Cuius officium [illegible]
prendium feliciter. In noie dni die nona mensis Julij Et eius electio fiat [illegible]
debeat modo forma et ordine infrascriptis videlicet. § Qd dni octo conservatores
et defensores status pacifici Civitatis tudti, dnus Confalonerius ppli, et duodecim
Sapientes et Collaterales ad ipsorum dnorum octo dexterum consilium deputati, Con
uenientes In unum Inpalatio dnorum octo Eligant et elige debeant unum
prouidum et discretum virum, fidelem amatorem supradicti officij dnorum octo
et pacis et status patrie zelatorem In confalonerium et pro Confalonerio ppli
dicte Civitatis, pro tpre supradicto cum salario Trecentarum librarum den. cort. qd
salarium sibi camerarius comunis tudti solue teneatur. Et dicta electio fiat ad
bussulas et pallucias et obtineri debeat Inter predictos per duas ptes ad minus
Et qd de ipsius electionis celebratione proponatur et pro poni debeat, Inter
predictos duobus mensibus ante finem officij Confalonerij qui pro tpre fuerit
et ante finem predictum debeat talis electio celebrari, et ipa electio valeat et
teneat et roboris obtineat firmitatem quemadmodum facta esset, per generale
consilia uel arengam Ciuitatis tudti § Et cum Confalonerius ppli solitus sit te
nere duos equos, videlicet unum pro salario supradicto et alterum in accauallata
comunis, et pro ipo accauallatam recipe ordinatam, et nunc accauallata non
fiat habeat et habere debeat ipse ipse Confalonerius duos equos, et loco acca
uallate que pro uno equo solita erat dari Confalonerio supradicto, habeat et
habere debeat dnus Confalonerius Quinquaginta libr. den. cort. ultra salarium
supradictum pro dicto uno equo, Si uero accauallata fieret In comuni tunc dictus equus
pro quo recipit quinquaginta libr. scribi debeat In accauallata predicta, et pro ipo
habeat solum accauallatam ordinatam, et nichil aliud habeat pro ipo equo
a comuni § habeat etiam dnus Confalonerius duos famulos toto tpre sui officij

ARCHIVIO ... TODI

[...] debeat [...] continue [...] et dominorum octo et eos ortet[ur?]

[...] officium bene [...] diligentie et utilit[er] exercendum. Et non

[...] nec procurare debeat extra civitatem Tuderti, nec de ipsa civitate

[exe]at sine licentia dominorum octo et habeat et gerat curam precipuam circa custo

diam, tuitionem et reparationem civitatis Tuderti eiusdemque comitatus et districtus,

et circa manutenendum et defendendum officium dominorum octo et statum

pacificum dicte civitatis et omnia gerat, exerceat et faciat que ex debito

eius officii sibi incumbunt et que fructuosa et utilia noverit pro comuni et

omnia exequatur que debet et tenetur per formam quorumcumque statutorum, ordinamentorum

et reformationum dicti comunis factorum et faciendorum. ¶ Et ipse confalonerius

eius descendentes per lineam masculinam et duo famuli supradicti possint et

eis liceat durante officio dicti confalonerii inpune deferre omnia et singula

arma offendibilia et defendibilia per civitatem et comitatum Tuderti de

die et nocte aliquo non obstante. Et ipse confalonerius iuret eius offici

um in consilio generali vel alibi secundum provisionem et deliberationem

officii dominorum octo et eorum secreti consilii.

11v

[I]tem ut officium dominorum octo firmis subnixum columpnis stabili fundamento De elect. secreti consilii dominorum otto, xxij

subsistat, statuimus quod confalonerius populi qui modo est et pro tempore fuerit

infra octavam diem ab initio sui officii eligat et eligere teneatur duodecim sapi

entes viros qui una cum collateralibus sint ad ipsius confalonerii et dominorum octo

super statu pacifico pro tempore officii dicti confalonerii secretum consilium

deputati. Et intelligantur collaterales omnes qui fuerunt retroactis temporibus con

falonerii populi tudertini, et etiam illi qui eligerentur pro collateralibus a dicto

domino confalonerio.

[I]tem statuimus quod quandocumque aliquid fuerit providendum vel ordina De iurisd. secreti consilii dominorum octo xxiij

ndum circa officium vel iurisdictionem dominorum octo super statu pacifico

vel confalonerii ppli [illegible]

decretum consilium deputator[um] aut ... ordinam[en]ta [illegible]

per dnos octo confalonerium et dictum decretum consilium [illegible]

reparationem vel tuitionem Civitatis vel comitatus tuderti vel circa neg[otia] [illegible]

llium aut circa statum pacificum dicte Civitatis directe vel per obliquum

vel aliquid ipi dni octo circa predicta vel eor[um] aliquod vellent providere

statuere vel ordinare debeant et teneant ipi dni octo secum habere in

predictor[um] et cuiuslibet eor[um] provisione et deliberatione dnm confalone

rium ppli et predictos duodecim et collaterales ad ipor[um] consilium depu

tatos vel saltim duas ptes ex eis Et illud quod per dictos dnos octo

confalonerium duodecim et collaterales vel duas ptes ex eis obtemptu

fuerit ad bussulas et palluctas In predictis et circa preda roboris

obtineant firmitatem et ali[ter] secus fiet non valeat nec teneat ipo

Iure non obstante aliquo statuto vel ordinamento hui[us] disponente contrarium

Cui sit et Intelligatur ee per presens capitulum spetialit[er] derogatum.

Et presens capitulum et ordinamentum sit firmum Inqualibet parte

sui et qd tolli suspendi minui sibiqz detrahi vel derogari non possit

per aliquod consilium vel arengham et qd ponatur et poni debeat

semp[er] de statuto Instatutum Et Instatutor[um] renovatione non veniat

nec venire possit Set semp[er] quando fiet proposita de renovatione stat[utorum]

fiat et fieri debeat in ipa proposita expressa mentio de exceptuatione

statuti et ordinamenti presentis.

[D]e electione offitio banderariorum xxiii

[I]tem statuimus qd singulis annis de mense Junij eligantur et

eligi debeant banderarij duo videlicet proqualibet regione Et duo

In burgo novo et duo etiam extra portam sce ancas burgi predicti duo In

burgo vie plane duo extra portam Sancti Augustini dicti burgi duo In burgo

porte fracte et plani sci Georgij Et duo In Burgo cupe pro uno anno In

[stamp]

[illegible] tempore debeant vexillari [illegible]
[illegible] Ingenerali consilio vel
[illegible] potestatem Iuxta provisionem et delibera
[illegible] officij dominorum Octo et Confalonerij, et ipsorum electio fiat et fie
ri debeat per dominos Octo Confaloneriorum populi duodecim et Collate
rales ad ipsorum dominorum Octo Confalonerij secretum consilium deputatos
et obtineri per eos vel duas partes eorum ad bussulas et palloctas.
§ Et quod Banderarij de Regione Collis et spectantes ad ipsam Ban
deriam cum dicta banderia tempore novitatis vel alicuius suspictio
nis quod deus avertat stent et stare debeant Inplatea nova. § Con
falonerij vero Regionis Vallis et banderarij dicte Regionis et spectan
tes ad dictam banderiam cum ipsa banderia stent et stare debeant
tempore dictarum novitatum vel suspictionis In via maiori sive Inca
pite Vallis tam Infavorem officij dominorum Octo quam etiam Insubsidium
et favorem Banderie predicte de Regione Collis. § Banderarij Regi
onis Camucie et spectantes ad dictam Regionem cum eorum banderia
12v stent et stare debeant ad protectionem et defensionem status pacifi
ci Civitatis tuderti et officij dominorum Octo et Confalonerij temporibus su
pradictis Inpede platee communis tuderti ad Angulum palatij officij dominorum octo
Iuxta Introytum vie qua itur ad sanctum fortunatum. § Banderarij
de Regione Sancti Silvestri et spectantes ad dictam Regionem cum
eorum banderiam stent et stare debeant ad protectionem et defensione
status pacifici Civitatis tuderti et officij dominorum Octo et Confalonerij
temporibus supradictis in pede platee communis tuderti ad Angulum palatij of

ficij [illegible] octo propter [illegible]

praxedis et spectantes ad [illegible]

debeant ad protectionem et defensionem status pacifici Civitatis [illegible]

officij dominorum octo et Confalonerij tribus supradictis In capite platee [illegible]

tuderti Juxta staffolum sive quartingum qui est In pede scalarum Epi

scopatus tuderti. Et Banderarij de Regione Nidoli cum omnibus spectanti

bus ad dictam Regionem cum eorum banderia stent et stare debeant In fauo

rem et ad protectionem et defensionem status pacifici Ciuitatis tuderti

et officij dominorum Octo et Confalonerij tribus supradictis ex altra parte

dictarum scalarum Episcopatus In pede ipsarum scalarum uersus puteum comunis

tuderti qui dicitur puteus sancti pauli.

13

Item pro custodia et salute burgorum tribus supradictis videlicet ali

cuius nouitatis uel suspicionis que esset in Ciuitate tuderti quod de

us auertat statuimus et ordinamus quod Banderarij burgorum trahere de

beant cum eorum banderijs quandocumque dominus octo videbitur et stent ac

stare debeant ad infrascripta loca videlicet Banderarij burgi vie plane

Ad combarbium strate que vadit uersus portam sancti stephani quos

quos Banderarios assotiare debeant ducenti homines armati eligendi per

dominos octo et Confalonerium et per capud decinam distinguendi.

Item Banderarij porte fracte ad combarbium fontis noue quos comi

tare debeant centum homines armati eligendi per dominos octo et confalonerium

Item Banderarij Burgi noui Intus portam sancte crucis ad combar

bium ante ecclesiam sancti marci quos comitari debeant ducenti ho

13

ARCHIVIO ... TODI

[illegible] [illegible] circa officium dominorum octo et confalonerij.
[illegible] prope portam sancti Leucij quos assotia
[illegible] quinquaginta homines armati.

Item statuimus quod nullus de civitate tuderti vel burgis sive subbur- de pena currentis ad alio quam ad suam banderam
gis audeat vel presumat tempore alicuius novitatis suspitionis xlv
vel tumultus ire vel trahere ad alium locum, quam ad banderarios
sue Regionis, de quorum est bandera, postquam traxerit ad ipsos bande-
banderarios sequi debeat totis viribus banderam suam quocumque ten-
deret In subsidium et protectionem pacifici status dicte civitatis et officij
dominorum octo et confalonerij nisi aliud eidem per officium dominorum octo fuerit
demandatum ad penam tam heris quam persone arbitrio Judicantis consi-
derata qualitate delicti et conditione persone

13v tem statuimus pro salute et statu dicti comunis et ad magnificentiam au- de electis [illegible] [illegible] [illegible]
gumentum et fortificationem officij dominorum octo quod fiat numerus [illegible] ad sequendum officium
armatorum qui ad petitionem officij dominorum octo trahere debeant et stare In dominorum octo et deputatis alias
hijs locis, que videbuntur dominis octo, Et sequi Confalonem et Banderam ge- quam [illegible] [illegible] [illegible]
neralem populi tudertini de die vel de nocte qui sint et esse debeant In convenit xlvi
summa sexcenti Intra portas civitatis et plures et pauciores prout dicto offi-
cio videbitur convenire. Et quod illi de dicto numero qui deputati erunt
ad veniendum ad palatium dominorum octo non debeant discedere sine licentia
dominorum octo et confalonerij ad penam centum solidorum cortonensium pro quolibet et qualibet vice
Item quod quilibet Banderarius debeat trahere ad locum sibi deputatum se-

stinanter cum sua banderia tpre alicuius [illegible]

et inde non discede sine licentia dnoꝝ octo et [illegible] potest

viginti quinque libr. den. cort. pro quolibet et qualibet vice [illegible]

Item quod illi qui deputati erunt ad sequendum aliquam banderiam, festi-

nanter trahant ad suam banderiam ad locum ordinatum et inde non di-

scedant sine licentia sui banderarij ad pena centum ß pro quolibet et qualibet vice.

Item quod nullus alius civitatis tuderti habitator vel forensis cuiuscumque

status et condictionis existat audeat dictis tpribus noctis tpre exire

domum suam vel claustrum ad pena centum libr. cort. pro quolibet et qualibet vice.

Item quod tpre ignis quem deus avertat intra portas civitatis quili-

bet magister lignaminis muroꝝ vel fabroꝝ intra portas existentes te-

neatur et debeat trahere ad ignem extinguendum cum ferris utilibus

ad defensionem contra ignem ad penam centum soldoꝝ pro quolibet et

magistri qui ad predicta traxerint et interfuerint defensioni predicte ha-

beant a comuni quinque ß cort. pro quolibet ipsoꝝ et idem observetur extra portas.

Item quod sit licitum omnibus circumstantibus locum ignis per decem

domos trahere ad ignem extinguendum et etiam mulieribus sit permissum

omnibus indistincte et omnibus actinentibus dno domus vel aliquem

de familia in qua esset ignis usque in tertium gradum.

Item quilibet de dicto numero armatoꝝ possit denumptiare illum qui extra

dictum numerum domum exiret vel claustrum noctis tpre et teneatur nomen

denumptiantis in credentia. Item quod omnes stipendiarij tam equestres

quam pedestres dictis tpribus et alijs quandocumque ad petitione dnoꝝ octo

et confalonerij trahere debeant ad plateam ad palatium dnoꝝ octo armati

14

et [illegible] non discedant sine licentia dictorum dominorum octo et confaloneriy, pena quinqua
ginta librarum cort. pro quolibet et qualibet vice et insuper sit cassus a stipendio. nec
de [illegible] ad ipsius comunis stipendium remaneat. ¶ Et quod omnes deputa
[illegible] palatium dominorum octo et qui ad banderiam intra civitatem esse debent habere
debeant infrascripta arma scilicet cervelleriam vel barbutam corettum vel
coractias vel lamberias lantiam vel maçam vel balistam et pavese vel
targiam vel tabulacium sive brictinolum, ad penam viginti sollidorum pro qualibet armorum.
Item pro custodia sub burgorum statuimus quod extra portam vie pane sint
duo banderarij et una bandera ad quos dictis temporibus et quando dictis dominis
octo placuerit trahere debeant omnes stantes extra portam armati. ¶ Et
simili modo fiat extra portam burgi sancte crucis et burgi porte fracte,
et stare et morari et facere secundum quod banderariis videbitur convenire.
Item quod omnes deputati ad aliquam banderiam debeant obedire eorum bande
rarijs ad penam pro quolibet et qualibet vice xl. sollidorum cort. ¶ Et quod
banderarijs dari debeant per camerarium comunis tuderti duo [illegible] et quinqua
ginta torchij

Decretum quoddam decretum editum et factum per officium dominorum
octo conservatorum status pacifici comunis tuderti sub anno Trecentesimo trige
simo quarto die vigesimaquarta novembris scriptum manu mattheij cole
notarij quod incipit Item facto et misso partito inter eos per Gentileclluz
priorem etc. et finit que in contrarium loquerentur, quod nobis non utile nec
conveniens videbatur, volentes ipsum ad convenientiam reducere, et ipsum
et alia que de dicta materia loquuntur corrigentes et emendantes, statu
imus quod potestas, capitaneus vel alius quivis rector seu officialis comunis
tuderti, quocumque nomine censeantur, non possit procedere nec processum pen
dentem in actis sue curie relinquere contra aliquem qui fuerit de of
ficio dominorum octo conservatorum status pacifici comunis tuderti vel eorum notarium, tempore
officij et regiminis talis potestatis capitanei rectoris seu officialis pro aliquo,

De immunitate dominorum octo conservatorum status pacifici comunis tuderti xxvij

Processu

excessu maleficio vel delicto quod diceret commissum per eos [illegible]
de facto exige nisi fieret voluntarie accusatio vel inquisitio possit
tamen contra ipsos delinquentes pro delictis per ipsos commissis tempore predictorum potestatis
capitanei vel rectoris procedi per inquisitionem per successores dictorum rec
torum. Et possit etiam contra eos procedi occasione administrationis eorum officii
per capitaneum qui eos debet de gestis syndicare secundum formam ordina
mentorum ipsorum dominorum octo. Qui vero contrafecerit in quingentis libris den
ariorum tempore syndicatus condempnari debeat per syndicum et assessorem dicti
comunis. Et nichilominus processus qui fieret dicto modo sit cassus et
irritus et inanis, providentes et deliberantes predicta et ea observari
mandantes aliquibus statutis non obstantibus et maxime statuto posito
sub rubrica quod potestas et capitaneus habeant iurisdictionem in maleficiis
que in hac parte habeantur pro suspensis cassis et irritis specificatis et
declaratis ac si de eis hic fieret mentio spetialis. Et presens capitulum
sit precisum et validum in qualibet parte eius, et derogatorium omnibus
statutis et ordinamentis que in contrarium loquerentur.

15

Item volentes corrigere et declarare ac etiam detrahere ordinamenta
facta ad punitionem delinquentium, contra eos qui fuerint de nu
mero dominorum octo vel eorum notarii, statuimus quod nullus aliquem qui sit
fuerit vel erit de numero dominorum octo conservatorum et defensorum status pa
cifici civitatis Tuderti vel eorum notarius offendat vel offendi faciat
per se vel alium in persona vel rebus occasione officii gesti et admini
strati per eum in dicto octavatus vel notariatus officio. Siquis vero contra
fecerit, siquidem occiderit, vel occidi fecerit occidatur et ipsius bona de
struantur et publicentur comuni. Si vero membrum vel partem membri
mutilaverit vel inutile reddiderit, vel mutilari vel inutile reddi
fecerit, eidem membrum vel pars membri sue persone similiter mutile
tur, et inutile reddatur. Si vero oculum effoderit, vel effodi fecerit
eidem oculus similiter effodiatur. Si vero dentem evulserit, ei dens
sue persone similiter evellatur, ut semper puniatur in omnibus supradic
tis casibus in eo in quo deliquerit. Si autem alias offensiones re
ales vel personales contra predictos intulerit, vel inferri fecerit

De pena offendentis aliquem de numero dominorum octo conservatorum status pacifici civitatis Tuderti et

xxxviii

15

BIBLIOTECA COMUNALE · TODI ·

3

... quadrupli pena alias deviret puniendus pro tali delicto
... quod quadruplum loco simpli habeatur
... auctoritate et fictione presentis ordiname
... nichilominus ad confinia mictatur extra Civitatem et con
mitatum tuderti pro arbitrio Judicantis. § Et si offensa illata
contra predictos fuerit sanguinolenta et facta cum armis, et
dictus offendens vel offendi faciens condepnationem pro tali offensa de
eo factam non solverit cum effectu camerario dicti comunis Infra decem
dies a die late condepnationis numerandos quod eidem amputetur ma
nus dextra, ita quod a bracchio separetur. § In aliis vero casibus si
condepnationem de se factam non solverit Infra terminum supradictum
offendens vel offendi faciens carceretur et In carceribus comunis tuderti
detineatur per quinque annos nec de ipsis carceribus Infra dictum
quinquennium eximatur liberetur relapssetur seu offeratur vel exhi
mi liberari relapssari seu offerri possit vel debeat per aliquod consiliu
dicte Civitatis nec post dictum quinquennium de ipsis carceribus exhimi
vel relapssari possit sine licentia ipsius Iniuriati. § Et quod dicta offen
sio fuerit facta occasione ipsius officii sufficiat probare offendentem illum
aliquid habuisse facere et agere coram officio dominorum dicto tempore quo talis offen
sus exerceuerit officium ipsum, et quod decem testes homines bone fame et
conditionis et fide digni probent et eorum Juramento deponant quod publica vox
et fama est et ita creditur et extimatur per notos et cognoscentes partes
quod occasione ipsius officii dictum delictum est perpetratum et predicta ha
beantur pro plena probatione ad ipsam condepnationem faciendam. § Et
presens capitulum et ordinamentum sit precisum validum et firmum
In qualibet parte sui et derogatorium omnibus statutis ordinamentis
et Reformationibus que In contrarium loquerentur et maxime capi
tulo statuti posito In volumine statutorum In quarta distinctione sub
Rubrica de pena homicidii et aliorum excessuum personalium que in
hac parte pro suspensis cassis et irritis expressis et specificatis habe
antur ac si de eis facta esset in presenti ordinamento mentio specia
lis.

15v

In nomine domini amen. Quia comunis negotia per [illegible]
lius quam per alios salubrius et utilius ordinantur [illegible]
quis officialis comunis Tuderti deinceps non possit [illegible]
consilio generali vel speciali publico vel secreto aliquam propositam [illegible]
nisi primo deliberatum fuerit per dominos octo conservatores pacifici status civi-
tatis et comitatus Tuderti. Et quod sex ad minus ex ipsis dominis octo semper
intersint super eligendis partitis. Et si aliter fiet deliberatio et reformatio que
fiet exinde in ipso consilio vel aliquo ipsorum non valeat nec teneat. Et quilibet notarius refor-
mationem legens vel scribens propositam preter dictam formam in viginti quinque libris
cortonensium puniatur.

Item statuimus quod nullus de civitate Tuderti vel comitatus eiusdem *de illis qui non possit esse de numero dominorum octo [illegible] tere*
qui non sit suppositus seculari curie tudertine in civilibus et crimi-
nalibus et qui vel cuius pater vel avus paternus fuerit allibratus inter
comitatenses massarios comitatus vel repertus inter [illegible] comitatus Tuderti et

16

qui non sit origine tudertinus possit de cetero eligi seu esse de numero dominorum octo conservatorum
status pacifici civitatis Tuderti vel eorum notarius nec exercere aliquod officium comunis Tuderti
ratione cuius teneretur aliqua rationem reddere occasione doli vel culpe in ipsa administratione
commisse. Nec esse de aliquo generali vel speciali consilio comunis Tuderti et electio non tene-
at ipso iure. Et domini octo teneantur ipsos ab officio removere et in locum sui si fuerint
de ipso numero dominorum octo extrahatur alius de illis qui sunt in bussula ubi sunt scripta nomina
duodecim hominum pro supponendo in locum mortuorum vel absentium. Et nichilominus
qui contra predictam formam eligeretur et ipsum officium administraret in decem libris cortonensium
pro quolibet et qualibet vice puniatur. Et electores si scienter contrafecerint pro quolibet
et qualibet vice simili pena puniantur.

Item statuimus quod iudices malleficiorum tam potestatis quam capitanei vel qui eorum *de iudicibus potestatis et capitanei [illegible] initio eorum officii*
loco fuerint teneantur et debeant illis diebus ante initium eorum et cuiusque ipsorum
officii qualibet die dictorum dierum venire et stare in palatiis dicti comunis ad ban-
chas malleficiorum bis in die videlicet de mane usque ad tertiam et de nonis usque
ad vesperas ad recipiendum accusationes inquisitiones et denumptiationes que fient coram
eis. Ac etiam teneantur et debeant ipsi domini potestas et capitaneus [illegible] facere quam primis et

Archivio Storico Comunale Todi

[illegible] adiudi[illegible] [illegible] et processus qui fient per eos infra dictos dies va
[illegible] tempore eorum officii et culpabiles repertos condempnare secundum
formam statutorum comunis tuderti [illegible] obstante aliquo statuto, ordinamento, vel reformatione
in contrarium [illegible]
[illegible]

Item statuimus quod omnia et singula statuta loquentia in potestatem locum sibi vendicent etiam in capitaneo statutis loquentibus de coadunatione consilii generalis dumtaxat exceptis aliquo in contrarium non obstante — Quod stat. loquentia in potestate vendicent locum in cap. [illegible]

Item statuimus et ordinamus quod dominus defensor possit procedere contra omnes et singulos delinquentes in sua curia ubi ius redderetur per eum vel in domo habitationis ipsius domini defensoris et ipsos delinquentes punire et condempnare secundum formam statutorum et ordinamentorum comunis tuderti. Possit etiam dictus dominus defensor pro suo officio exercendo mulctare usque in quantitate viginti solidorum cort. inobedientes, et ab eis auferre de facto. Siquis vero diceret se gravatum a sua sententia in dictis casibus vel aliquo eorundem possit recurrere ad officium dominorum octo conservatorum pacifici status civitatis tud. infra decem dies a die late sententie cum sententia et actis iudicii in casibus in quibus ex forma statuti permictitur appellari vel recurri in criminalibus. Qui domini octo ipsum recursum, sententiam iura et acta trasmictant ad aliquem iuris peritum prout eis videbitur extra districtu tuderti expensis tamen ipsius recurrentis. Et ipsa sententia sit ipso facto irrita, vel firma secundum formam ipsius consilii sine aliqua alia pronumptiatione facienda. Si non recurrens succumbuerit, teneatur solvere duodecim denarios pro qualibet libra, de quo ante omnia faciat depositum penes camerarium comunis tuderti. — De iurisdictione d. defens. in criminalibus

16v

Item statuimus, quod dominus defensor et iudex libre comunis tuderti, cogat modis omnibus quibus potest possessores terrarum que scripte essent ad libram alicuius ecclesie civitatis vel comitatus tuderti, ad ponendum ipsas terras ad libram illius possessoris. Salvo quod si titulo permutationis possideret rem illam, et res data per dictum possessorem dicte ecclesie esset maioris extimationis quam terra, quam recepit quod tunc non teneatur scribi facere ad suam libram terram quam recepit in cambium, set illa quam dicte ecclesie dedit, remaneat in sua libra, ita quod libra comunis nullatenus minui, set augeri possit. Et siquis — Terras eccl. scribendas ad libram laycorum

maiori dicti domini defensoris non parverit in predictis contravenerit, ex[illegible]
ret usque in quantitate decem librarum cortonensium arbitrio domini defensoris [illegible]
persone. Et si petia terre recepta in cambium fuerit equalis [illegible]
terra per ipsum ecclesie data ad petitionem talis possessoris vel eius procuratoris [illegible] de-
fensor teneatur facere sibi scribi ad eius libram et de ipsa libra elevari terram [illegible] ecclesie
datam et permutatam.

Item statuimus quod layci tenentes seu possidentes sive ad eorum libram scriptas ha-
bentes aliquas terras que olim fuerunt alicuius clerici de quibus datia et gabelle solute
non sunt compellantur per exactores datiorum et gabelle ad solvendum cum effectu came-
rario communis Tuderti omnes datas et gabellas impositas per commune predictis terris a tempore quo ipse
terre ad ipsos laycos pervenerunt seu scripte fuerunt cum penis in ipsis datiis seu gabellis
incursis.

Item statuimus et ordinamus quod defensor et iudex appellationum et recursuum communis
Tuderti teneatur et debeat omnes suas sententias diffinitivas in civilibus et cri-
minalibus que centum vigintiquinque librarum cortonensium vel rei valentis vigintiquinque
librarum et abinde supra ferre in consilio generali dicti communis in quo intersint ad minus ducen-
quaginta consiliarii. Et si contrafecerit puniatur in centum libris et aliter lata non valeat
sed ipsam sententiam iterato modo predicto ferre teneatur. Et interim tempora appellationis primus vel
recursus diffiniendi currere minime intelligantur vel sint. Et quod in predictis
possit idem dominus defensor et iudex appellationum et recursuum dictum generale consilium
facere congregari.

Item statuimus quod dominus defensor et iudex super lanbus et libra teneatur et de-
beat facere bandiri in locis consuetis per civitatem Tuderti et eius burgos quod
quicumque habet terram quam sibi pabulum vel aliquod flumen vel quocumque alio
modo accreverit infra quindecim dies a die bandimenti ipsi domino defensori et iudici
in scriptis assignet pena decem librarum cortonensium pro quolibet quartengo integro, quem non
confessus fuerit assignare, quam penam a quolibet contrafaciente idem dominus defensor et iu-
dex accipere teneatur. Et nichilominus idem dominus defensor teneatur facere inquisitionem
sollempnem pro reinveniendis dictis terris que alicui dicto modo accreverint et illas
quas sic accrevisse ut dictum est invenerit poni et scribi facere in libra et ad libram

17

[illegible] et non assignantes possit quilibet accusare et habeat me[dietatem] [illegible] incidentia teneatur. ¶ Et siquis dixerit et legi[ptime probaverit] [illegible] terris fore per aliquod flumen aliquid ablatum seu diminutum debeat [illegible] diminui de sua libra catenus quatenus per ipsum flumen est diminutum vel ablatum [illegible] terra, et addi facere catenus quatenus accreverit ad libram illius qui ponere habet in opposito ex alia parte fluminis cui terre accreverint secundum extimationem de [illegible] factam et scriptam in catasto communis de ipsa petia terre. ¶ Et predicta prefatus dominus defensor teneatur executioni mandare ad penam quinquaginta librarum de suo salario.

Item statuimus quod dominus defensor et Judex super laribus et libra ad requisitionem cu[i]uslibet petentis debeant facere scribi et poni terras emptas vel alio modo quesitas per massarios comitatus Tuderti a civibus nobilibus vel sergentibus dicte Civitatis et comitatus Tuderti, ad libram seu allibratum talis massarii qui ipsas emerit vel alio modo quesiverit et addi facere extimationem ipsarum terrarum summe illius castri vel ville de cuius universitate erit talis massarius, et ipsam extimationem facere elevari, di- minui et vacare de libra civis nobilis vel sergentis cui prius scripta erat. Et nichilominus cogat cum effectu talem massarium ad solvendum camerario communis Tuderti, omnes et singulas datas mutuas et collectas ac gabellas, et omnia alia onera pro ipsis terris impositas pro tempore pro ipsis terris sic emptis et quesitis massariis comitatus a die qua emisset vel alias quesivisset ipsas terras usque in diem quo ipsas scribi fecerit ad li- bram talis massarii, cum penis de cursis in ipsis datis seu gabellis et oneribus quibuscumque, defalcando tamen quantitates pro ipsis datis sive gabellis et one- ribus solutas per cives nobiles vel sergentes dicto tempore pro ipsis terris. ¶ Que additio et diminutio fiat per notarios positos pro hoc, ad elevandum et ponendum terras. ¶ Nullus etiam massarius scriptus cum libra vel lare inter massarios comi-

17v

tatus faciat se scribi inter lares vel ad libram civium nobilium vel sergentium dicte Civitatis et comitatus, siquis contrafecerit puniatur pro qualibet vice in centum libris cort[onensium], nisi fuerit scriptus per notarios civitatis Tuderti electos per dictum Comune ad predicta. ¶ Et defensor et Judex super libra et laribus teneatur et debeat infra tempus dumtaxat reducere et reduci facere ad libram et lares massariorum talem scriptum contra formam predictam. Et intelligatur fecisse se scribi eo ipso quod scriptus reperietur in libro predicto contra dictam formam. ¶ Et predicta omnia et singula dictus dominus defensor teneatur executioni mandare ad penam

De terris emptis per massarios scribendis ad libram eorum — XXXVIIII

viginti quinque libr. cort. et vinculo iuramenti. § Illis qui gaudent [illegible]
vel reformationum dicti comunis dum taxat exceptis.

Item statuimus quod dominus defensor et iudex super libris et laribus comunis predicti tener[e]
debeat saltem singulis tribus mensibus sui regiminis inquirere et sollepnem inquisitionem
facere contra omnes et singulos massarios comitatus tuderti qui eorum terras appodiaverint ali-
cui civi nobili vel sergenti civitatis et comitatus tuderti ecclesie seu ecclesiastice persone vel
quovis titulo quesitu fecerint per eundem civem nobilem vel sergentem per ecclesiam vel ecclesiasticam
personam et maxime inter cives nobiles sergentes et massarios loci in quo habitaret talis massarius
vel in quo essent site tales terre que dicerentur appodiate. Et si quem massarium invenerint terras
aliquas appodiasse ut supra vel per alium quesitu fecisse cogat eundem cum effectu modis omnibus
quibus potest ad solvendum omnes datas mutuas et prestantias seu gabellas per comune im-
positas pro ipsis terris appodiatis tamquam pro terris massariorum cum penis decursis. § Et quod ma-
ssarius appodiaverit seu quesitu fecerit per civem nobilem sergentem ecclesiam vel ecclesiasticam
personam aliquam terram sit sufficiens probatio si ipsam terram massarius tenet et possidet
sciente et patiente illo qui dicetur esse dominus rei predicte et ipsam terram nichilominus scribi et po-
ni facere debeat idem iudex ad libram talis massarii per notarios deputatos per comune tuderti ad
levandum et ponendum libram. § Et etiam a tali massario appodiante et a tali cive nobi- 18
le vel sergente tale appodium recipiente de facto accipiat viginti quinque libr. cort. nomine
pene pro quolibet ipsorum quas devenire faciat in comune. § Et quod quilibet possit accusare
tales delinquentes et habere debeat medietatem dicti banni et nomen eius in creden-
tia teneatur. § Faciat etiam ipse defensor et iudex dictis temporibus sollepnem inquisitionem
pro reinveniendis laribus massariorum comitatus tuderti inter cives nobiles et ser-
gentes ac massarios. Et maxime inter illos qui habitarent vel possessiones haberent
in illo castro vel villa in qua deberet scribi talis lar qui dicitur deperditus. Et qui
dicetur fuisse larem in eo vel ea ipo9z examinet super ipsa inquisitione. § Et
teneatur omnes qui vel quorum pater vel avus vel proavus paternus scripti reperirentur
inter lares comitatus reducere et scribi facere inter lares illius castri vel ville in
vel qua scriptus reperiretur eius pater vel avus vel proavus paternus et eos compellere ad sol-
vendum omnes datas mutuas prestantias seu gabellas impositas per comune pro lares pro
lari pdo tamquam pro lari massarii cum penis decursis. § Et omnes qui vel quorum pater
vel avus vel proavus paternus scripti reperirentur in libro larium comitatus facto et
scripto tempore sapientis viri domini Laurentii de Castello olim iudicis super libra

inquiri

Cigni

18

…ALE · 10…

[illegible] reduci facere et scribi inter libras comitatus in castro vel in villa
[illegible] descendentes scripti reperirentur in libro predicto illis qui per formam aliorum
[illegible] nostri statuti seu pacti haberent beneficium civium, nobilium, vel sergentium
[illegible] exceptis. Et libram talium qui sic reduxerint ad libras comitatus vel illorum
[illegible] vel [illegible] pater vel avus paternus vel proavus scriptus reperiretur inter libras comi-
tatus, faciat scribi et reduci ad libram massariorum comitatus et solvere eosdem compellat
omnes datas cum penis decursis ultra illas quas solverint vel cives nobiles sive
sergentes, et eiusdem nomine pene auferat viginti quinque libras cortonenses cuius pene medie-
tatem habeat accusator, cuius accusatoris nomen debeat in credentia retineri. § Et predicta
locum habeant et serventur in preteritis presentibus pendentibus et futuris. §
Et siquis se sponte detulerit sit a supradicta pena viginti quinque librarum immunis. § Et de-
fensor banniri faciat singulis mensibus sui regiminis in kalendis quod quilibet qui
commisit contra predicta se deferat eidem domino defensori infra terminum in ipso bandimento
declarandum. § Et omnia banna et penas quas quicumque incurrisset occasione fraun-
dis commisse in libra vel libribus a tempore nove libre citra, possit et debeat idem dominus
defensor auferre contrafacientibus aliquo statuto vel ordinamento loquente in
contrarium vel prescriptione temporis non obstante. § Et quod aliquis sit massarius com-
mitatus et defendus [?] in libra et libre inter massarios comitatus tuderti sit plena
sufficiens et legitima probatio quod ipse vel eius pater vel avus paternus vel pro-
avus reperiatur scriptus inter libras massariorum comitatus tuderti contra quam probationem
nulla exceptio seu probatio admictatur.

Ut quod nullus potestas terrarum possit elevare cancellare minuere poni scribi vel addi aliquid. De civitate
vel comitatu tuderti de libra vel in libra etc. comitis nisi [?] per alterum duorum notariorum civium de civitate eligendorum possit. Duorum
octo statutorum pacifica comitis tuderti per singulis sex mensibus quorum notariorum quilibet debeat exercuisse artem notarie ad minus x annis.
Et habeant dicti notarii pro eorum salario pro quolibet potestate terrarum elevando ponendo minuendo seu addendo duos denarios ab eo cui
elevabit vel diminuet, et duos ab eo cui ponet vel addet, et nil ultra recipiat ob predicta [illegible] [illegible] [illegible] et [illegible]
ipsorum. Et quod ipsi vel alter eorum non possit neque debeat cancellare vel ponere terras massariorum ad libram civium nobilium vel
[illegible] possit tamen terras civium nobilium [illegible] vel [illegible] scribere et elevare addere et minuere in libris catasti [illegible]
[illegible] sic modo est fieri liceat et terras massariorum in ipsos massarios ponere et elevare. § Et [illegible] terras quas alienaverint [illegible]
[illegible] vel [illegible] cum vel massario comitatus [illegible] eas ponere in [illegible] [illegible] dummodo videat iustam terrarum alienatarum a [illegible]
tuderti massariis comitatus, et [illegible] ipsos massarios eas scribat, et a quibus elevet faciat eundem massarium solvere omnes datas
massariorum comitatus [illegible] a tempore alienationis eas [illegible] libra [illegible] terrarum cum penis decursis [illegible] Et teneatur
[illegible] cum [illegible] quod aliquis potestas terrarum elevabit seu ponet in fine [illegible] et [illegible] [illegible] scribere se, et ponere nomen et
pronomen suum dicendo ego .. notarius predictus [illegible] vel [illegible] de .. potestate terre [illegible] et ponat millesimum, mensem et diem. Et
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] cassatio diminutio additio vel positio non valeat et teneatur [illegible] sit ipso iure cassa
irrita inefficax et inanis.

Bamat

18v

De elevatione [illegible] et concessione et [illegible] terrarum

xl

Item statuimus quod nullus possit eligi in potestatem cap[illegible] [illegible]
in maiorem officialem gabelle qui sit oriundus Tergena vel [illegible] [illegible] vel
esset potestas capitaneus defensor vel maior officialis gabelle qui esset in non [illegible]
dicte electionis. Et si secus fieret ipsa electio non valeat nec teneat set ipso iure sit [illegible]
et nullum ius exinde queratur electo. Et eligentes contra predictam formam puniantur pro quo-
libet in centum libris cortonensium. Quod capitulum notarius reformationum teneatur legere coram omnibus
eligentibus et notare terras unde essent potestas capitaneus defensor et officialis maior gabe-
lle origine vel domicilio tempore dicte electionis ante ipsam electionem. Et si domini octo gu-
bernatores pacifici status civitatis Tuderti invenerint aliquem officialem ignarum inperitum et
insufficientem ad officium ad quod esset deputatus vel inpuris manibus habitum possit ipsum ab
officio amovere et removere ac priores potestatem vel capitaneum et loco talis insufficientis vel
inperiti peritum et sufficientem debeant subrogare. Et hec clausula inpericiorum officia-
lium poni debeat in electione officialium predictorum.

Item statuimus quod nullus officialis forensis qui exerceret aliquam iurisdictionem
in civitate vel comitatu Tuderti vel eorum familiares sive officiales durante ipsorum officio
discedant seu se absentent a civitate vel comitatu Tuderti sine expressa licentia officii
dominorum octo. Et si contingerit eum ipsam licentiam obtinere solvat nichilominus de suo salario potestas
vel capitaneus qui talem licentiam obtinuerit pro quolibet die quo absens fuerit de recessu
et redditus comitatus decem libras denariorum cortonensium. Si fuerit iudex pro quolibet iudice et qualibet die .xl.
soldos cortonensium. Si fuerit miles vel socius viginti soldos cortonensium. Si fuerit notarius decem soldos cortonensium. Et de-
fensor vero pro quolibet die quo se absentaverit tres libras denariorum cortonensium discomputare debeat.
Guardianus pro quolibet die .xl. soldos cortonensium. Officialis maior gabelle .xl. soldos cortonensium
pro quolibet eorum notario decem soldos cortonensium. Alii vero officiales forenses solvant de eorum sa-
lario pro qualibet die quo absentes fuerint pro rata sui salarii sicut contingeret quelibet
diem pro rata. Et nichilominus talis officialis licentiam obtinens scribi facere teneatur
per notarium camere comunis Tuderti diem sui recessus et redditus. Et quod officium dominorum
octo dictam licentiam vinculo iuramenti dare non debeant nisi potestas capitaneus defensor
officialis maior gabelle et guardianus prose et eorum officialibus et alii officiales fo-
renses qui se absentare voluerint confiteantur a camerario comunis Tuderti se recepisse quantitatem
quam capet dicta discomputatio et de ipsa quantitate quietationem et absolutionem fecerit
dicto camerario pro dicto comuni recipienti.

De concedenda licentia officialibus forensibus se absentare volentibus

xiii

19

19

[illegible] petiens ambaxiatores nuptiu vel licteras pro [illegible] amici vel consanguinei sui ad aliquem locu ul dnm exparte
[illegible] cois tudti destinandos suis expensis concedant per officiu dnor octo eidem to
tiens quotiens postulatu fuerit. § Salvo qd si pro factis cois tudti eet impeditus
[illegible] proprio fieret dca postulatio q dca ambaxiata nuptius ul licte eidem expe
nsis cois tud concedant totiens quotiens opus fuerit. § Et salvo qd siquis tud
tinus eet condepnatus ad ppetuu carcerem vel inperditione psone seu membri extra
jurisdictionem tudtinam, facta condepnatione de eo ad implorandu de ipa condepnatione
gratia spalem duo concedi possint ambaxiatores tantu expensis dci cois, cu salario
in statuto contento. Exbanditis pro enormi delicto dumtaxat exceptis quibus nullum
fiat suffragiu per come. § Et dni octo nulli contra dcam formam concedant ambaxia
tores aliquos nuptiu sive licteras ad penam decem libr. cort. pro quolibet et vincto
juramti. Et pdca valeant et teneant et executioni mandent, et derogatoria sint
statuto posito sub rubrica de modo et forma electionum ambaxiator et eor salario et oibus
alijs statutis et ordinamtis in contrarium loquentibz aliquo non obstante.

Item statuimus qd camarius cois tudti qui nunc est et pro tpe fuerit in ipo coi teneat et debeat vincto juramti omes et singlos introytus condepnationum cois tud factar et fiendar tam per psentes potatem et capitan q per potates et capitaneos futuros et alios quoscumqz officiales cois tud que ad manus ipius camarij pvenerint distribue et expende hoc modo videlicet qd tertiam ptem omniu introytuu et condepnationu factar per potatem ipi dno potati pro suo salario sive pte solutionis sui salarij debeat idem camarius penitus exibere. § Aliam vero ttiam ptem introytus ipar condepnationu pro scortis militu consuetis penes se debeat infallibilit reservare, itmnis consuetis et more solito debentibus ipas scortas recipe protinus ero gandam. § Aliam siquidem ttiam partem residuam dcus camarius expende possit et debeat comunitatem put debitu sui officij postulat. § Et qd de introytibus condepnationu dni capitanei et alior quorcumqz officialiu cois tud, dcus camarius similem modum et formam expendendi debeat infallibilit observare. § Et qd nullus ex dcis dnis et officialibz qui contra formam aliquas summas tulerit pro solutione eis ul aliqu ipor fienda de introytibz condepnationu alicuius dni ul officialis psumat dcum camarium modo quolibet molestare. Et dcus camarius teneat ul debeat dcam ttiam parte solve [illegible] per que dce summe et condepnat extiterit promulgate.

De ambaxiat concedd aliquibus spalit. xliii

De modo et ordine expendi introitus condep cois tud. xliiii

19v

tem statuim(us) q(uod) omnes illi qui sunt exbanniti et (con)depnati [illegible] in p(er)sona
et maxie rebelles et occasione rebellionis qui soliti sunt recipe [illegible]
tudti et quor(um) bona (con)fiscata sunt com(mun)i tud(er)t(i) p(er) sententia ul ex forma statu[illegible]
ordinamti d(ic)ti co(mun)is tud(er)t(i) cancellent(ur) aboleantur et cassent(ur) de libris scortar(um) et t[illegible] co-
tam ipi q(uam) etia illi sub quor(um) noie scortas soliti erant recipe (pro) se ipis, et q(uo)d talium
noia de cetero non scribant(ur) nec scribi possit i ipis libris scortar(um), set exnunc ipi
et q(ui)libet ipor(um) sint et ee intelligant(ur) exclusi et priuati omib(us) et singlis p(ri)uile-
giis muneribus et honoribus que habere (con)sueuerant et hebant in d(ic)to co(mun)i. Et ipe
scorte confundant(ur) et (con)fundi debeant inter scortas illor(um) qui eas recipiunt a co(mun)i
et eisdem accrescant. § Et q(uod) hoc ordinamentum exnunc uendicet sibi locu(m) et etia(m)
in scortis dandis in proxio festo natiuitatis d(omi)ni n(ost)ri ihu xpi. § Et cum appareat
lex in co(mun)i tudti q(uo)d scorte dari no(n) debeant nisi laycis tantu(m) et i(n)dubiu(m) reuocet(ur)
qui in hoc casu layci reputent(ur) uolentes illud declarare et dictu(m) dubiu(m) de medio
tollere, dicimus uolum(us) et declaramus q(uod) i casu p(re)senti itelligant(ur) layci solummo(do)
ciues tudertini nobiles et sergentes comitat(us) tud(er)t(i) qui subiecti sunt curie secularis
co(mun)is tudti in ciuilibus et (cri)minalib(us), et forenses qui ex longa (con)suetudine uel pri-
uilegio ipas scortas soliti sunt habere, statuentes q(uod) extra p(re)d(ic)tos nullus scortas ha-
bere uel ac(ci)p(er)e possit.

tem statuim(us) et ordinam(us) q(uod) cuilibet liceat aduocatos et p(ro)curatores (con)du-
ce(re) aduocare et procurare cora(m) syndico et iudice posito ad syndicandu(m) po-
testatem capitan(eum) et alios officiales co(mun)is tudti t(em)p(o)re syndicat(us) ipo(rum) officialiu(m)
§ et q(uo)d d(ic)tus syndicus et iud(ex) ad petit(ionem) cuiusq(ue) teneat(ur) aduocatos et procuratores
in d(ic)tis causis (con)cede(re) et cu(m) effectu coge(re) ad ip(s)m aduocationis et p(ro)curationis officium
exercendu(m) pena quinquagita lib(rarum) cort(onensium) de suo salario aliquo in (con)trariu(m) no(n) obstante
et maxie statuto posito sub r(ub)rica de syndicatu potatis et capitan(ei) (et) alior(um) officialiu(m).

tem statuim(us) q(uod) potas et capitaneus et quilibet alius rector ul officialis
co(mun)is tud(er)t(i) teneant(ur) et debeat exequi cu(m) eff(ect)u omes et singlas (con)depnationes
ab eis ul eor(um) et cuiusq(ue) ipor(um) officiali factas (et) latas (con)tra quacu(m)que p(er)sona(m) ul
uniu(er)sitatem in quacu(m)q(ue) pecunie q(ua)ntitate, a q(ui)bus et de quor(um) (con)depnatione solue(n)-
da fideiussore ul fideiussores recepit p(ri)mis q(ui)nque mensib(us) sui regiminis uel

q(uod) liceat aduocare (et) p(ro)c(urare) t(em)p(o)r(e) sindic(atus) offic(ialium). x [illegible]

de pena offic(ialium) no(n) exequtiu(m) (con)d(empnationes) (contra) eos f(act)as de q(ui)b(us) recepit fid(eiussores). x [illegible]

[illegible] seant seu i[illegible] fiat [illegible]

20

[...] quantitate pecunie in qua fuerit per eum, vel eos aliquis condepnatus
[...] vel assessores eorum etc. ut dictum est ad manus camerarii dicti comunis fecerit pervenire
et successores [...] fecerit tempore sui syndicatus per syndicum dicti comunis, vel alium coram quo
[...] non [...] inquisitionis reddiderit rationem in medietate quantitatis sive quantitatum pecunie
[...] qua sive quibus executionem ut dictum est non fecit, debeat condepnari qua medietate
dictarum quantitatis sive quantitatum camerarius dicti comunis tenere de ipsius salario teneatur. § Et
quod Iudex qui syndicabit ipsos potestatem, capitaneum vel alium officialem In inquisitione fa-
cienda contra ipsos debeat inserere dictam negligentiam et possit ipsos de ipsa negligentia
condepnare § Et condepnationes que obmiserit ipse exigere vel ipsos eius successor exigere tene-
atur ad dictam penam.

Item statuimus quod domini syndici defensores et iudices super libris appellationum et
recursuum venientes ad officium ad Civitatem tuder(tinam) teneantur et debeant relinquere
penes camerarium comunis tud(erti) nomine gabelle de eorum salario duodecim denarios pro qualibet
libra sui salarii secundum formam ordinamentorum gabelle comunis tuderti loquentium de dicta materia
§ Et quod notarii qui ipsorum electiones fecerint teneantur et debeant in ipsis electionibus specialiter ponere
scribere et specificare ad tollendum omnem materiam querelandi. Et quod maiores sindici defen-
sores et iudices super appellationibus et recursibus atque libris comunis tud(erti) futuri debeant relinquere
penes camerarium dicti comunis tud(erti) duodecim denarios pro qualibet libra dicti sui salarii secundum for-
mam dictorum ordinamentorum.

Item statuimus quod nullus banditor seu tubator comunis Civitatis tuderti audeat vel pre-
sumat dare ad vecturam vel alio modo accomodare, vel locare alicui persone equum
quem retinet pro suo officio exercendo In servitium comunis tuderti sine licentia dominorum octo
contrafaciens non percipiat accavallatam et salarium unius mensis quod ab ipso comuni recipere
deberet pro retentione et accavallata dicti equi, quam accavallatam, scilicet ipsius
de dicto mense camerarius comunis tud(erti) apud se tempore solvende accavallate predicte debeat, in se
sibi liberaliter retinere aliquo non obstante.

Item statuimus quod tubatores comunis tud(erti) et quilibet ipsorum quando eis vel alicui ipsorum
commissum fuerit per dominos potestatem et capitaneum quod bandiat generale consilium et centum
et adiunctorum comunis tud(erti) debeant ipsa bandimenta facere in locis singulis Civitatis
tud(erti) consuetis et in duobus locis burgorum, videlicet plane, burgi novi ad confinus, ad pena

deceat sol(vere) deputati
dari defensori(bus)
rubrica

quod tubatores non concedant
equos ad vectur(am)
rubrica

in quibus locis fiant
bandimenta
rubrica. C.

20v

ad penam quinque sold. vice qualibet qua predictos extiterit contrafactum et ipsos vice qualibet ipsorum contrafacientem possit quilibet accusare de cuius pene dimidia lucratur et quod duo ex ipsis tubatoribus ad minus continue stare debeant in palatio vel platea comunis pro eorum officio exercendo et si contrafecerit puniatur quilibet ipsorum tubatorum contrafaciens pro qualibet vice in quinque sold. cortonen. quos camerarius comunis vinculo iuramenti retinere debeat de suo salario scilicet dicti contrafacientis. Et notarius camere comunis teneatur de eis quolibet die sepius facere inquisitionem si contra fecerit in predictis.

Item statuimus quod potestas capitaneus et eorum iudices maleficiorum assignent dominis octo copiam extensam de verbo ad verbum sine testibus omnium et singularum accusationum denuntiationum et inquisitionum criminalium que porrigerentur coram eis per aliquam personam vel fierent per eos infra decimam diem a die producte accusationis vel denuntiationis vel formate inquisitionis ad penam pro qualibet accusatione denuntiatione vel inquisitione non denuntiata vigintiquinque librarum cortonen. et sub vinculo iuramenti. Exceptis accusationibus de discordia de contemptu mandati et de dampnis datis ad quarum denuntiationem potestas et capitaneus et eorum iudices non teneantur. Et ipsi domini octo vinculo iuramenti teneantur semel in mense ad minus facere sibi legi copias maleficiorum eisdem denuntiatorum et examinare et perquirere ab officialibus qui deberent ipsis cognoscere quod actum est per eos et ad quod processum super accusationibus denuntiationibus et inquisitionibus que coram eis exibite sunt et monere et suadere ipsis officialibus quod ipsa maleficia studiose et sollicite perquirant et inventos culpabiles puniant secundum formam statutorum et iuris et respondeant eorum et officii auxilium et favorem. Et si invenerint aliquem officialem ignarum impitum et insufficientem ad officium ad quod esset deputatus vel impunias manus habentem possint ipsum ab officio admovere et monere ac precipere potestati vel capitaneo loco talis insufficientis vel impiti peritum et sufficientem debeant subrogare. Et hec clausula impitionis officialium poni debeat in electione officialium comunis.

Item statuimus quod domini octo status pacifici conservatores qui fuerint de mense Januarii Februarii Martii et Aprelis vinculo iuramenti ipsis mensibus et quolibet eorum requirant sollicitent et moneant tam per nuptios quam per licteras semel et pluries et quotiens opus fuerit comune et homines comunis Interampnis ut singulis annis solvat censum debitum comuni tudertino in kalendis Madii sicut tenentur et promiserunt et servent et adhibeant omnes cautelas et remedia opportuna ita et taliter quod census ipse omnino solvatur per Interampnenses in termino supradicto. Et si censum ipsum solvere neglexissent in ipso termino omnes cerne totius anni dominorum octo sequentes

De notificationibus ... fiendis ...

De censu debito a comuni Interampn.

Biblioteca Comunale · Todi · Archivio Diplomatico

... modos et vias quas poterunt ta(m) iuris q(uam) f(ac)ti, ita q(uod) census
... sub vinculo iuramenti omnino. § Cuius census solutio fiat p(er) syndicum legitime ordinatum
... in consilio generali civitatis Tudertinae in quo ad minus centum consiliarii debeant interesse.

[I]tem statuimus quod cereus prestandus p(er) comune Amelie, et pallia offerenda p(er) co(mun)e | De cereo co(mmun)is Amelie et palliis podii et castri Montis
castri Podii Acquani, et comune castri Montiscalarum vallis Spoletane, et co(mun)e castri Ce- | Cecalarum
saie in vigilia festi beatissimi Fortunati in pede scalarum palatiorum dicti comunis
coram d(omi)nis potestate et capitaneo, et d(omi)nis octo conservatoribus status pacifici dicti comunis
per syndicos ipsarum terrarum de novo, tunc legitime ordinatos, habentes exinde publica
instrumenta annis singulis presententur. Et si terre p(re)d(i)c(t)e contrafecerint in p(re)dictis dicti d(omi)ni
octo viribus quibus possunt ipsa comunia ad p(re)dictorum observantiam cogere teneantur.

21 [I]tem statuimus quod cuilibet liceat venire ad nundinas que fierent in die | quod cuilibet liceat venire ad nundinas
beati Faustini de mense Iulii, et in die beatissime Virginis Marie de m(en)se Augusti,
et ire, stare et reddire secure p(er) civitate(m) et comitatum Tud(ertinum) ipsis diebus festi
et quinque dieb(us) ante et quinque post ipsa festa, et quolibet ipsorum non obstantib(us) ali-
quibus represaliis concessis p(er) comune Tuderti contra q(uo)scumque dictis temporib(us) quibuslibet
tam civib(us) q(uam) forensibus inducendum. Exceptis exbanditis et condempnatis comunis Tud(erti),
proditoribus et falsariis et hominibus male conditionis et fame quib(us) non liceat
venire seu stare ad nundinas supradictas.

21v [I]tem statuimus quod omnes pronuptiationes et sententie acten(us) late seu pronuptiate | De nullitate sententiarum
vel que fererentur vel pronuptiarentur in posteru(m) per quecumque officialem co(mun)is | latarum absente syndico co(mun)is.
Tud(erti), per quas aliquis massarius esset pronuptiatus sergens nobilis, sive ci-
vis vel scribendus inter lares vel adlibrandus ad libram civium nobilium vel ser-
gentium, vel aliquis sergens pro nobili vel nobilis esset pronuptiatus et declaratus
civis vel scribendus inter lares, et redducendus ad libram civium, non p(re)sente vel
non requisito syndico co(mun)is Tuderti legitimum et sufficiens habente mandatum sint casse
irrite et vanes et nulle, ac nullius efficacie vel momenti et exinde et p(er) eas nu-
llum ius acquiratur vel acquisitum esse intelligatur alicui, et comuni Tud(erti) nullum exinde
p(re)iudicium generetur. § Et nullus etiam sententias pronuptiationes interlocutiones
sive declarationes supradictas ferri presumat coram aliquibus officialibus Tudertinis. Si quis
contrafecerit, in libr(is) centum cor(um) vice qualibet puniatur, et p(re)d(i)c(t)a locum habeant in pre-

tentis presentibus pendentibus et futuris .

Item statuimus quod nullus sindicus possit vel debeat ordinari constitui vel [cre]ari per
comune tud. ad aliquid agendum vel faciendum nomine dicti comunis in aliquo consilio [illegible]
nisi creatus et ordinatus et constitutus fuerit in consilio generali et consilium [illegible]
civitatis tud. in quo intersint ad minus centum quinquaginta consiliarii et debeat obtineri
inter ipsos consiliarios ad bussulas et pallucctas per duas partes ipsorum consiliariorum ad minus
et si aliter fieret non valeat nec teneat ipso iure set quicquid fiet contra dictum ordi
namentum sit irritum et inane et nullius censeatur valoris . Et si potestas vel rector
dicte civitatis contrafecerit in predictis consentiendo vel permictendo vel alias praeter contra dictum
ordinem fiat in centum libr. corton. vice qualibet puniatur . Et notarius qui talem
sindicatum contra vel praeter dictam formam scribet vel publicaret in viginti quinque libr.
den. cort. vice qualibet puniatur. Et nichilominus quod fiet non servato ordine supradicto sit irritum
et inane et non valeat nec teneat et nullius censeatur esse valoris aliquo statuto vel 22
ordinamento in contrarium loquente non obstante .

Item statuimus quod omnes et singuli iudices tam domini potestatis quam capitanei civitatis Quod iudices curiarum possint eorum iurisdictionem et officium exercere in palatio dominorum octo [illegible]
tuderti tam presentes quam futuri et alii officiales dicti comunis qui aliquam iurisdictionem
gerent in dicto comuni possint et libere valeant eorum iurisdictionem et officium operari
et exercere tam inter partes quam etiam pro comuni eorum auctoritate in palatio sive hospitio
ubi domini .. octo morantur pro ipsorum officio exercendo et in presentia ipsorum dominorum .. octo Et
quod omnes actus et actitata per eos vel aliquem ipsorum in supradicta domo et hospitio a
die vigesima mensis Iulii proxime preteriti millesimo trecentesimo trigesimo quinto et que
in futurum per eos actitata et gesta erunt valeant et teneant ac si gesta facta et
actitata forent in palatiis sive palatio generali comunis tuderti statuto vel ordinamento
loquente in contrarium non obstante .

Quia que utilia sunt procul dubio in hoc sunt volumine inserenda . Ideo ordinamentum De modo eligendi baiulos eorum officii [illegible]
quoddam factum et editum per officium dominorum .. octo ex remissione ipsis facta per consilium
generale dicti comunis hoc statuto aliis aggregamus cuius tenor talis est . Item facto et
misso partito ad bussulas et pallucctas ut supra et obtempto nemine discordante delibera
verunt et addiderunt capitulo statuti comunis tuderti posito sub rubrica de officio baiulorum . quod ele
ctio baiulorum comunis tud. fiat et fieri debeat modo et forma inferius denotata . videlicet

quod eligantur centum baiuli ad minus. Quorum quinquaginta eligantur per consules ipsorum baiulorum
cum conscientia et consensu dominorum octo conservatorum status pacifici dicte Civitatis, quorum nullus
non possit esse aliquis qui non sit oriundus de Civitate ipsius, vel saltem habeat possessiones
proprias in Civitate et comitatu predictis. Alii vero quinquaginta baiuli eligantur per syndicos
plebatuum comitatus Tuderti, videlicet hoc modo: Quilibet plebatus debeat eligere de hominibus
et massariis propriis sui plebatus unum baiulum de quibuslibet quinquaginta laribus sui
plebatus. Quorum officium ad minus duret per annum. Que electio debeat fieri de mense Januarii
omni anno. Et dicti baiuli debeant cum sufficientibus fideiussoribus de Civitate vel comitatu
Tuderti satisdare coram officio dominorum octo vel coram alio officiali communis Tuderti cui dicti domini .. octo
duxerint committendum, de eorum officio bona fide et legaliter exercendo, de pignoribus et tenutis per
ipsos accipiendis, conservandis et non baractandis, et restituendis ei cui de iure debebuntur
restitui. Et de aliis observandis et adimplendis prout in capitoli [?] promissione videbitur
expedire. Et quod profectio communis predicti ad citandum comitatenses solum committi debeant ba-
iuli sic eligendi per dictos syndicos et eius officiales. Et quod pro ambaxiatis et citatio-
nibus fiendis pro factis communis Tuderti aliquis baiulus nichil pro suo viatico habere vel per-
cipere possit, nisi debeat a personis vel universitatibus que per ipsos baiulos citarentur. De-
beant tamen habere dicti baiuli eligendi per syndicos plebatuum pro eorum salario annuatim
decem libras cortonensium pro quolibet baiulo de bonis et pecunia illorum plebatuum a quibus
electi fuerint, scilicet quilibet a suo plebatu. Que solutio fieri debeat per syndicos
dictorum plebatuum, medietas in medio anno et alia medietas in fine anni. Et quod nul-
lus electus baiulus de comitatu possit dictum officium pro uno anno exire [?], nisi fuerit in-
firmus vel solus habens familiam filiorum minorum quatuordecim annis, vel nisi habita-
ret in laborerio terrarum alicuius civis vel comitatensis Tuderti, vel nisi haberet inimi-
citias capitales, qui exceptuati ad ipsum baiulatus officium non cogantur. Et pro eorum sala-
rio et viatico qui exercerent eorum officium pro aliis personis et negotiis quam communis predicti debe-
ant habere in Civitate Tuderti pro qualibet citatione duos denarios, in burgis et suburgis
tres denarios, et extra burgos a senatis infra sex denarios, et extra dictas senatas ultra duos
sex denarios possit accipere pro eorum viatico pro quolibet miliari quatuor denarios, numerando miliare a
senatis extra. Pro tenuta autem possit accipere et habere pro eorum viatico duplum dictarum quantita-
tum secundum varietatem dictorum locorum. Item teneantur dicti baiuli referre eorum citationes
infra tempus assignatum citato, et tenutas infra decem dies a die sibi facte commissionis. Et
si quis baiulus contrafecerit in aliquo casu in hac additione contento vel in aliquo capitulo [?]
contento in dicto capitulo statuti cui derogatum non est per presentem addictionem, quod

primat

22v

puniatur de facto per officiales comunis predicti qui querelam receperit In quadraginta solidos
in capitum committendis pro quolibet et qualibet vice Et id quod ultra eam formam
recepit restituat cum effectu illi a quo accepit Et quod stetur et credatur Jura
mento denuntiatoris In quolibet casu In quo Inculparetur vel diceretur aliquem
baiulum contrafecisse ad plenam probationem illius talis denuntie. § Item quod dicti
baiuli semper teneantur portare in capite birrectos sive capputios comunis predicti
rubeos cum armis dicti comunis secundum modum consuetum quos birrectos
sive capputeos camerarius dicti comunis quolibet anno facere fieri teneatur de pe
cunia dicti comunis in kalendis Januarii Et dare ipsis baiulis de ipso mense exi
gendis sine alia appodissa ad penam decem librarum cortonensium de suo salario. Et si
quis baiulus steterit vel iverit sine birrecto vel capputeo vel sine [illegible] ubi
cumque officium exerceret sine birrecto predicto vel capputeo discoperto In capite
puniatur quilibet ipsorum baiulorum et qualibet vice de facto ut superius dictum
est In decem solidos cortonensium et stetur Juramento denuntiatoris vel simplici ver
bo cuiuslibet officialis vel familiaris officialis dicti comunis Et quod hec additio
tio sit precisa et derogatoria omnibus aliis statutis et ordinamentis dicti
comunis factis et faciendis In contrarium loquentibus

De novo hoc statuentes quod fiat quidam liber per unum ex notariis domini
defensoris comunis tuderti In quo scribantur omnia nomina et prenomina baiulorum et
regiones et parochie castrum vel villa In qua habitant Et a bene et quo
libet eorum Juramentum de suo officio legaliter exercendo exigatur et In ipso
libro ipsum Juramentum scribatur § Et teneatur ipse defensor a quolibet ipsorum
baiulorum recipere promissionem et fideiussoriam satisdationem de fideliter et
legaliter exercendo suum officium et de salvando et restituendo pignora
que acciperent cuius fideiussoris obligatio summam quinque librarum non excedat
Et illud quod In supradicto capitulo continetur de numero baiulorum et electione
ipsorum remaneat In provisione ipsius domini defensoris cum conscientia dominorum octo
conservatorum status pacifici comunis tuderti si ipsos requirere voluerit Et omnia que continentur
In supradicto ordinamento. Cum hac additione dicto domino defensori committimus exeque
nda Et eidem In predictis liberam attribuimus potestatem. Qui si non observaverit

Quod dominus defensor teneatur exequi ordinem [illegible] / [illegible]

23

23

tempore sui syndicatus pena vigintiquinque, libr. cort. puniatur.

Item statuimus, quod quando baiuli comunis vadunt ad pignorandum aliquem, et pignus aliquod alicui, aliqua de causa, mandato alicuius officialis comunis Tud(erti) quod talis bayulus, teneatur et debeat, notificare, illi, cui pignus fuerit acceptum, infra tertiam diem, computata die, qua accepit, vel camerario comunis Tuderti, vel alio super hoc deputato, assignare, et dare. Qui autem contrafecerit in viginti s(olidis) cort(onensium), vice qualibet, puniatur. et de hiis stetur iuramento pignorati. § Et semper baiuli, teneantur et debeant tempore pignorationis fiende, nomen suum et patris sui, et in qua regione, et parochia habitat, inscriptis dimictere ad domum illius quem pignoraverit, sive dare, proximiori vicino pignorati, qui vero contrafecerint in viginti soldis, vice qualibet puniatur. § Teneatur itaque notarius comunis Tuderti, tam civilium, quam criminalium, quando scribit commissiones que fiunt baiulis, scribere, nomen baiuli et, patris ipsius baiuli, et regionem, et parochiam in qua dictus baiulus, habitat, vel castrum seu villa in qua habitat, pena, quadraginta, soldorum, pro qualibet vice.

De bay(ulis) q(ui) vadunt ad pignorand(um)

Lx.

23v

24v

In nomine domini amen. Quia secundum varietatem temporum statuta et ordinamenta artium Civitatis tuderti Indigent Correctionibus. Statuimus quod artes que per consules consueti sunt eligere duos octo conservatores pacificatur Civitatis tuderti et ipsorum nomina In bussulis ponere teneantur singulis annis de mense Ianuarii et februarii ipsorum ordinamenta producere coram dominis octo qui pro tempore fuerint confirmanda et Infirmanda per ipsos dominos octo prout eis videbitur Infra mensem a die productionis ipsorum ordinamentorum. Et ipsa ordinamenta sic approbata et confirmata per ipsum officium per totum annum valeant et teneant et obtineant roboris firmitatem. Et potestas et Capitaneus et ipsorum quilibet et ipsorum et cuique ipsorum Iudices et officiales qui fuerint Requisiti sub vinculo Iuramenti et ad penam centum librarum teneantur ipsa ordinamenta facere observari et ad petitionem consulum per concessionem familie et baiulorum et alia si quid necessarium fuerit facere executioni mandari. Et alia ordinamenta facta non ligent. Et quod predicta bandiantur more solito ad duas tubas In locis consuetis In principio dicti mensis.

De electione consulum artium. ...

Item statuimus quod nullus possit esse consul alicuius artis Civitatis tuderti qui non fuerit origine Tudertinus et subiectus In Civilibus et criminalibus curie communis tuderti. Et qui non operaretur ipsam artem in qua consul eligeretur continue et publice. Et qui vel eius pater vel avus paternus fuerit allibratus Inter Comitatenses massarios vel Repertus Inter lares comitatus. Et si contra predictam formam eligeretur electio de ipso facta non valeat. Et si acceptaverint tam electus quam electores puniantur pro quolibet pena vigintiquinque librarum et ab ipsa electione per Iudicem removeatur.

De hiis qui non possunt esse de officio dominorum octo et aliorum officialium ...

Vacat quia est In prima distinctione

Item statuimus quod nullus de Civitate vel comitatu Tuderti qui non sit subpositus seculari curie tuderti In Civilibus et Criminalibus. Et qui vel eius pater vel avus paternus fuerit allibratus Inter Comitatenses massarios comitatus vel repertus Inter lares comitatus tuderti et qui non sit origine tu

tem statuimus quod In comuni tuderti sive apud camararium dicti comunis habeant
et fieri debeant Infrascripte mensure et vasa videlicet quartingus medius
quartingus et quarta deferro Item pitictus medius pitictus terçarola et
fogletta de ramine Iusti et Iusta ad consuetudinem et debitam mensuram comunis
tuderti.

tem statuimus quod si aliquis seu aliqua exoblatis seu proiectis hospita
lis karitatis hactenus sine culpa offensa sine delicto exiverit seu expul
sus fuerit vel alias sine licentia et voluntate Rectoris qui pro tempore
fuerit et familie dicti hospitalis se absentaverint et recesserint de ipso vel
ab ipso hospitali qui vel que non reddierit et reintraverit in ipso hospitali ad
servitium ipsius hospitalis et ad obedientiam ipsius hospitalis quod decetero
In dicto hospitali vel muneribus ipsi non recipiantur nec valeat reintrare Immo
abeneficiis et muneribus ipsius hospitalis et membrorum suorum perpetuo sit
exclusus Et predictum hoc locum habeat In preteritis tantum In futuris tamen
si aliquis vel aliqua exoblatis vel proiectis dicti hospitalis sine delicto
offensione vel culpa exiverit seu expulsus fuerit vel etiam sine licentia
et sine voluntate familie dicti hospitalis et Rectoris qui pro tempore fuerit
de ipso hospitali aufugerit seu se absentaverit a dicto hospitali et servitio
dicti hospitalis et obedientia Rectoris qui pro tempore fuerit In ipso hospitali vel
membris ipsius decetero non valeat reintrare nec in ipso modo aliquo reci
piatur ad aliquod beneficium seu munus Et si aliquis vel aliqua de pre
dictis oblatis vel proiectis hospitalis predicti vel aliquis alius aliquo recedens predictis
exivisset dictum hospitalem contra voluntatem dicti Rectoris qui pro tempore
fuerit vellet reintrare dictum hospitale quod potestas et capitaneus comunis tuderti
qui pro tempore fuerint teneantur ipsos punire et puniant ipsorum arbitrio et
Rectoris hospitalis predicti.

25v

tem statuim(us). Q(uod) cum in statutis co(mun)is tuderti contineat(ur) q(uod) p(otest)as et capitan(eus) teneant(ur) ire ad hospitale karitatis pro certis negotiis exercendis (et) alibi in dictis statutis (con)tineat(ur) q(uod) debent eligi sex boni viri simul cum g(u)ardian(o) dicti hospitalis prout i(n) ip(s)is statutis latius patet. Et etia(m) q(uod) inventarium debeat fieri de bonis ip(s)ius hospitalis (et)c. Q(uod) d(omi)ni pot(esta)s et capitan(eus) non teneant(ur) ire ad hospitale predictum nec eor(um) officiales (con)trata. Et dicti sex boni viri non eligant(ur) s(ed) et loco ip(s)or(um) et officiu(m) eorumdem in ip(s)is casibus remaneat in officio d(omi)nor(um) octo status pacifici co(mun)is tuderti (con)servator(um). Et ip(s)i d(omi)ni octo possint illa officia (com)parti prout eis videbit(ur) convenire p(er) se vel alium. § Et q(uo)d ip(s)i d(omi)ni octo semel in anno de mense Januarii revidere possi(n)t et debeant ip(s)a inventaria hactenusq(ue) facta et imposterum facienda de bonis et rebus dicti hospitalis tam mobilibus q(uam) stabilibus et se moventibus et creditis et debitis et introytibus et exitibus ip(s)ius hospitalis. Et rationem calcu lare et eam recipe(re) ab administratoribus dicti hospitalis. Et q(uo)d fa ciant observare om(n)ia et singula statuta facta in utilitatem hospitalis p(re)fati. § Et rector d(i)c(t)i hospitalis teneat(ur) prima ebdomoda dicti mensis Januarii compar(er)e coram ip(s)is d(omi)nis octo et eisdem notificare (con)tenta in or dinamento p(re)dicto et coram eis d(i)c(t)a inventaria exibere vinculo iuram(en)ti et ad penam viginti quinq(ue) libr(arum) cort(onensium) ei de facto auferendam. § Et ide(m) rector debeat penes se habere o(mn)ia et singula statuta et ordinamenta facta et imposterum facienda per com(mun)e tuderti pro hospitali p(re)d(ic)to sup(er) negotiis ip(s)ius hospitalis et ip(s)a statuta sel (in) anno fac(er)e legi in cap(itu)lo seu adunantia ip(s)ius hospitalis.

tem statuim(us). Q(uod) cause hospitalis karitat(is) co(mun)is tuderti pendentes et future infra quadraginta dies (con)tinuos a die porrecte petitio(n)is tam in agendo q(uam) in defendendo sumarie et de plano sine strepitu

26

26

et figura Iudicij diebus feriatis et feriatis, servata vel non servata, sollepnitate, et subs-tantialitate Iuris et statutorum coīs tudti, possint et debeant diffiniri. Et qd Iudices coram quibus cause hospitalis verterent, teneant, Infra dictum tempus, dicte cause diffinire, partibus prosequentibus, pena quinquaginta lib̄ cort pro quolibet et qualibet vice. Et qd hospitale predictum audiatur, sine solutione salarij facie-nda camario comunis tuderti, tam In principalibus causis quam appellationum, dicti hospitalis aliquo non obstante.

VIII
De elect(ione) advocati synd(ici) et not(arii) hosp(italis)

Item statuimus quod dni octo conservatores status pacifici civitatis tuderti de mense Januarij quolibet anno eligant pro futuro anno unum advocatum, unum syndicum et duos notarios pro causis et negotijs hospitalis karitatis gerendis et admini-strandis In scripturis et curijs tudtinis expensis dicti hospitalis cum salario consueto et illi qui fuerint advocatus syndicus vel notarij dicti hospitalis unius anni non possit esse ipso anno finito, finito officio, Inde ad duos annos proxime finitos. Et nullus possit advocationis syndicatus seu notariatus officium exercere noīe dicti hospitalis et pro dicto hospitali nisi fuerit electus per officium dnorum octo ut supradictum est, ad penam quinquaginta lib̄ pro quolibet et qualibet vice. +

26v

VIIII
De elect(ione) not(arii) mar(escalli) daz(iorum) tud(erti)

Item statuimus quod notarij marescallorum tam equitum quam peditum forensium et tudtinorum eligi possit et debeat per officium dnorum octo singulis annis de mense Januarij cuius officium duret pro uno anno, et ille talis electus non possit esse nec eligi ad dictum officium Infra spatium duorum annorum post finem sui officij, qui esse debeat tudtinus, et si vel aliter eligeretur eius electio non valeat, et si electus contra dictam formam ac-ceptaret puniatur pena viginti quinque lib̄ cort pro quolibet et qualibet vice.

X
De non relevand(is) cond(empnatis) nisi certa for(ma) servata

Item statuimus quod nullus civis vel comitatensis coīs tudti condempnatus vel exbanditus coīs tudti possit relevari vel de banno eximi nec eius condempnatio vel exbandimentum aliquo colore quesito cancellari tolli suspendi vel quomodolibet prorogari per aliquod consiliu

dicti comunis generale vel spetiale nisi prius talis condempnatus et exbanditi condempnatio camerario
comunis tuderti soluta fuerit cum effectu, et quod potestas et capitaneus comunis tuderti, vel quivis alius
officialis comunis tuderti non possint de predictis aliquam propositam facere nec fieri facere
vel permictere in aliquibus consiliis generalibus vel spetialibus, qui vero contrafecerint
in quinquaginta libris denariorum cortonensium pro vice qualibet puniatur. Nec de predictis ipsi officia
les aliquod ratiocinium vel colloquium habeant in aliquo consilio vel adunantia
sapientum ad penam predictam. Et nullus notarius contra formam predictam audeat
talem propositam scribere, et nullus etiam audeat arengare, ad prinitium ponere, vel
capere, vel alio modo pro tali condempnato vel exbandito aliquid dicere in scriptis
vel sine scriptis. Qui vero contrafecerit in quinquaginta libris denariorum cortonensium vice qualibet
condempnetur, et eius dictum, consilium vel arengangam, vel scriptura, et quicquid se
cutum fuerit, exceo, vel ob id sit cassum, nullum, et irritum ipso iure. § Et predicta
locum non habeant in carceratis et detentis in carceribus comunis tuderti pro aliquibus
condempnationibus vel exbandimentis de ipsis factis, qui ob reverentiam dei vel sacrorum
eius deberent offerri secundum formam statuti de consilio et deliberatione consilii centum
et adiunctorum comunis tuderti. § Et quod nullus condempnatus comunis tuderti habeat nec ha
bere possit aliquod officium, beneficium vel favorem vel petitionem recipere in comuni
nisi prius vere solverit suam condempnationem cum effectu, et si quid contrafieret sit
irritum et inane, condempnatis occasione districte contemptu mandati et depredatorum
datorum dumtaxat exceptis. § Declarantes quod offerri vel proponi de offerendo
non possit aliquem carceratum masculum qui condempnatus foret a centum libris vel
abinde supra, nisi in ipsis carceribus continuam moram traxerit saltim per annum.
Et si fuerit condempnatus abinde infra, nisi steterint in ipsis carceribus prorata temporis, et omnes
pene supra imposite in non rebandiendo habeat locum in non offerendo.

[illegible] tem statutum quod quandocumque contingerit officium domini capitanei civitatis tuderti vacari — de modo exigendi summas potestatis et capitanei tempore quo aliquod eorum officiorum
potestas et sui officiales, qui tempore dicte vacationis erunt ad regimen dicte civitatis, possint
teneantur et debeant condempnationes latas per ipsum dominum capitaneum seu capitaneos comunis

27

tuderti et eius officiales executioni mandare et exigere prout tenebantur et poterunt capitaneus predictus et sui officiales. Et quandocumque dominus potestatis officium vacaret quod capitaneus et sui officiales simili modo teneantur et debeant condempnationes potestatis exigere et executioni mandare aliquo non obstante statuto vel ordinamento.

§ Teneantur etiam milites et socii dominorum potestatis et capitanei dicti comunis exequi et executioni mandare omnes condempnationes factas per quoscumque officiales comunis tuderti ad voluntatem et mandatum dominorum Octo conservatorum status pacifici dicti comunis. Et si neglexerint adimplere puniantur potestas vel capitaneus cuius socio et militi predicta iniuncta fuerint pena vigintiquinque librarum denariorum pro qualibet qua contrafecerit quam penam camerarius comunis tuderti retinere debeat de proxima tunc futura paga.

In Nomine domini amen. Quum circa rei publice curam nomen officii est adscribitum providemus et ordinamus pro evidenti utilitate comunis tuderti et singularum personarum ipsius. Quod per officium dominorum octo conservatorum status pacifici dicti comunis seu per alios sapientes et providos viros per ipsos eligendos preces porrigantur venerabili patri et domino domino .. Episcopo tudertino et capitulo maioris ecclesie tudertine et aliis capitulis et ecclesiis et toti clero Civitatis et diocesis tudertine ut amore et gratia dicti comunis consentiant et condescendant ut domus et casalena posite in Civitate tuderti eiusque burgis et suburgis ad pensionem sive in emphiteosim vel quocumque alio simili titulo per ecclesias ecclesiasticasque personas concesse sive comitatensibus et districtualibus Civitatis tuderti liberentur pertinam et modum quibus melius de iure fieri valet cum utilitate ipsarum et ecclesiarum et ad predicta teneantur domini octo vinculo iuramenti. — Preces emphiteotis XV

Item statuimus quod quelibet sextina officii dominorum octo teneantur facere fabricari — De palatio dominorum octo hedificando XVI
in palatio ipsorum dominorum octo muros saltem usque in quantitate quinquaginta florenorum auri ad minus et ad predicta teneantur vinculo iuramenti. § Et camerarius comunis tuderti debeat dictam quantitatem expendere et solvere ad eorum mandatum. Et quod hoc

27v

ordinamentum sit precisum in qualibet parte sui. Et non possit tolli, reuo
cari vel suspendi modo aliquo, vel ingenio per directu vel per obliquum.

26

ARCHIVIO

28v

29v

30

BIBLIOTECA COMUN[ALE]

ARCHIVIO · TODI ·

[illegible]

30v

1333. sett. 27

nter cetera ordinamenta decreta et stantiamenta facta et edita per nos octo status paci
fici cois tud conservatores. Reperimus ordinamentum et decretum scriptum manu Astorelli
Riani de Tuderto notarij et tunc not dnor octo in anno dni millo Trecentesimo Trigesimo
tertio die vigesimaseptima mensis Septembris. Quod quidem cum addictionibus subtractionibus
correctionibus et declarationibus inferius denotatis comuni utilitate pensata duximus con
firmandum. Cui quidem decreti cum dictis correctionibus declarationibus addictionibus et subtra
ctionibus talis est tenor sive mentis. Statuimus quod omnes et singuli Judices milites et notarij dnor
potestatis et Capitanij et etiam dnus defensor et eius notarij teneantur et debeant vinculo Juramenti et
ad penas infrascriptas venire stare et morari ad banchas Juris solitas ad sonum campane que est
in palatio dnor Octo status pacifici cois tudertini conservatorum. Et quod a dictis banchis nullus predictorum officia
lium recedere debeat nisi per campanarium cois tud vice pulsabitur campanella inferior que consueta
est pulsari in discessu curie. Et quod notarius camere dci comunis vel alius deputandus per officium
dnor Octo teneatur et debeat quolibet die juridico et quo Judices sedere debent ad banchas bis
Jre in dicta palatia potestatis capitanij et dni defensoris ad uidendum et Inquirendum si officiales
predicti stant ad Banchas ad eorum officium exercendum. Et si predicti Inquisitores vel alter ipsorum In
venerint aliquem ex predictis officialibus non sedere ad bancas ut dictum est Teneatur camarius
dci cois tempore solutionis dictorum officialium tenere de suo salario scilicet dnor Judicum et aliorum
officialium pro quolibet Judice ipsorum dnor viginti sold. pro quolibet milite decem soldos
et pro quolibet notario decem soldos. Et si per dnum defensorem vel eius notarios fuerit contrafactum
ut dictum est supra Teneatur ipse camarius de salario ipsius defensoris pro eodem defensore
quando non observaret predicta retinere de suo salario pro qualibet vice viginti sold. et pro
quolibet notario qualibet vice decem sold. Et pro quolibet Judice centum soldorum et qualibet
vice qua contrafecerit quinque soldos et pro quolibet notario ipsorum Judicum quinque sold. Nisi aliquis
predictorum officialium habuerit legitimam excusationem. Et teneantur predicti officiales venire
ad bancas bis in die que ad dei honorem non extiterit feriata. Et quia sedere ad Jus re
ddendum parum prodesset nisi questiones coram eis motas decideret. Et ut plurimum liti
gantes propter vitandos sumptus volunt suas lites juramento decidi. Set quandoque aliquis
Jurare vel deferre Juramentum recusat. Et manifeste turpitudinis est nolle Jurare vel
Juramentum referre. Ideo hac provisione perpetuo valitura decernimus. quod quotienscumque
post libelli oblationem et Responsionem factam ad ipsum etiam ante litem contestatam si
reus vel actor Jus Jurandum suo detulerit adversario teneatur is cui defertur Jurare vel

31

ARCHIVIO ... TODI

5

Iuramentum referre et ad hoc periudicem omnimode compescat remediis preture quan
ticumque et quantitas usque in quinquaginta libr. vel qualiscumque fuerit res iniudicium deducta
valens in extimatione quinquaginta libr. vel abinde infra. ¶ Possit etiam Iudex et
decidat quamlibet questionem viginti solidorum et abinde infra que non pendeat a maiori summa
vel annualem prestationem non contineat vel rei stabili valenti ultra quadraginta solid.
preiudicium non generat iuramento actoris vel rei lite non contestata decidere et iuramento
actoris vel rei cum uno teste quadraginta solidorum causam et abinde infra usque in viginti
solid. lite non contestata decidere teneatur. ¶ Audiant itaque Iudices supradicti agentes
contra subiectos curie secularis comunis tuderti ypotecaria actione pereditis vel legatis in
quibus vel pro quibus non subiecti curie secularis comunis tuderti vel curie domini episcopi tudertini
dicentur obnoxii non obstante quod rei et fideiubsubiecti non fuerint personali actione con
venti et ipsorum bonorum non fuerit facta discussio. Et talis exceptio nullatenus admictatur nisi
in casu predicto. ¶ Curent etiam dicti Iudices testes coram eis iuratos examinare vel ita agere ut
alicui vel aliquibus ex peritis notariis civitatis tuderti partibus non suspectis ipsorum testium examinationem
committere quotienscumque per aliam partium fuerit postulatum et si contrafecerit et predicta non observaverit
Iudex supradictus puniatur vice qualibet in decem libr. comunis et dampnum reficeat parti lese
31r ¶ Et quivis infra terminum probationis testes infra terminum iurati non fuerint examinati ni
chilominus valeant dicta sua. ¶ Et Iudices et notarii examinantes ipsos testes inqua
cumque causa civili vel criminali etiam si coram arbitris erunt producti eorum dicta. puresim
pliciter prout ipsi testes verba protulerint in actis iuramenti scribere debeant et penitus vel scri
bere non debeant clausulam illam usitatam videlicet dixit vera esse que in dicto articulo continentur
etc. et semper testis interrogetur de causa scientie super testificatis et si secus fieret et causa fu
erit civilis dictum testis non valeat set examinator suis expensis iterum teneatur examinare
et nichilominus in viginti solid. puniatur et si fuerit criminalis examinator contrafaciens vice
qualibet in viginti quinque libr. comunis puniatur et parti lese dapnum integraliter resarcire
teneatur. ¶ Articulos etiam et positiones quoscumque recipiant Iudices comunis tuderti sub
hac protestatione salvo iure impertinentium implicatorum non admictendorum dependen
tium et ad causam non facientium vel aliás positorum etc. quibus si respondeatur habeatur
pro non responso et super ipsis procedatur ut pars respondeat positionibus et testes super
eisdem examinentur reservatum et salvum esse dicatur ius alteri parti in processu cause et
tempore disputationis ita quod producenti non prosint et alteri parti non obsint si de iure

alias non fuerant recipiende. § Quia vero cause pauperum ceteris rebus sunt preferende
Iubemus ut per Iudices supradictos debeant audiri executores testamentorum et ultimarum
defunctorum voluntatum et eorum procuratores In petitionibus legatorum per defunctos relictorum
In distributione et executione ipsorum executorum et fideicommissariorum agentes contra heredes et
successorem defuncti et etiam Intemptantes actionem que competebat defuncto cum in
hereditate sunt nomina debitorum etiam sine libello summarie et de plano et sine strepitu
et figura Iudicii et illud Ius sibi fiat ac si vere esset heres ipsius defuncti contra ipsum
debitorem hereditatis. § Et cum Iudicia debeant sine suspictione procedere et quan
doque producantur testamenta et Instrumenta scripta per notarios forenses coram Iudi
cibus supradictis de quibus suspicatio et dubitatio Iudicibus oritur ad ipsam suspicationem de
medio auferendam liceat producenti ad comprobationem testamenti vel Instrumenti producti
rogationes illius notarii coram ipso Iudice exibere vel alio legitimo modo comprobare eadem
Et nisi facta comprobatione predicta postquam illud indubium revocatur et fides penitus minime habeatur.
§ Non intendimus propterea actori vel reo suas legitimas probationes ad improbandum
vel comprobandum ipsum aliquatenus auferre. § Cum aliquis dicat arbitrium arbitratoris vel lau
dum arbitri nullum vel iniquum possit infra decem dies a die scientie innuendo petitionem
suam de nullitate et iniquitate vel altero eorundem coram Iudice extraordinarium civis tuendi por
rigere et super ea Iudex prefatus procedere teneatur et ipsam causam terminare prout de
Iure debebit secundum actitata coram eo et coram eo et coram arbitro seu arbitratore ante
dicto. § Probatio vero parentele affinitatis matrimonii filiationis vite et mortis et
huiusmodi quandocumque casus occurrerit coram Iudicibus civis tuendi vel arbitris seu arbitratoribus
fieri valeat coram eis et sufficiat probatio trium testium deponentium de fama et quod a notis et con
gnoscentibus eos creditur et extimatur ita verum fore. Et talis probatio plena obtine
at firmitatem Iure civili vel canonico seu statuto aliquo in contrarium loquente non
obstante. Et nisi in causis vim guarentitie continentibus nulla tenuta concedatur nisi
precesserit de reo bina citatio. § Et In predictis et causis singulis civilibus In Iudicio agi
tandis etiam si de calumpnia Iuratum extiterit victus victori in expensis legitimis
condempnetur.

de poss. nanciscendis

In Christi Nomine amen. Revocamus legem extravagantem pro communi utilitate dudum
per consilium sapientum et adiunctorum factam In volumen hoc volentes ipsam red

duce et perpetuam firmitatem habere, cum infrascriptis addictionibus, declarationibus, sine
ctionibus et detractionibus, eam firmamus et approbamus et in iudiciis ac aliis iuris iudi
ciis observandam esse censemus ut inferius declaratur. Cuius vero legis, cum addictionibus,
substractionibus, declarationibus, mentis est talis tenor. Cum hominum estimata cu
piditas, pacis emula, prodiga sui, materia iurgiorum generat cottidie nova litigia, oportet
conatus iustitie ea sua virtute reprimere, ne in civitate que pacem vocavit et voca
ta respondit, noxios appetitus faciat cessare, parata humanitatis federa extinguendo.
Sunt enim qui non sinunt pacificos possessores titulorum adinventione fictorum, aliorum nunc
potentes et humiles quamvis molestantes. Ne igitur ista vestis invaleat, lege perpetua
statuerunt, ordinaverunt et providerunt, ne quis de cetero possessionem alicuius rei sta
bilis teneret, adprehendat vel molestet sine expressa licentia curie iudicum, et
si extiterit contradictor, ipso contradictore vocato. Si vero non extiterit contradictor ut in re
obligata, vendita vel donata vel aliquas alienata a vero possessore non possit aliquis possessi
onem nancisci, quam utrisque comparentibus coram iudice per se vel procuratores
ydoneos de consensu legitimi possessoris adipiscende possessionis fuerit obtenta li
centia impetrata. Ex testamento vero successores in possessionem quamobrem habuit de
functus tempore sue mortis immittantur per iudicem ostenso publico testamento
non viciato, vocatis nominatim agnatis proximioribus, nulla contradictione audita nisi
opponatur de alio magis sollempni legitimo testamento. Legatarii vero in possessionem
rei per defunctum possesse tempore mortis sue sibi legate mictantur ostensa ultima
voluntate, vocato herede. Successores vero ab intestato similiter de licentia iudicis,
vocatis nominatim agnatis et cognatis proximioribus, similiter possessionem accipiant,
quam solo gradu proximitatis prospecto sine figura iudicii iudex summarie concede, te
neatur. Hac vero lege liberos qui in bonis parentum et ipsorum possessionibus quasi
sui remanserunt, de impetranda dictam licentiam volumus non teneri. In rebus
vero dotalibus vel expresse specialiter a possessore pro dotibus obligatis, in casu sol
vende vel restituende dotis possessore vocato vel illo ad quem res obligata fuerit
transfusa, ostenso publico instrumento summarie per iudicem viro vel mulieri, ut
illi cui ipsa dos reddenda vel restituenda fuerit de iure, possessio concedatur. Cum posse
ssionis translatio in omnibus casibus supradictis nullum possit incommodum iuri pro
prietatis afferre. In omnibus etiam casibus quibuscumque de licentia iudicis voca
ta parte et legitimo possessore semper novus possessor accedat. Qui autem sin
gulis casibus facere contra temptaverint, qualibet vice et quolibet casu in libras viginti quinque

dñi corte priuat, et temeraria possessione priuet. Et quia lex solum extendit ad futura, et
plura pendentia in iudicium, et extra iudicium similia negotia indigeant remedio, statuimus
ut iudices tam ciuiles, quam criminales ciuitatis tudertine, summarie possint et debeant causas
possessionum audire et antiquos possessores, qui adhuc possessioni incumbunt in posse
ssione prohibitis, et priuatis nouis possessoribus, immo molestatoribus supradicta for
mam non seruantibus suo officio conseruare, adeo quod in causis non determinatis in iudicium
deductis dum tamen habuerint ante huius legis confirmationem initium, ille vincat
et intelligatur esse possessor qui longiori tempore in possessione remansit vel qui po
tiora iura se habere ostenderit legitime. § Et quod in predictis et infrascriptis casibus
et circa predicta procedi possit et debeat per quoslibet iudices ciuitatis comitatus tuderti et
etiam per iudicem appellationum comunis tuderti si causa fuerit in appellatione deducta, die
utili et feriata summarie, et de plano et sine strepitu et figura iudicii, aliquo lege
vel statuto in contrarium non obstante. § In rebus vero prescriptis, et legitime usucaptis 33
hec constitutio sibi locum non vendicet. § Hoc de novo addentes quod citationes
que fierent de personis superius declaratis, debeant fieri expressis nominibus citatorum,
et debeant fieri tres citationes ad minus per interuallum duorum dierum inter unam
citationem et aliam. § Si vero in termino citationis citati vel alii qui sua
ostenderint interesse comparuerint coram ipso iudice, copia detur petitionis iam
date, et cum eo summarie ipsa causa agitetur ac etiam de plano sine strepitu
et figura iudicii, et ille vincat, qui potiora iura ostenderit. Si autem inter
mino nullus comparuerit citatus, vel alius contradictor, possessio petita per
iudicem ut supra predicitur concedatur, que ab eo, sine iuris cognitione, aufer
ri non possit. Set si ut premictitur, predicte citationes facte non fuerint, possessionis
licentia nullatenus concedatur, et si data fuerit preter dictam formam, non va
leat ipso iure, et semper victus victori in expensis legitimis, per iudicem
in fine cause condempnetur. § In causis legatorum, ac legatariis quacumque actione
agant, sine solutione salarii, et sine litis contestatione, summarium, et expe
ditum ius fiat, et in ipsa causa legatorum procedatur die utili et feriato, su
marie, et de plano, et terminari debeat infra mensem, et heredes et alii
grauati per defunctum ad aliquid faciendum, siue soluendum ipsa legata,
possint, et debeant per iudicem, realiter, et personaliter, cogi et compelli
ad soluendum et faciendum, et faciendum ipsa legata ipsi legatario, vel
suo heredi, siue successori, aut executori testamenti, vel alie ultime

voluntatis ac de forma Iuris pure Guarentie forent quomodolibet obligati.
¶ Item bonorum possessio que petitur ex testamento vel ab intestato, non concedatur, nisi in libello exprimat res quarum possessionem nancisci intendit, et nisi prius probaverit quod bona illa possessa fuerunt per defunctum tempore sue mortis suo nomine, et non alieno. Et nisi prius probaverit Iudici se ex testamento vel ab intestato illi defuncto succedere. Que probatio possit etiam fieri lite non contestata, et parte absente et contumace. ¶ Liceat quidem cuilibet ipsorum bonorum possessori, vel aliud Ius habenti in ipsis bonis, etiam post Inmissionem factam petere Revocationem Inmissionis predicte Infra unum annum, post ipsam Inmissionem a die scientie numerandum. Et ipsa causa Revocationis petite tractari valeat quolibet tempore etiam sine litis contestatione. Et ille vincat qui potiora Iura ostenderit in rebus illis se habere. Et qui possessionem apprehenderit et succubuerit, fructus ipsorum bonorum quos ex ipsis rebus percepit victori restituat et ad ipsos restituendos per Iudicem omnimode compellatur. Et victus victori in expensis legitimis condempnetur. ¶ Et que suprascripta sunt in herede scripto, locum etiam habeant In substitutis directo vel etiam per fideicommissum. Et Citationes supradicte non vitientur, etiam si ille qui vocandus esset, diceretur non esse subiectus Iurisdictioni Iudicis communis Tuderti. ¶ Exceptionem excommunicationis contra testatorem, et defunctum, dicti Iudices non admictant, Set ipsa neglecta non obstante, causam ipsam suo marte decidant.
Et hanc legem, prout supra scripta est, ceteris Iuribus, statutis, et ordinamentis in contrarium loquentibus, precipimus anteferri. Quam volumus et declaramus locum habere in negotiis preteritis et futuris. Set non In causis In iudicio nunc pendentibus, Set ipsis causis nunc pendentibus Iura ante hanc legem vigentia locum habeant

33v

Item statuimus, et ordinamus quod omnes et singulas sententias latas et promulgatas per dominos potestatem vel Capitaneum communis Tuderti, tam presentes quam futuros In criminalibus causis, a quibus sententiis extiterit

Iura [illegible] defensionis [illegible]

recursum sive appellatum Judices ipsorum dominorum potestatis et capitanei subsequenti examine
et consilio late et promulgate dicte sententie dicentur, Teneant et debeant defendere et
comparere diebus et terminis opportunis coram Judice qui de ipsa appellatione seu recur-
su cognoverit totiens quotiens opus fuerit pro parte communis tuderti ad defendendum ipsam
causam appellationis et recursus ad patrocinandum et allegandum in ipsa causa
sicud quando et qualiter merita huiusmodi cause postulant, Et pro defensione ipsius
videbitur convenire. Et predicta dicti Judices ad petitionem syndici communis tuderti
vel ad requisitionem dominorum predictorum vel si citati fuerint ab ipso Judice appellationum
Et etiam suis motibus facere teneantur et debeant Et si negligentes fuerint In
predictis penam quinquaginta librarum cortonensium communi tuderti incurrant tempore syn-
dicatus eorum penitus exigendam aliquo statuto vel ordinamento In contrarium loquente
non obstante. 31

[I]tem quia periculosum est sub suspecto Judice litigare et multo fortius sub ignaro
statuimus quod Judices causarum civilium civitatis tuderti teneantur et debeant
omnes et singulas questiones tam principales quam etiam emergentes et inciden-
tes que coram eis ventillantur decidere et terminare cum consilio sapientis si pe-
tatur ab aliqua partium vel sine consilio si petitum non fuerit, Et dictum consilium co-
mictat neutri parti suspecto, Quod quidem consilium det et concedatur per ipsum
Judicem a quo fuerit petitum Infra quinque dies a die petitionis ipsius consilii
congruis expensis ipsum consilium petentis, Alias si petenti per Judicem de-
negatum fuerit, ipse Judex puniatur qui ipsum consilium denegaverit in decem
libris cortonensium vice qualibet Cuius pene medietas sit communis et altera medietas sit dicti
petentis Et nichilominus dictum consilium ipsi petenti dare penitus teneatur.
Et siquid idem Judex fecerit in ipsa causa ante ipsam commissionem ipsius consilii
postquam ipsum consilium fuerit petitum, sit ipso iure nullum, Et interim a die petitionis
dicti consilii usque ad primum diem Juridicum in causa illa post aperturam ipsius consilii
tempora Judici et partibus non currant, Set sint In eo statu in quo erant tempore pe-
titionis consilii supradicti, nisi aliud actum foret de utriusque partium voluntate.

Teneatur quoque consultor si fuerit in civitate Tuderti ipsum consilium reddere in scriptis in-
fra eundem dies a die commissionis huiusmodi numerandos. Et per iudicem a quo fuerit commissum com-
pellatur talis consultor ad ipsum consilium reddendum infra tempus predictum. Et iudex qui ca-
usam commiserit teneatur pronuntiare et sententiare postea secundum formam consilii sibi
redditi. Predicta autem non intelligantur in causis super instrumentis que mereantur
executionem guarentigie. Et quod consultor cui ipsa questio committetur si fuerit in ci-
vitate Tuderti sive extra salarium solui non debeat nisi prius suum consilium reddiderit
sigillatum iudici vel nuptio ad ipsum consultorem pro ipso consilio transmisso. Et
quod dicta consilia committi non possint aliquibus iudicibus forensibus qui residerent in ci-
vitate comunis Tuderti. Et si committeretur ipsa commissio et eius consilium minime valeant,
et committens et acceptans commissionem in decem libr. cort. vice qualibet et pro quoli-
bet puniatur. Advocationem etiam secrete vel palam in curiis tudertinis dictis iudici-
bus forensibus totaliter interdicimus ne habeant materiam cum civibus nimium
conversandi. Et si contrafecerit ipse iudex et qui eum conduxerit etiam si conducens fuerit
pairator vice qualibet in libr. vigintiquinque den. cort. pro quolibet puniatur. Cuius pe-
ne medietas sit comunis et altera medietas sit illius contra quem advocationem prestiterit
supradictam. Et in predictis sufficiat sufficiat probatio publice fame per quatuor
testes fidedignos.

34v

tem. Cum diebus pascalibus sint ad dei honorem inducte ferie congaudere debeant — Ubi debitoris gressi
singuli christiani et multotiens illis diebus ipsorum festivitatum criminosi et pro crimine
carcerati restituuntur pristine libertati. Statuimus quod nullus occasione alicuius de-
biti pecuniarii per eum contracti vel occasione alicuius sententie in civili causa
vel laudi contra ipsum lati et late vel occasione alicuius condempnationis de ipso facte
occasione districte vel conceptus mandati possit realiter vel personaliter cogi sive
compelli singulis annis in festivitatibus pascatis nativitatis domini nostri Ihesu Christi et
pascatis dominice resurrectionis et etiam in festo beatissimi Fortunati confessoris do-
mini et protectoris comunis Tuderti et octo diebus ante et octo post ipsos dies ipsarum

festivitatum et cuiuslibet ipsarum nulla fiat, seu fieri possit instrumentorum sive guarentia, vel
aliorum, sive sententiarum vel laudorum executio. Et si facta fuerit debeat illico revocari, et
pro non facta ipso iure habeatur. Et quod dictis temporibus debitores et obnoxii, vel con
dempnati ut predicitur occasione supradicta in civitate et comitatu Tuderti venire, ire,
stare, morari et permanere, et discedere libere, et cum securitate possint et valeant,
statutis, ordinamentis vel reformationibus et maxime statuto guarentitie in contrarium
loquentibus non obstantibus. § Et si qui debitores illis temporibus starent in palatiis
comunis Tuderti coacti sub fideiussoria cautione, vel sine, possint et eis licitum
sit sine aliqua pena discedere de palatiis comunis Tuderti, et quo voluerint ire. Et ipsis
diebus elapsis reverti debeat ad ipsam districtam, et ibi permanere, prout ut ante
tenebantur tam ex forma sue promissionis quam etiam executionis contra eum facte
et statutorum comunis Tuderti. Et ipsa discessio nullum suo creditori preiudicium generet,
nec prosit fideiussori eiusdem debitoris adeo quod post ipsam reversionem principalis
et fideiussor teneantur ad promissa sicut ante tenebantur. § Hec quidem, quia in
venta sunt ad honorem et reverentiam omnipotentis dei et gloriose virginis matris
et beatissimi Fortunati confessoris et dictarum festivitatum, mandamus ab omnibus
inviolabiliter observari, et preceteris statutis et ordinamentis civitatis predicte
obtinere roboris firmitatem.

Item statuimus quod nulla mulier virum habens possit contrahere, vel distra
here, aut testari, aut aliquam donationem causa mortis vel inter vivos
seu ultimam voluntatem facere sine presentia viri sui, et patris et fratrum
carnalium et filiorum maiorum quatuordecim annis, si predictos habeat. Si vero
patrem vel fratres carnales non haberet, sine presentia duorum consanguineorum habi
tantium in civitate vel comitatu Tuderti proximiorum, simul cum marito et
et filiis adiunctorum. Et si maritum non haberet, sine presentia filiorum maiorum qua
tuordecim annis. Et si maritum vel filios non haberet, sine presentia patris.
Et si patrem non haberet, sine presentia fratrum carnalium. Et si predictos

Quod mulier [illegible] non possit contrahere sine [illegible] XVI

vel aliquem predictorum non haberet, sine presentia duorum duorum consanguineorum proxi
miorum. Et si aliter fecerit, non valeat nec teneat ipso iure. ¶ Si vero talis mu
lier bis diversis diebus et per diversos baiulos citari fecerit predictos quorum
presentia requiritur, ut supra distinctum est, de mandato alicuius iudicis curie
comunis tuderti personaliter vel ad domum sue habitationis si in civitate vel co
mitatu tuderti habitaverint, vel si aliquem de predictis supra declaratis dicta
mulier non haberet in civitate vel comitatu tuderti, possit et sibi liceat
contrahere et distrahere et testari prout alias permictitur sibi a iure comuni
et alio statuto comunis tuderti. Et quod supra dictum est de personis quorum pre
sentia requiritur, non habeat locum in religiosis vel feminis. Set sine
presentia vel requisitione eorum consanguineorum qui religiosi, vel femine essent,
possit contrahere, distrahere et testari et qualibet aliam ultimam voluntatem
facere. ¶ Liceat tamen cuilibet mulieri sine alicuius presentia in ultima vo
luntate pro anima sua ad pias causas usque in viginti quinque libras cortonensium relinquere,
omnibus relictis cumulatis. ¶ Obligentur et obligare se possint sine publico
35v instrumento mulieres infrascripte usque in viginti quinque libras cortonensium sine presentia
seu requisitione alicuius predictorum, scilicet illa mulier que exerceret artem
texendi, pannos vendendi seu lavandi, panis faciende, tricchole et hiis similes
in ipsis artibus et ministeriis et occasione ipsarum artium vel alicuius earum, et
non aliter. ¶ Liceat tamen mulieribus constituere procuratorem et actorem ad
lites et causas, quandocumque eis placuerit, non obstante quod predicti requisiti non essent
vel non essent presentes. ¶ Et hanc legem volumus preceteris statutis et
ordinamentis de presenti materia loquentibus prevalere.

[Q]uia iuris ferie agere volentibus impedimentum inducunt, ita iudicum q tpa no curat tpr assign librorum .xv.
absentia in agendo obstaculum nobis prestant, est utile providere et in
presenti volumine confirmare decretum dominorum octo scriptum manu ser. Petri
Fluci notarii dominorum octo sub anno domini millesimo trecentesimo trigesimo quinto

Die decimonono mensis Julij, quod tale est. Ut a die qua dni potestas et capitan
sive defensor cois tuderti et ipsorum curia aut aliquis ipsorum reassignaverit in comi
tuderti more solito sue curie libros tempora dilationes et termini dati et assi
gnati partibus vel comi tam in civilibus quam criminalibus causis ipi comi vel
partibus non currant nec cucurrisse intelligantur neque preiudicium faciant dicto comi
vel partibus usque ad quinque dies post initium officij novi successoris talis po
testatis capitanei vel defensoris qui libros huiusmodi assignaret. Set ipsa tempora dila
tiones et termini in dicto termino quinque dierum post initium officij talis novi suc
cessoris sint et remaneant in eo statu in quo sunt tempore assignationis predicte
Et quotienscumque officium defensoris et iudicis appellationum cois tuderti contingerit
vacare vel quasi vacare idest post reassignationem librorum per ipsum factam liceat 33
at cuilibet dicenti se gravatum in casibus a statuto dicti comis permissis posse
appellare et recurrere infra tempora in statuto de appellationibus et recursibus conten
ta ad ipsum defensorem dum est in officio et si non esset in officio ad futurum de
fensorem et sufficiat generaliter exprimi in ipsa appellatione nomen defensoris
licet proprium nomen ipsius non apponatur. aliquibus statutis provisionibus et
ordinamentis loquentibus in contrarium minime obstantibus

In noie dni amen. Cum iudicialis ordo conquiescere diebus debeat feria — de ferijs VII
tis Et ne iudices nostri dierum utilium et feriatorum ignorantiam pretende
queant et ut diebus utilibus iura reddant. Ad honorem et reverentia
omnipotentis dei et beatissime virginis Marie sue matris et aliorum sanctorum
et sanctarum dei providimus in comi civitatis tuderti in causis civilibus
tam principalibus quam appellationum que agitarentur in curijs dicti comis infra
scriptas ferias ab omnibus inviolabiliter observari. Videlicet reverendum diem
Nativitatis dni nostri ihu xpi cum septem diebus precedentibus et septem sequentibus
De mense Januarij diem circumcisionis dni nri ihu xpi diem octave bti stepha
ni diem festi apparitionis stelle sive epyphanie cum duobus diebus sequentibus

diem sci leucii / diem sce Agnetis p(ri)me / diem sci felicis / diem conversionis sancti pa
uli / diem festivitatis sancti Antonii / diem festivitatis sancti Sebastiani. ¶ De
me(n)se februarii diem purificationis d(omi)ne nostre beatissime virginis Marie / diem sci
Blasii / sancte Agathe / sancti Valentini et sancti faustini cathedre sci pet(ri) / et Mathie
ap(osto)li. ¶ De mense Martii / dies festivitatum / sancti Thomassi de Aquino / sancti Grego
rii / sancti Benedicti / reverendum diem annuntiationis beate virginis Marie / diem pa
sc(h)atis resurrectionis d(omi)ni n(ost)ri Ihesu Xpi / cum septem diebus precedentibus et septem se
quentibus q(uo)d quidem pasca quandoque celebrat(ur) de mense martii / quandoque de mense Aprelis.
¶ De mense Aprelis dies festivitatum sancti Ambrosii / sancti Gregorii / sancti Marci
Evangeliste / et sancti Petri Martiris. ¶ De mense Maii / dies festivitatum sc(t)o(rum) Phi
lippi et Jacobi / sancte crucis / sancti Joh(ann)is / sancti Michaelis Archangeli / diem ascen
sionis et diem pascatis pentecostes cum duobus diebus sequentibus q(uo)d quidem pasca
et festum ascensionis quandoque celebrant(ur) de me(n)se Maii / quandoque de mense Junii et
diem festivitatis sancti pancratii. ¶ De mense Junii diem sancti Barnabe ap(osto)li / diem
36v sanctorum Gervasii et protasii / diem reverende festivitatis beati Joh(ann)is Batiste / diem
festivitatum sanctorum Petri et Pauli / et diem beati confessoris sancti fortunati / et diem
sancti Antonii. ¶ De mense Julii / dies festivitatum sancte prasedis / sancte Marga
rite / sancte Marie Magdalene / sci Jacobi ap(osto)li / sancti Xpofori / diem sancti faustini
diem sanctorum Quirici et Julicte. ¶ De mense Agusti dies festivitatum sancti Petri
in vinculis / sancti dominici / sci / Sixti / sci Cassiani / sci donati / sanctarum Romane
et dinne / sci laurentii / reverendum diem assumptionis Beatissime / virginis Ma
rie / sancti Bartholomei / sancti Agustini / et diem decollationis sancti Joh(ann)is Ba
thiste. ¶ De mense Septembris / diem festivitatum sc(t)o(rum) Egidii et Terentiani / diem
nativitatis beate virginis Marie / diem sancte crucis / sancti Matthei ap(osto)li et evangeliste
diem archangelorum / diem sancti Jeronimi doctoris ecclesie / ¶ De mense Octubris
diem beati francisci / sancti luche evangeliste sanctorum Symonis et Jude. ¶ De
mense Novembris / diem festi omnium sanctorum / cum die sequenti / diem sci
leonardi / sancti Salvatoris et Theodori / dies sanctorum Martini ep(iscop)i et Martini p(a)p(e) /

diem apostolorum petri et pauli qui est in octava sancti martini, diem sancti clementis
sancte chaterine, sancte illuminate, et sancti andree apostoli. ¶ De mense decembris
diem sancti Nicolay, sancti ambrosii doctoris ecclesie, sancte lucie, sancti thome apostoli.
Item die lune, et die martis carnisprivii, et primum diem maioris quadragesime.
¶ decernentes omnes dies quadragesimales, et ieiuniorum ac dies sabbatorum, in quibus
dicte festivitates non celebrantur esse utiles tota die. ¶ dies vero quibus consilia ge-
neralia celebrantur, vel centum et adiunctorum, si de mane fient, ipsa consilia, vel aliquod
ipsorum, media ipsius diei sit penitus feriata, si vero post nonas, simili modo media ipsius
diei pro feriata similiter habeatur In omnibus civilibus causis tantum. Et hoc non
intelligatur de consiliis pro condempnationibus faciendis seu sententiis ferendis. ¶ Singulis
autem diebus quibus Iudices curiarum non venirent ad banchas iuxta morem solitum sed
dictis ipsi dies habeantur et sint modo simili feriati, videlicet In illis causis que
agitarentur coram tali iudice ad bancham non veniente. ¶ Ob requiem vero
hominum, pro messibus et vindemiis has duximus ferias Indicendas, videlicet
a die venerando festi beati Iohannis baptiste de mense Iunii usque ad diem assumptionis
beate marie virginis de mense Augusti sint ferie pro messibus. Et a die quo Incipient
vindemie secundum deliberationem et commissionem que fiet, usque ad unum mensem, pro
ex nunc secuturum pro vindemiis sint Inducte. ¶ In criminalibus autem causis pro-
cedatur omni tempore, etiam dictis diebus et temporibus feriatis aliquo non obstante.
Ceteri vero alie ferie, ex forma aliorum statutorum vel ordinamentorum In dicto comuni In-
ducte Invenirentur, preter dictum ordinem, ipsas vigore presentis statuti deter-
minamus non valere. ¶ Cum vero illud pro temporis memoria est adinventum
ab hominibus, ut In Instrumentis et actis et aliis scripturis anni domini et indictio
preponatur, Unde sancimus ut hii qui gestis ministrant sive In iudiciis
sive ubicumque conficiunt acta et quelibet scripture, et tabelliones quacumque
forma documenta conscribunt In hac civitate et eius districtu, hoc modo conscribere teneantur,
videlicet anno domini a nativitate millesimo etc. Indictione etc. ponendo millesimum
Indictionem et diem extense et non per figuras numerales et eadem scriptura appa-

teret que natiuitatis dñi expressam mentionem non fecerit presumat forma et modo predictis fore factam et ipo die natiuitatis dñi nri ihu xpi annus quilibet habeat i nitium. Et qd notarij ciuitatis et comitatus tuderti contractus conficientes suu nom omen patris nomen aui patris et regionem et parrochiam unde fuerit inqua ha bitat si fuerit habitator ciuitatis si uo comitatus nomen castri uel uille ubi habitat insua prescriptione scribere teneant. Et noia contrahentium et patrum et auorum ipsorum contrahentium et region et parrochiaz inqua habitant si habitauerint in ciuitate si uero in comitatu nomen castri uel uille. Et idem obseruetur in no minibus testium. Et hec etiam obseruent notarij curiarum officiorum comunis tudert. In nominibus partium et fideiussorum uinculo iuramenti et qui contrafecerit in uiginti soldis cort uice qualibet puniatur.

tem statum. Et omnes processus et sententie tam dationis insolutum quam alius nature cuiuscumque facti et facte lati et late contra heredes alicuius per quemcumque iudicem et officialem comunis tuderti sint et esse debeant firmi et firme rati et rate et de iure subsistant. Non obstante quod non sint in petitione processibus et sententijs proprijs noibus nuncupati et quod opponens dictam exceptionem tam contra petitionem quam processum nullatenus audiatur. ro omisso cognomine ... non uitiet contractum uel processum. xxiij

37v

ARCHIVIO ... TO

38v

1325
9 marzo

In nomine domini Amen. Nos decreta et ordinamenta dominorum Tredecim
conservatorum status pacifici Civitatis Lucane dudum edita per eosdem, scripta et
Reperimus ordinamentum Cuius mens vera Cum correctionibus, subtractionibus et
declarationibus per Nos factis plenius infra patet. Quod ordinamentum factum fuit anno
trecentesimo vigesimo quinto. die nona maij, septimum mensium domini Francisci tunc inter
dominorum Tredecim prefatorum. Statuimus quod siquis accusaverit vel denumptiaverit aliquem vel
aliquos Cuiuscumque condictionis existat de aliquo Crimine falsitatis Coram quocumque
officiali Civitatis Lucane. Et ipsam accusam vel denumptiationem non probaverit, contra omnes et singulos
qui in ipsis accusis vel denumptiationibus contenebuntur, quod talis accusator vel denumptiator
pro quolibet contra quem dicta accusa sive denumptiatio probata non fuerit, per ipsum officialem
coram quo dicta accusatio vel denumptiatio fuerit Instituta, in quarta parte eius quantitatis in
qua accusatus veniret ex forma statuti predicto in accusa vel denumptiatione deducto condempnandus, Comuni Lucano puniatur. Et dictus officialis tempore porrectionis dicte accusationis
vel denumptiationis teneatur et debeat a predictis accusatoribus et denumptiatoribus sive accusare
vel denumptiare volentibus ydoneam cautionem recipere de probando ipsam accusam sive de-
numptiam quam porrigent coram eis. Et siquis voluerit accusare vel denumptiare aliquem
testem de Crimine falsitatis, qui testis esset inductus super aliqua accusa vel Inquisitione
Criminali coram dicto officiali quod talis qui accusare voluerit vel denumptiare talem testem
vel testes, non possit accusare vel denumptiare nisi coram dicto officiali coram quo talis testis vel
tales testes testimonium tulissent. Et si aliter fieret talis accusator vel denumptiator
minime audiatur, Et ipsa accusatio sive denumptiatio alibi facta non valeat ipso Iure,
Alij vero testes super causis Civilibus vel spiritualibus inducti coram quocumque etiam ar-
bitro possint accusari, denumptiari vel Inquiri de falso coram quocumque ipsorum potestate
vel Capitaneo prout elegerit Impetens eum. Et quicumque etiam aliquem de mo-
lestatione tenute accusaverit, reus per diffinitivam sententiam absolutus propter defectum probationis
accuse solvat accusator. quadraginta. s. pro quolibet accusato, In aliis vero accusatoribus de
quocumque maleficio vel excessu, ex eo quod accusator accusationem non probaverit Nullam penam
patiatur in quibus reus non probantes in eadem sententia absolutionis
condempnet. Et quod in Criminibus falsi et proditionis quando per viam accusationis
proceditur, non Currat prescriptio temporis nisi fuerit decenalis vel maioris temporis.

39

Biblioteca Archivio Diplomatico

aliquo statuto uel ordinamento uel reformatione in contrarium loquentibus non obstantibus, maxime capitulo statuti posito in quarta distinctione sub rubrica quod potestas et capitaneus habeant iurisdictionem in malleficiis cognoscendis et puniendis. ¶ Siquis non diabolico spiritu instigatus submisit seu supposuit unum hominem pro alio et deceptivo modo ad aliquem notarium accessit et eidem scribi fecerit et rogari aliquem contractum uel distractum, testamentum uel ultimam voluntatem uel aliquam scripturam publicam, tam submictens et supponens quam etiam submissus et suppositus puniatur in here et persona arbitrio iudicantis, considerata conditione personarum et facti qualitate.

[illegible] primo appostantii exbanitos c. ij.

uia exbanitor uel furum pessimum genus est qui de iure iudicandi sunt et premium iudicantes reportant, lege seu ordinamento dudum facto per officium dominorum duodecim conservatorum status pacifici Civitatis Tuderti, sub anno domini millesimo trecentesimo vigesimo quinto, die xij. decembris, mandato ser Benvenuti Cincinatas [?] tunc notarii dicti officii, cautum reperitur de primo appostante exbanitos, quod ordinamentum prout correctum et declaratum apparet inferius declaramus. Et statuimus quod siquis iudicaverit uel appostaverit aliquem
39v exbanitum et condempnatum in personam, cuius iudicationis causa dictus exbanitus captus et in fortiam communis Tuderti ductus fuerit, habeat et habere debeat de pecunia dicti communis quinquaginta libras denariorum si inde mori deberet. Si non membrum perdere deberet habeat dictus iudicans vigintiquinque libras denariorum. ¶ Sed si dictus exbanitus esset pecuniariter condempnatus habeat et habere debeat duos solidos pro qualibet libra condempnationis talis exbaniti. Et quod potestas et capitaneus ad petitionem dicti iudicantis et cuiuslibet alterius teneantur mictere suam familiam ad capiendum quemlibet exbanitum communis Tuderti, et ipsum capi facere et ducere in fortiam communis Tuderti ad penam centum librarum qualibet vice qua contrafecerit. Hec tamen non intelligatur in exbanitis pro districtu palatii, contemptu mandati uel pro ripus [?] datis uel pro consilio. ¶ Et quod iudicantes uel capientes feminas, cecos, mentecaptos uel furiosos exbanitos uel condempnatos, uel alios exbanitos uel condempnatos in decem libris uel abinde infra, aut infra decem dies post condempnationem

de tali exbannito et condempnato secum premium aliquid non acquirant, statuto aliquo in contrarium loquenti non obstante, maxime statuto posito sub rubrica de penis communitatis non capientium malefactores et de salario capientium exbannitos.

De pena facientium vel proicientium turpitudinem in platea S. Johannis – c. iij

Item statuimus quod nulla persona maior decem annis cuiuscumque condictionis existat audeat vel presumat facere vel proicere aliquam turpitudinem vel bructuram in platea communis Tuderti que vocatur platea sancti Johannis nec etiam in platea maiori dicti communis ad penam pro qualibet contrafaciente et qualibet vice.

De pena blasfemantium deum et beatam virginem Mariam et alios sanctos et iurantium per corpus sanguinem etc. et in ceteris omnibus aliis sanctis – c. iiij

Vide [illegible]

Ob reverentiam dei omnipotentis statutum duximus fieri per duos duodecim consulatores status pacifici communis Tuderti in anno domini millesimo trecentesimo vigesimo quarto de mense decembris de penis incurrentibus in certis festis quod sub forma infrascripta cum infrascriptis correctionibus et declarationibus duximus confirmandum. Statuentes quod quicumque blasfemaverit deum beatam virginem Mariam vel aliquem ex sanctis suis vel iuraverit per corpus sanguinem budellas fecatos sive ventrecchios vel aliud quodlibet membrum sive partem membri domini nostri Ihesu Christi beate virginis Marie matris eius et sanctorum vel sanctarum dei sive de eis aliqua turpia sive inhonesta dixerit in vigilia sive in die festi Nativitatis domini nostri Ihesu Christi condempnetur in duplum pene contente in statuto communis Tuderti de die, et non illa nocte media inter vigiliam et festum predictum predicta vel aliquid predictorum commiserit puniatur in pena quadrupli pene contente in statuto communis Tuderti. Item si quis commiserit aliquod personale delictum scilicet homicidii, percussionum vel vulnerum seu insultus vel comminationis contra aliquem in festivitatibus domini nostri Ihesu Christi Pasche Resurrectionis et beati Fortunati confessoris vel in ipsarum vel alicuius ipsarum vigiliis puniatur in pena dupli in qua puniendus deberet secundum formam statuti loquentis de predictis. [illegible] predicta commissa fuerit de nocte vel in plateis vel in aliquo ex palatiis dicti communis puniatur pena quadrupli. Et platea communis intelligatur et esse declaramus a catenis intus circa circa utramque plateam. Et palatium communis intelligatur etiam palatium dominorum octo consulatorum status pacifici communis Tuderti ubi morantur pro eorum officio exercendo. Et quelibet domus in qua

[illegible]

cforatur aliquis officialis forensis dicti comunis ad aliquod dicti comunis officium excercendum
Decernentes etiam quod dies Nuptinarum que fient apud Sanctum Faustinum
et in plano portus de mense augusti et dies feriati.

... in funeribus ... provisum invenimus per officium prefati dominorum
duodecim quod confirmando corrigendo et declarando Statuimus quod potestas et ca
pitaneus comunis ... et quilibet alius officialis qui loco ipsorum vel alicuius ipsorum fuerint
possint teneantur et eis liceat et cuilibet ipsorum imponere omnibus et singulis dictam
Gabellam et condempnationem solvere debentibus penam usque in quantitate dupli dicte condempnationis seu
Gabelle quam solvere deberet suo arbitrio considerata quantitate quam solvere deberet
et condictione persone et eius contumacia vel coram eis vel altero ipsorum comparere debeant
ad solvendum Comuni ... ipsam dictam Gabellam et condempnationem cum effectu.
Et nichilominus siquis negligens fuerit infra tempora statuta vel statuenda dictam
Gabellam sibi impositam vel condempnationem de eo factam Cum penis decursis solvere
Cum effectu agens donec solverit non audiatur in curiibus tantum. Et opponeti
talem exceptionem probandi onus incumbat. Et intelligatur probata ipsa exceptio
per obstensionem libri in quo appareat impositio sibi facta vel condempnatio de eo facta
nisi ibi appareret solutio facta. Et siquis deinceps aliquem ex predictis non solventibus
habeat de bonis talis non solventis duos solidos pro qualibet libra quantitate que occasione dicte deinceps
tre devenerit in comunem. Et predicta non intelligantur in condempnationibus occasione districte con
tentu mandati seu consilii.

De pena mulierum portantium aurum vel argentum vel lapides pretiosos portatum — c. ...

Parsimonia est ars vitandi Cultus superfluos, et rebus familiaribus cum
moderamine uti. Quod respicientes Sapientes viri domini octo conservatores status
pacifici comunis ... in anno domini millesimo trecentesimo vigesimo secundo providerunt
quod Nos Cum declarationibus et correctionibus infrascriptis confirmando sanamus. Et
pro utilitate comunis Statuimus quod Nulla mulier Civitatis vel Comitatus ...
audeat vel presumat portare in capite vel dorso aurum vel argentum perlas ge
mmas vel lapides pretiosos sub pena decem librarum denariorum vice qualibet qua contrafecerit.

quam pen maritus solue teneat, de dotibus ipius mulieris. Possint tamen anulos
scagiaka et alias centuras fornitas auro ul argento et butiones aureos ul argenteos
solum causa abottonandi et etiam frenectos valoris ad plus xl. s. pro quolibet frenecto
sine aliqua pena deferre, Et quod Nulla mulier deferat in dorso aliquos pannos
quorum Laborerium et sutura constiterit seu constet ultra decem. libr. den. ad dictam
penam. Et quod Nullus sartor seu sutor aliquem pannum sarceat seu suat seu aliquod
Laborerium faciat, quod Laborerium et sutura constare possit ultra decem. libr. ad
penam pro quolibet sartore seu sutore contrafaciente et pro qualibet vice, vigintiquinque. libr.
Et quod potestas et Capitaneus semel in mense ad minus Inquirat sollepniter de contentis
in dicto capitulo et Rimari faciant per eorum familias, et repertos culpabiles punire te
neantur in forma predicta ad penam vigintiquinque. libr. de eorum salar. et vinculo iuramenti
Et teneantur singulis Kalendis dictum ord. bannum facere et poni per Civitatem Tuder.

[illegible] — quod nullus producat aliquod instrumentum simulatum ad defensionem bonorum bannitorum et cetera.

ymulata contectus dictare sunt Improbata, et ord. edita per dnos. duodecim, consuluit
stat. racfia cois tudi. Invenimus, Ideo confirmantes Cum correctionibus et decla
rationibus infrascriptis. Statuimus et ordinamus, quod Nulla persona Cuiuscumque conditionis exi
stat. producat ul produci faciat coram aliquo Judice ul officiali cois Tud. ad defen
sionem bonorum alicuius exbanniti ul condempnati cois Tuder. aliquod instrumentum debiti Jam soluti sive

bannitus sit prima die regiminis

aliquod instrumentum fictum ul fictitie factum, Cuiuscumque conditionis existat, et siquis contrafecerit
in predictis ul aliquo predictorum, per potestatem ul Capitaneum cois Tuder. puniatur in duplo quantitatis
que continetur in instrumento quod coram aliquo dictorum officialium produceret. Et simplex potestatis
ul Capitanei ul alius officialis dicti cois, Cui bonorum exbannitorum venditionem fecerit
fieri, teneat sollepnem Inquisitionem facere de predictis. Et potestas et Capitaneus cois
Tuder. teneantur predictum ordinamentum facere bannum prima die post introitum sui regiminis,
Et exbannitus intelligatur in hoc casu et quolibet alio quicumque ul exbannitus apparet
sinalit condempnatus, quamvis ex exbannimentum non appareret. Si de ipius exbannimento in con
dempnatione sit facta mentio, Et Nulli Liceat pro creditis Jam solutis ul fictitiis
Capere bona exbannitorum ul condempn. et qui contrafecerit puniatur in duplum quantitatis
pro qua caperet bona ipa, Liceat tamen Cuilibet vero Creditori suam coram officio
dnorum octo conservatorum stat. racfia cois Tuder. porrigere petitionem, qua declaret quantitatem sibi debita

BIBLIOTECA COMUNALE · ARCHIVIO DIPLOMATICO · TODI

ab ipsis extantibus et nominum debiti et bona omnia ipsius extantia et creditorum et que
petat sibi pro credito adiudicari per latera, confines et loca declaret, Et ipsa
petitione recepta et admissa, liceat ei iudicem petitionem ad quem voluerit iudicis communis sub
deferre et soluto salario xij. denariorum pro qualibet libra Camerario communis sub procedat dicta petitione
prefata, prout dictat series statuti communis dicti, et ei bona ipsa extimata usque in quantitatem
sui crediti et expensarum per ipsum iudicem taxandarum adiudicent, Et si aliter fieret, quod gestum foret
non valeat ipso iure, residua vero bona dictorum extantium ut ad creditorem qui ipsorum creditum
non solveret, vendant vicinis in quarum terra sita sunt, solvendo pro pretio ipsorum bonorum
duplum eius extimationis que de ipsis bonis in libris libre communis dicti apparet, Et
si extimata non essent, extiment per duos extimatores eligendos per officium dominorum octo,
Que omnia dationis insolutum non prius detur quam fiat venditio supradicta, et dicta ipsa
venditio facta Camerario dicti communis habeat vigorem auctoritate huius legis, plenum mandatum
cum consensu dicti officii dominorum octo, Et quod dictus iudex teneat cogere dictos vicinis ad emendum
ipsa bona, pena centum librarum cortonensium pro qualibet vice, et etiam ad petitionem cuiuslibet petentis, Et
siquis voluerit emere teneatur iudex ei vendi facere pro triplo eius quod ipsa bona extimata
essent in libro libre dicti communis, Et quod si que alienationes fieret per aliquem committentem
41v delictum, delictum proprium commissum seu distractio aliqua fieret preiudicium aliquod dicto communi
non generet, et quo ad ipsum commune habeatur pro non facta, adeo quod facta condempnatione de
tali delinquente nichilominus ipsum commune possit ius suum directe consequi in ipsis bonis.

quod nullus se gerat pro capitaneo alicuius partis vel adunationis faciat. L. C. cortonensium.

[illegible] collegium dicatur illicitum quod non ostenditur approbatum. Idcirco statuerunt
dominus duodecim conservatores statuti predicta dicti communis que infra approbantur, Et
statuimus et ordinamus quod nulla persona cuiuscumque conditionis et status existat in civitate
vel comitatu dicto se gerat pro capitaneo alicuius partis ad penam pro qualibet vice qua
se pro capitaneo gesserit, Centum librarum. Nullus etiam ad petitionem talis capitanei se
adunet in aliqua ecclesia seu loco alio ad penam pro qualibet vice et pro quolibet viginti
quinque librarum cortonensium. Et quod de predictis potestas et capitaneus dicti communis teneantur et
debeant ipsi et quilibet ipsorum inquirere ad petitionem cuiuslibet petentis, et deceptos aut
culpabiles punire ut dictum est, Nullus etiam scribat aliquas licteras pro parte alicuius
alicuius capitanei ad penam decem librarum cortonensium pro quolibet et qualibet vice.

q nullus faciat aliq rumorem vel gridet ad arma, ad arma / C. lib.

Item statuimus q Nullus rumorem faciat in Civitate vel comitatu dicto
gridando ad arma, ad arma, moriantur vel vivant Guelfi vel Gebellini. Nec ali
quam insurrectionem vel seditionem inducat in Civitate vel Comitatu predictum qui
contrafecerit in aliquo predictorum, a decem lib. usque in centum lib. considerata condic
tione persone et qualitate facti vice qualibet puniatur, Et si non ex tali rumore clamo
re insurrectione vel seditione status pacificus dicte Civitatis seu comitatus turbaretur
seu lederetur seu turbari posset vel ledi, q tunc eo casu puniatur realiter et
personaliter secundum formam statuti loquentis de dicta materia. Et ubi statutum non lo
queretur possit et debeat puniri et condempnari arbitrio Iudicantis realiter et personaliter
inspecta conditione persone, facti loci et temporis qualitate. Et si Potestas et Capitaneus in
predictis fuerint negligentes per Sindicum qui ipsos sindicabit in quinquaginta lib. den. cor(tonensium)
sindicatus tempore condempnentur quas camerarius debeat de suo salario retinere. Et
possint Potestas et Capitaneus, teneantur et debeant de omnibus et singulis supra
dictis, ex ipsorum officio procedere per accusationem, inquisitionem et denumptiationem et
omni modo et iure quo eis melius videbitur convenire. Et si predicta non fecerint
ipse Potestas vel Capitaneus, Defensor comunis dicti qui pro tempore fuerit de omnibus et
singulis supradictis, possit teneatur et debeat ex suo officio per accusationem inquisitionem
et denumptiationem procedere et repertos culpabiles condempnare forma predicta. Et
nichilominus ipse defensor denumptiare debeat camerario comunis q de salario Potestatis vel
Capitanei negligentis retineat easdem penas quas incurrisset occasione predicta.

q nullus ordinet aliquas iuras vel septas contra offitium d. otto / a gofalon C. lib.

Item statuimus q Nullus faciat vel ordinet seu ordinanti consentiat aliquas
iuras septas, legas, compagnias sive societates aut aliquas conspirationes contra
iuras septas, legas, compagnias sive societates aut aliquas conspirationes contra
officium dominorum octo conservatorum status pacifici Civitatis dicte vel officium Con
faloneriorum populi Civitatis et Comitatus dicti, Qui autem predicta vel aliquod predictorum
fecerit puniatur per dominum Potestatem vel dominum Capitaneum vel defensorem
dicti comunis in centum lib. et plus arbitrio Iudicantis, Considerata conditione persone et facti
qualitate. Et Potestas et Capitaneus vel defensor in predictis et circa predicta tam
cognoscendo q in diffiniendo habeat plenum et liberum arbitrium aliquibus statutis

42

BIBLIOTECA COMUNALE

et ordinando in contrarium loquentibus non obstantibus. ¶ Nullus quoque debeat facere aliqua adunanciam, iuram vel requisitionem hominum sub colore status civitatis vel quocumque colore quesito, sine expressa licentia dominorum octo conservatorum status pacifici communis lucani, et siquis contrafecerit vel dictas adunantie interfuit aut consensit puniatur in avere et persona arbitrio potestatis vel capitanei sive defensoris, considerata loco, conditione, causa et tempore criminis vel delicti.

Item statuimus quod nulla persona audeat vel presumat in terris bonis et possessionibus de quibus dudum viguit et viget questio inter commune lucanum ex parte una, et dominum Aldrobandinum de canali et eius successores ex parte altera, laborare seu laborari facere cum bestiis et sine bestiis. Siquis non contrafecerit si cum bobus et bestiis laborabit in perditione ipsorum bobum et bestiarum cum quibus laborabit penitus condempnetur. Si autem sine bestiis laborabit in viginti quinque libris con(?) vice qualibet puniatur. Et quod quilibet possit et sibi liciti sit laboratoribus et colentibus cum bobus et bestiis in dictas terras, ipsas bestias decapere et dicti ducere sine pena. Dummodo infra sequentem diem alicui qua ipsas bestias accepit camerario communis debeat assignare. Et talibus qui dictas bestias huiusmodi assignaverit, medietas ipsarum bestiarum sive extimationis ipsarum pretiis concedatur. ¶ Capitulum superdictum, nequaquam obstantibus loquentibus in contrarium legibus vel statutis.

¶ Possint dominum octo conservatores pacifici status civitatis lucane, inquirere et inquiri facere pro possessionibus communis lucani recuperandis, quas habere debet et dudum habuit in confinibus comitatus lucani, a castro quatri usque ad castrum Marsaaij et ipsas possessiones facere terminari et in communi reducere ita et taliter quod pro ipso commune possideant perpetuo. Cum reperiatur in libro communis lucani cartas rasas et extractas de registro dicti communis fore, in quibus continebatur bona et possessiones spectantia ad dictum commune, et dicti communis, videlicet a castro quatri usque ad dictum castrum Marsaaij.

Item statuimus quod dictos vendentes bladum poma legumen et calonam

42r

quod vendant bladum et alias debeat habere mensuras sigillatas sigillo communis lucani. — C XV

ad quatengu, medium quatengu, quatam, quatrian et medium quatrian vel pa
nni lane, lini vel canapis vel bombicis ad brachium, oleum, vinum et hiis similia
ad salma, meçanu, petitu, medium petitu, quarolam et fogletta media fogletta
et derata et alia que mensurant ad mensuras, vel Gaffardum, carnes aromata
et alia que venduntur ad pondus, debeat ipsas res et hiis similia ad mensuras
et pondera communis Tuderti rectas et iustas adiustatas cum mensuris et ponderibus
communis Tuderti, et sigillo dicti communis sigillatas et affectatas mensurare et ponderari
et qui contrafecerit puniatur pro qualibet vice et pro qualibet mensuratione vel ponde
ratione pena quinque solidorum cortonensium, ab eo pro officiali communis Tuderti de facto auferenda, et quod ipsa
mensura vel pondus contra dictam formam inventa comburantur vel frangantur
ita quod de cetero cum ipsis mensurari nec ponderari possit, Et quod nullus de
Civitate vel Comitatu Tuderti vel alicunde in ipso Comitatu debeat emere
vel vendere seu permutare vel alio modo alienare seu mensurare bladum nisi
ad quatengum, qui est . Centum . parvarum ad parvam et mensuram communis Tuderti et sicut usque
Civitatis Tuderti, Et qui uteretur mensura modioli, stadii, coppe, mine vel alia
mensura quam dicta mensura communis Tuderti, vel quocumque modo contrafecerit in predictis vel aliquo predictorum
puniatur pro qualibet vice dator et acceptator et mensurator . Centum . solidorum
cortonensium, Et quod syndici Castrorum et villarum comitatus Tuderti contrafacientes teneantur
denumptiare prout tenentur denumptiare alia malefitia, Et quod potestas et Capitaneus
faciant predicta banniri primo mense eorum regiminis per Civitatem Tuderti in locis con
suetis in die sabbati. Et predictum ordinamentum nullum preiuditium generet ordinamentis
Gabelle quibus per hoc statutum derogari non intendimus, aliis non statutis et ordinamentis
in contrarium loquentibus non obstantibus.

quod quilibet possit venire ad vendendum pisces non obstantibus represaliis — C. xiij. Item statuimus quod quelibet persona per totum tempus quadragesime maioris et
omnibus diebus ieiunii possit venire, stare et redire secure in persona et rebus
ad apportandum et vendendum pisces in Civitate Tuderti, aliquibus represaliis
non obstantibus que ex nunc dicto tempore pro suspensis habeantur, Et quod nulla
persona tam civis quam forensis deferens pisces ad vendendum possit vel debeat
per se vel alium scarcari vel scarcari facere vel deponere aliquam salmam

43

vel aliam piscariam nisi in macello generali communis Tuderti, de quo macello ipsos pisces
non possint neque debeant extrahere nec extrahi facere nisi primo vendiderint ad mi
nus, ad penam quadraginta solidorum cortonensium pro quolibet contrafaciente et qualibet vice. Et
quod quilibet possit contrafacientes accusare et habeat medietatem banni. ¶ Item quod fore
nses volentes in dicto macello vendere pisces stent et stare debeant per se di
visim et separatim a civibus et comitatensibus Tuderti ad dictam penam. Et quod nullus ci
vis vel comitatensis vel habitator in civitate vel comitatu Tuderti possit vel debeat
pisces emere in grossum a forensibus causa revendendi in civitate vel comitatu Tuderti,
ad penam predictam pro quolibet contrafaciente et qualibet vice, et quilibet accusare possit
contrafacientes et habeat medietatem banni. Et piscaroli forenses in civitate Tuderti con
tinue non habitantes qui pisces portant ad vendendum ad civitatem Tuderti stent
et stare debeant et possint in dicto macello in vestigiis macellariorum in loco ubi sunt stallas
palatii potestatis, separatim et divisim a piscarolis civitatis et comitatus Tuderti. Et
si quis piscarolus forensis inter piscarolos habitantes se immiscuerit puniatur pena
supradicta. Et quod macellarii non possint neque debeant ipsos piscarolos molestare
in dictis diebus et temporibus sub dicta pena. Et quod nullus piscarolus habere possit
43v neque debeat aliquod dischum seu ingomoratum inter banchos piscarolorum civitatis
et banchos piscarolorum forensium, cum ipsi piscaroli cives et forenses
solvant communi Tuderti annuatim pro pensione et nomine pensionis ipsius macelli
viginti quinque libras cortonenses, contrafacientes in habendo ipsum dischum vel ingomoratum
in pena supradicta quadraginta solidorum vice qualibet puniatur. Et ad predictas viginti
quinque libras integraliter persolvendas ad petitionem cultorum piscarolorum ipsarum
viginti quinque librarum et cuiuslibet ipsorum cultorum, vel illorum qui cogerent ad solvendum
ipsas viginti quinque libras, [illegible] dominorum potestatis et capitanei et quilibet
ipsorum dominorum qui primo fuit requisitus teneatur et debeat omnem opportunam exe
cutionem facere contra non solventes et solvere et contribuere debentes ad ipsas viginti
quinque libras ad penam decem librarum de eorum potestatis et capitanei salario et [illegible]
[illegible], quas decem libras camerarius communis vel tempore sindicatus ipsius potestatis vel capitanei
retinere teneatur si negligens fuerit in predictis. Et hoc tamen ordinamentum locum non habeat
neque se extendat ad vendentes tonninam vel pisces salsos, qui vendi possint

ubique sine pena. Et potestas et capitaneus semel in ebdomoda tempore quadragesime maioris faciant inquisitionem de contentis in dicto capitulo et contrafacientes in aliquo de predictis punire penis suprascriptis de facto.

De pena facientium offendi aliquem per assassinum — C.xiiii

Item statuimus quod nullus aliquem in Civitate vel Comitatu Tuderti offendi faciat per aliquem assassinum in persona vel rebus. Contrafaciens in quadruplum pene que imponitur pro tali delicto ex forma statuti Tuderti puniatur. Et talis non assassinus si occiderit vel vulnus sanguinolentum intulerit furcis suspendatur ita quod penitus moriatur. Et si non vel offensiones tam reales quam personales fecerit puniatur in quadruplo pene in statuto contente et perpetuo sit infamis. Et intelligatur et presumatur assassinus quicumque pro pecunia seu precio convento aliquam offensionem fecerit vel crimen commiserit qua pena si non solverit infra decem dies eidem manus dextra a bracchio sue persone abscindatur. Et nullus quoque presumat aliquem de dicto assassinatus crimine diffamatum vel suspectum receptare seu receptari. Et qui contrafecerit puniatur pena centum librarum cortonensium vice qualibet et pro quolibet sic diffamato et suspecto receptato per eum.

Quod nullus [illegible] laborare [illegible] in comitatu Tuderti [illegible] — C.xv

Item statuimus quod nulla persona de Castro Florentie, Castro Araceni(?) vel quocumque alio loco terris circumstantibus(?) audeat vel presumat laborare seu ad laborandum venire sive cum bestiis ad pasculandum accedere vel stare intra confines Comitatus et iurisdictionis communis Civitatis Tuderti sine expressa licentia dominorum octo et communis Tuderti ad penam viginti quinque librarum cortonensium. Contrafacientes non quilibet de Civitate et Comitatu Tuderti possit accusare et eos in dicto territorio et districtu sine pena capere in personis et rebus et habeat medietatem banni predicta bestiarum et rerum. Dum modo talem captum in persona et rebus debeat curie communis Tuderti assignare infra secundam diem postquam captus fuerit. Salvo quod predictis hominibus et personis dictorum Castrorum et locorum liceat infra decem dies post notificationem eisdem fiendam per litteras communis coram ipsis dominis octo et officialibus communis Tuderti ad ostendendum de ipsorum gravamine si de predictis noverint se gravatos aliquo non obstante. Et quod predicta hominibus dictorum castrorum et locorum notificentur per litteras per commune Tuderti transmictendas.

BIBLIOTECA ... TOL

debeat Tem statuimus q(uod) o(mn)es h(abe)ntes hostium siue hostia in muris Ciuitatis Tud(er)ti int(er) burgos Ciuitatis p(re)d(i)c(t)e, debeant remurari et recludi de muro ad rena et calce illius Grossitudinis Cuius est murus co(mun)is ibi existens in quo ip(s)a hostia sunt co(n)structa. Et siquis h(abe)ns d(i)c(t)a hostia seu hostium in d(i)c(t)as muris iux(ta) vias publicas noluit ip(s)a hostia seu hostium remurare ut d(ictu)m est, teneatur et debeat i(n) duos menses a die precepti sibi facti, face(re) voltam supra Criptam domus ubi esent talia hostia, ad renam et calcem sine aliquo foramine remanente in ip(s)a volta, ita q(uod) Nullus de cetero possit uel valeat intrare in d(ic)tam Ciuitat(em) uel exire nisi p(er) portas legales d(i)c(t)e Ciuitatis. Et qui contrafecerit uel negligens fuit, in remurando d(i)c(t)a hostia, uel faciendo d(i)c(t)as voltas ut p(re)dictu(m) est, puniat(ur) p(ro) qualibet vice qua contrafecerit in viginti quinq(ue). libr(arum) cort(onensium), p(er) d(omi)n(u)m Guardianu(m) uel officialem qui fuit sup(er) Custodia deputat(us), applicand(a) Cam(ere) co(mun)is Tud(er)ti, Et quicu(m)q(ue) h(ab)eret aliquas fenestras uel foramina in d(i)c(t)os muris ab una p(ar)te i(n)· usq(ue) ad t(er)ram mensurando, Teneat(ur) et debeat ip(s)as fenestras et foramina remurare et remurari face(re), ad renam et calcem illius Grossitudinis Cuius est murus co(mun)is ubi esent tales fenestre, seu foramina i(n)· quindecim dies a die mandati sibi facti, Et qui contrafecerit in p(re)d(i)c(t)os, p(ro) qualib(et) vice in dece· libr(arum) d(ictu)m cort(onensium) vice qualib(et) puniat(ur), Excepto tamen q(uod) siquis haberet fenestras seu foramina ferratas ita q(uod) exinde nulla p(er)sona posse(t) intrare uel exire, talis qui d(i)c(t)as fenestras seu foramina sic ferratas h(ab)eret, ip(s)as remurare minime teneatur, Et p(re)d(i)c(t)a no(n) intelligantur in balestreriis que ad petitionem d(omi)nor(um) octo sup(er) bono statu uel officialis qui sup(er) Custodia Ciuitatis fuit deputat(us), debeant remurari, qui no(n) contrafecerit vice qualib(et) in decem· libr(arum) cort(onensium), puniatur.

De pena cauatium siue extirpatium silvas co(mun)is Tud(er)ti xvi(i)·

Tem statuimus q(uod) Nullus Cauet, scarpet, fodiat uel radicitus extirpet quascu(m)q(ue) siluas co(mun)is Tud(er)ti ubicu(m)q(ue) positas, nec arborem domesticam ex eis incidere, et hoc locum h(ab)eat tam in illis qui tenerent d(i)c(t)as siluas conductas ad redditu(m) p(ro) dicto co(mun)i, q(uam) in aliis quibuscu(m)q(ue) p(er)sonis districtualibus Tud(er)tin(is) uel forensibus, qui aut(em) contrafecerit puniat(ur) vice qualib(et) p(er) d(omi)nos pot(esta)tem uel Capitan(eum) uel eor(um) officiales in dece· libr(arum) cort(onensium). Et q(uod) liceat Cuilib(et) accusare delinquentes, et h(ab)eat medietat(em) d(i)c(t)i bann(i).

eiusque nomen in credentia teneat. Et quod dominus potestas et capitaneus vel qui loco eorum fuerint teneantur predicta facere bannire primo infra eorum regimina per civitatem dictam in locis consuetis sono duarum tubarum premisso.

De pena cenatium. Quod nullus decoriet aliquod cadaver in civitate vel burgis nec prope per medium miliare — C. solidi.

Item statuimus quod nullus alicuius bruti animalis cadaver decoriet in civitate vel burgis dictis vel prope per medium miliare, ad penam decem solidorum pro vice qualibet auferendam a contrafaciente. Nullus etiam aliquod brutum animal in viis publicis seu chanalibus infra civitatem vel burgorum menia minuere sanguine audeat flobotomare seu etiam sanguinare ad penam predictam. Et quilibet contrafacientem in predictis accusare et denumptiare possit, et teneatur eius nomen in credentia et habeat medietatem banni.

De pena deferentium uvas maturas vel agrestes — C. solidi.

Item statuimus quod nullus de vinea sua vel aliena uvas maturas vel agrestes deferat sine licentia potestatis vel capitanei civitatis dicte. Et quis non contrafecerit et quinque uvas vel abinde infra detulerit de vinea propria vel domini sui vel de manu domini vinee in duodecim denariis pro uva qualibet puniatur; si vero de vinea aliena, in quinque solidis puniatur pro qualibet uva; si vero ultra numero supra in duplo dicte pene in utroque dictorum casuum puniatur. Liceat tamen unicuique domino vel laboratori de vinea sua vel quam laborat et eorum familie deferre unam uvam tantum sine pena, dummodo publice deferat. Et dicta pena a contrafacientibus auferatur de facto. Et quod notarii dapnorum datorum tam potestatis quam capitanei teneantur singulis diebus a festo sancti Fortunati usque ad tempus quo per consilium data fuerit licentia vindemiandi infra senatas dicti circa circa civitatem et ubique assenatas infra, pro illis qui deferent uvas contra formam ordinis predicti. Et quos invenerint ipsi vel eorum familiares puniant pena predicta. Cuius pene medietas sit communis et reliqua medietas sit talium notariorum vel familiarium qui contrafacientes in predictis ceperint. Nullus quoque de nocte dapnum det in vineis et ortis tempore quo ibidem sint fructus. Qui contrafecerit vice qualibet in libris decem denariorum puniatur. Et si inventus ab aliquo fuerit dicto tempore dans dapnum de nocte in vineis vel orto, liceat inventori sine sanguinis effusione liberari ipsumque capere et detinere et ducere ad curiam communis dicti, et ei auferre pignora sine pena. Et sufficiat in predictis probatio publice fame cum iuramento inventoris vel domini vel laboratoris ipsius rei. Et si dictus dapnum dans offenderet inventorem, dominum vel laboratorem tempore et loco predictis, puniatur

in quatruplum pen contenť in statt' eius dubli de ipsa offensa, nec prosit ipsi dapn
ficanti si ipas offensas faceret ad sui defensionem. Et quod predicta bannimenta quolibet die
Sabbati de mense Julii, augusti et Septembris et dapn emendat passo, de quo stetur iur ipso
dni vel laboratoris usque in quadraginta solidis.

Item statuimus quod quelibet universitas Castrorum et villarum Comitatus Civitatis
per suum Syndicum vel massarium legitime ordinatum, teneatur et debeat omnia
et singula maleficia et excessus ac delicta, qui et que committerent in suis castris
vel villis, seu infra confinia eorumdem, Et etiam si fuerint talia que venirent puni
enda in decem libris vel abinde infra usque in tres libras exclusive, referre ad de
nuptiare potestati vel Capitaneo eiusdem Civitatis, Ac etiam nomina et prenomina malefac
torum et unde sunt, loco et confinia maleficii vel excessus infra sextam diem ab die commissi
maleficii vel delicti, Et universitas predicta non faciens, puniatur modo infrascripto videlicet
si sunt quinquaginta, pares in medietate quantitatis pene imposite per statuta eius dati
pro tali delicto commisso denuptiari per eos, Et si plures sunt condempnetur in plus
pro rata, Si non pauciores sunt condempnetur in minus pro rata, Dum modo pena impo
45v sitam ex forma statutorum pro tali delicto commisso denuptiari excedere non possit, Et si
maleficium quod committeret veniret possit plus pena puniendum, si ad mortem puniatur dicta
universitas in libris sexcentis denariorum cort, Si citra mortem in trecentis libris denariorum cort,
Syndicus non vel massarius ad denuptiandum maleficia ordinatus solvat de sua propria
pecunia medietatem quantitatis pene imposite per statuta pro quolibet delicto non denuptia
ato per eum, Dum modo pena dicta syndici vel massarii ad hoc ordinati non excedat quantitatem
vigintiquinque librarum pro quolibet maleficio non denuptiato per eum. Sed si pena imponenda
dicto malefactori esset possit plus ex forma statutorum puniatur ipse Syndicus vel massarius
in vigintiquinque libris pro quolibet tali maleficio non denuptiato per eum. Item si predicta
maleficia non denuptiarent infra dictum terminum sex dierum, teneantur homines dominii
gulares ibidem cum sua familia tempore commissi maleficii habitantes, tam Cives quam nobiles
presentes et massarii Comitatus Civitatis et etiam forenses in cuius territorio maleficium
commissum fuit similem denuptiationem facere infra quintam diem post lapsum dicti pri
mi termini, Et si negligentes fuerint, puniatur quilibet masculus habitator tempore
commissi maleficii in ipsis Castris vel villis qui sit legitime etatis et sane mentis et corporis

46

in soldis quadraginta den. cort. pro quolibet massario dagninolento, et pro quolibet alio massario pro quo Imponeret pen. quinquaginta. libr. et abinde sup. abinde non infra in decem . lb. cort. pro quolibet massario non denumptiante. Et facta tali denumptiatione per unum ex eis infra dictum term. trium. singulares ceteri de dicta ministeriis excepto tali syndico liberetur. De quibus omnibus et singulis potestas et capitaneus et quilibet eorum et eorum et cuiusque ipsorum Iudices malleficiorum teneantur quolibet mense Inquirere et punire culpabiles secundum modum predictum. Et intelligatur legiptimus syndicus ad predicta ordinatus si ipse se pro syndico gesserit unius predicte. Si non contingeret dictum synd. vel massarium denumptiare aliquem committentem vel committere volentem delictum carnis quod Iudex cui dicta denumptia facta fuit. ante quam procedat sup. ea vel ipsam in actis ponat vel mictat copiam officiales suorum actorum faciat coram se comparere maritum. patrem. filium et fratrem mulieris iniuriate si ipsos vel aliquem ipsorum habuit et si ipsos non habuit alium proximiorem ipsius mulieris usque in certum gradum et ab eis exquirere si volunt sup. ipsa denumptia procedi nec ne, et ex tunc procedat sup. ea si processerit de voluptate ipsorum vel alicuius eorum, alias non ipsis volentibus non procedatur.

quando aliquis accusatus possit renumptiare accusationi de violentia sine aliqua pena (?) C. XX.

Declarando statutum ceteris libri positum sub rubrica de violentiis coercendis et puniendis, et eidem addendo statuimus quod quilibet accusans de violentia qua cumque et cuiuscumque sit generis, possit et ei liceat accusationi per eum facte ante responsionem accusati quandocumque renumptiare et post ipsam responsionem infra trium quinque dierum prout in dicto capitulo continetur. Et quilibet accusatus vel inquisitus de violentia quacumque et cuiuscumque generis possit et sibi liceat renumptiare tam ante et post quam haberet in re de qua accusatus vel inquisitus esset quandocumque ante responsionem factam sup. ipsa accusatione et post infra quintam diem secundum formam dicti capituli. Et ipsa responsione taliter facta sive per accusatorem sive per accusatum vel inquisitum infra dictos terminos, ulterius procedi non possit sup. ipsa accusatione vel inquisitione, sed sufficiat renumptiari sine aliqua pena ulterius sup. ea procedendum non esse, salvo quod predicta renumptiatio tam accusatoris quam accusati vel inquisiti locum non habeat nec prosit cum

[library stamp]

aliquis esset gravatus vel inquisitus de violentia expulsiva, compulsiva vel ablativa. Salvo etiam quod pena quingentarum librarum contenta in dicto capitulo, non habeat locum in committentibus aliquam violentiam in re mobili vel se movente cuiuscumque generis violentie sit. Nec etiam in committentibus violentiam turbativam vel inquietativam etiam in re stabili, sed committentes violentiam turbativam vel inquietativam in re stabili, condempnet in centum libris denariorum cort., et quod dimittat possessorem pacifica possessione gaudere. Qui vero in re mobili vel se movente violentias cuiuscumque generis commiserit, ad restitutionem rei ablate penitus condempnet, et nichilominus cum pena in sua extimatione rei ... dummodo centum solidis pena minor imponi non possit. Et predicta non intelligantur in crimine robarie, quam committentes puniat penis pro dicto crimine in statuto contentis. Et predicta sint derogatoria omnibus statutis, ordinamentis et reformationibus de dicta materia loquentibus, et valeat et teneat et executioni mandentur aliis non obstantibus.

De hiis qui exceptantur a penis. C. xxi.

46v

Item volentes corrigere et declarare et addere capitulo statuti communis

tutti posito sub rubrica de hiis qui excipiunt a penis. Statuimus quod de offensionibus et delictis quibuscumque commissis et committendis inter infrascriptas personas, potestas et capitaneus et eorum officiales per viam et modum inquisitionis non possint cognoscere, procedere vel punire, videlicet inter ascendentes et descendentes cuiuscumque gradus sint, inter fratres et alios collaterales usque in tertium gradum inclusive, computando gradus secundum ius canonicum, inter maritum et uxorem, et inter affines in primo genere affinitatis usque in tertium gradum inclusive, computando gradus secundum ius canonicum, inter magistrum et discipulum, inter dominum et dominam et famulos decem annorum, et inter aliquos qui sint vel morentur in eadem familia vel si quis offenderit ioculatorem vel ioculatricem, vel meretricem publice meretricantem, vel minorem quindecim annorum, vel si minor duodecim annorum offenderit maiorem [...] annorum. Set predicte offensiones sint omnino et remaneant in predictis casibus et inter predictas personas impunite, nisi fieret

voluntaria accusatio per iuratam vel patrem iuratam. A qua accusatione possit accusator
sine pena desistere quandocumque usque ad sententiam, quo desistente dominus potestas ulterius
procedere non possit. Set possit et debeat pronuntiari non esse procedendum absque
alia sententia absolutoria. Et talibus personis accusatis quando accusationi renuntiatum
non esset et per curiam deberet procederet pena possit imponi arbitrio iudicantis dum-
modo penam statuti non excedat. Sed minuere possit eius arbitrio et voluptate con-
sideratis personis delinquentium qualitate delicti et causa delinquendi. ¶ Salvo
et excepto quod possint potestas et capitaneus et officiales iurisdictionem habentes pro-
cedere etiam per inquisitionem contra personas predictas pro homicidio, membro trunco vel
mutilato, et pro percussione facta cum sanguinis effusione cum infrascriptis armis
videlicet cum spata, cultello, macza ferrea, lancea, spiedo, falcone, mannaria, ro-
cas(?) accepta, balestro, verruga(?), pala ferrea, bidente, zappa, pugnalone, roncone(?),
quartellacio(?), bastone et aliis similibus ferreis. Dum modo penam statuti non excedat
sed minuere possint eorum arbitrio et voluptate considerantes personis delinquentium
causa delinquendi et qualitate delicti. In quibus offensionibus vel aliqua earum
facta cum dicta parte dictis armis renuntiatio facta non valeat. Et predicta
sint derogatoria omnibus aliis statutis, ordinamentis et reformationibus in contra-
rium loquentibus, et plenam obtineant roboris firmitatem. ¶ Et quia
in hoc presenti statuto de gradibus cognationum tractatur et in pluribus
partibus nostri iuris municipalis de ipsius cognationis gradibus tractatus habetur
et dubitatio oritur inter prudentes cuius iuris scilicet civilis an canonici gra-
dus sit intelligendus, et ut plurimum secundum communem oppinionem gradus accipitur
secundum ius canonicum. Ideo volentes dictam altercationem declarare sancimus
quod ubicumque de gradibus cognationum in nostro iure municipali fit mentio, gradus
ipse intelligatur secundum ius canonicum.

De pena intrantium [illegible] [illegible] [illegible] LXXI

Item statuimus quod nullus de civitate vel comitatu Tuderti vel alius quicumque ha-
bitator civitatis vel comitatus cuiuscumque conditionis vel status existat audeat
vel presumat intrare de die vel de nocte publice vel occulte limina

dicte porte palatii vetodi vel noui. Nec femina hostium domus ubi habitat defen
sor. Nec femina hostium scaliarum palatiorum potestatis vel Capitanei et etiam de
fensoris vel loqui in aliqua dictorum palatiorum potestatem Capitaneum defensorem vel
aliquem ipsorum officialium nisi publice et palam. Nullus etiam quando ius redditur seu
alias quando dicti potestas Capitaneus defensor seu eorum officiales starent
ad banchas malleficiorum et etiam ad banchum dicti defensoris in quibus consueuerunt
iura reddere possit ascendere aliquem ex gradibus scalarum vel scalarum stan
tium iuxta sbarras dictarum bancharum ad loquendum potestati Capitaneo defensori
vel alicui eorum officiali. Exceptis notariis qui stare possint solum pro actis ex
trahendis ad banchum cum notariis potestatis Capitanei vel etiam defensoris.
Exceptis etiam accusatis denuntiatis vel inquisitis et etiam testibus vel personis
cum quibus potestas Capitaneus defensor et cuilibet ipsorum officiales loqui
publice et secrete soli ut ueritatem eliceat de commissis et actis vel actitandis
in causa criminali. Exceptis etiam berruariis cum quibus homines loqui
possint. Et exceptis etiam medicis pro infirmitatibus curandis et presbiteris
pro ecclesiasticis sacramentis. Qui in opportunis temporibus ingredi et loqui valeant
sine pena dum tamen cum sufficienti fore (?) tenore dicto. Excepto insuper notario
reformationum dicti communis qui pro propositis ordinandis libere ingredi valeat
47v dum per portas palatiorum dicti potestatis et dicti Capitanei et loqui etiam cum
eis et ipsorum officialibus. Possit etiam potestas Capitaneus et quilibet ipsorum offi
cialis tam reos quam testes intro mictere vel dictam portam tantum pro causa crimi
nali possit ut dictis cum (?) actis copiam habuerint, acte (?) determinandis vel inquisiti
ut delictorum ueritas melius inquiratur. Dum tamen pure et sine fraude fiat
talis introgatio. Et nullus color queri possit vel debeat aliquo mo
dalitate vel ab ingenio nisi simpliciter et pure pro causis et ex causis
supradictis. Et teneat et debeat tam potestas quam Capitaneus sive et valit (?) dictas ia
nuas ipsorum portas facere custodiri quod nullus contra predictam formam intrare possit.
Et siquis intrauit vel uisus fuerit intra dictas portas vel femina nisi in casibus
supradictis puniat potestas capitaneus et defensor eidem reuere negligens in libris
quingentis denariorum communis pro quolibet intrante contra formam predictam. Quam penam
camerarius communis predicti de pecunia dicti sequentis rasa (?) potestatis capitanei vel defensoris quod
vel eorum officialis in predictis deliquerit possit et debeat effectualiter detinere

alij non obtemperantes cuiuscumque status existeret puniat pro quolibet et vice
qualibet in decem libr. cort. Et quod talem sic delinquentem liceat
cuilibet accusare et teneat nomen accusatoris in credentia et habeat medie
tatem pene pro parte qua talis solvet accusatus. Et ut predicta facilius observentur
et ne per absentiam iudicum iustitia neglientia pereat, potestas capitaneus et defen
sor et eorum iudices et officiales teneant et debeant singulis diebus bis in die
ad minus horis condecentibus sedere ad banchum solitum, et prebere generalem
audientiam omnibus non facta exceptione vel acceptione aliqua personarum, ad penam
viginti quinque libr. den. cort. pro quolibet die quo in predictis defecerit vel aliquo predictorum
ipsi vel aliquis eorundem, diebus sollempnibus feriatis ad honorem dei dumtaxat
exceptis. Et domini octo predicti et qui pro tempore fuerint teneant singulis mensibus inqui
sitionem facere de predictis et quolibet predictorum. Voluerunt insuper et deliberaverunt
dicti domini octo quod campanarius, tubatores et cerabellarius dicti comunis et etiam fa
miliares dominorum octo predictorum sint exclusi a pena predicta. Possint etiam potestas et
capitaneus et cuiusque ipsorum familiares et officiales ire et redire per palatia potestatis 43
et capitanei et comunis vel alibi impune, ad invicem de die et de nocte, pro
ut de ipsorum processerit voluntate. Possint etiam suprastantes operum palatiorum comunis vel
et magistri etiam potestatis vel ponendi ad actandum et reparandum dicta palatia temporibus
opportunis, habita tamen licentia ab officio dominorum octo. Et etiam lavatrices pro pannis
lavandis dictas portas intrare et exire si voluerint sine pena. Et si circa dictum
ordinamentum de non intrando palatia aliquod dubium contingerit vel obscurum, quod
videret domini octo qui nunc sunt et pro tempore fuerint declarare aliqua indigere,
predicti domini octo et qui pro tempore fuerint declarare valeat ut eis videbitur convenire.
Quod ordinamentum et eius penam locum non habeat quando fieret consilium in palatio potestatis
vel capitanei in sala superiori de licentia dominorum octo qui nunc sunt et pro tempore fuerint,
tunc enim consiliarii libere porta palatii in quo fieret dictum consilium possint
ingredi sine pena. Hoc de novo addentes quod predicta non vendicent sibi locum
nisi primo firmatum fuit per consilium generale in quo sint ad minus centum quin
quaginta consiliarii. Teneatur itaque potestas comunis vel primis quindecim diebus
sui officii proponere in dicto consilio de observatione vel non observatione dicti ordina
menti, Et quod tunc in dicto consilio firmatum et ordinatum fuit fuerit et execu
tioni mandetur per ipsum dominum potestatem, dominum capitaneum et dominum defensorem

et oes eor officiale et alios de quibus in psenti lege ptrat toto tpr ipius dni

potatis et idem obsuetur subsequent p alios futuros potates.

Itm statuimus qd notary ante malliox cois tudti et quilibz ipox qui nuc sut et

qui p tpr fuerit ad ipm officium excendum teneant et debeat oes et

singlas Citatioes sup quibuscuq accusis inquisit ul denuciat face fieri

p bay cois tudti in scptis p cedulam continentem totam ipius seriem et qualitate

delicti seu delictox Cuius ul quox occe procederet Et si alit Citatio fiet

no naleat ipo iure no obstante stat cois tudti qd loquitur de Citationibus

faciendis in mallys nec alio aliquo stat ul ord ul reformat qd ul que

in contriu appar que heantur p suspensis et irritis in hac pte Et nichilom

si peteret p ipm accatu ul inquisitum seu p eox pcur copia acce inqui

sitiois ul denuptie q dict malliox teneant et debeant ipis accatis ingsitis

ul denuptiatis ul eox ul alicui ipox pcur penitus exhibere. an reespon

sioem fienda p eos ul aliquem ipox sup ipis accusis inquisitionibus ul denup

natoribus ad pen decem. libr cort de eox salar p quolibz et qualibz vice

qua p eos ul aliquem ipox fuit contfcm. Teneantur etia oes judices

et officiales cois tud et eox not actox copiam petenti cuid intest dare ul dari

face ad ipius petentis uoluntatem Et oia acta face diligent in actis scribe

ul scribi face p eox not contfaciens vice qualibz pen viginiquq. libr tam

rat et dapn passo refeceat. Forenses et cuitam vagabundi et aly qui

domicilium ul habitatioem in Ciuitate ul Comitat tudti no hnt. Cum in Ciuilibz

causis sut requirendi et citandi si pit in Ciuitate ul comitat tudti inueniri

nequeunt. possint Citari p unum ex tubatoribus cois tudti in loco in quo oli

solita fuer habitare si in Ciuitat tudti habitatioem solita fuer hre. at suffiaat ad

pectorale an portas palatiox dca cois fore citatos. tube sono pmisso p tuba

torem pfatum bina tam citatione facta diusis diebus Et hec habeant

locum ubicunq de predictis psonis Citatio in Ciuilibus causis est facienda.

48v

Dicitur [?] de cessione iurium et actorum [?] ... c. xxxiiii

Item statuimus quod creditores possint statuto aliquo vel ordinamento non obstante [illegible] et actiones cedere et mandare debitori contra suos condebitores pro [illegible] [illegible] ipsi contra confideiussores suos pro equali portione. Et possessori rei alicuius [illegible] ad ypothecaria actione convento contra auctores ipsius possessoris. Et possit alienator rei stabilis in ipso instrumento venditionis iura et actiones quas habet contra colonum et inquilinum occasione locationis rei vendite cedere et mandare alienationem recipienti. Et possit alienator actiones quas habet contra auctorem suum occasione ipsius rei alienate in ipso alienationis instrumento cedere et mandare alienationem recipienti ipsius rei. Et mulier etiam possit recipere iurium cessionem pro dotibus suis a promictente ipsas dotes et a recipiente promissionem contra debentes facere vel de solvere ipsas dotes. Et pater et negotiorum gestor tutor et curator actionem nomine eorum quesitam ipsi domino pupillo vel adulto cedere et mandare valeat. Et in hiis casibus cedens et cessionarius ad penam aliquam minime teneatur. Et cessiones et iura robo ris obtineant firmitatem. In aliis autem casibus in hac lege non expressis rema neat firmum statutum communis Tuderti positum sub rubrica ut nullus civis aliquam actionem emat vel iura cessa acquirat. Et predicta vendicent sibi locum in preteritis preteritis et futuris.

49

De pena officialium proponentium de aliquo massario recipiendo ad honores civium c. xxv.

Item statuimus quod nullus officialis communis Tuderti quicumque nomine censeatur pro ponat vel proponi faciat seu promictat in aliquo consilio generali vel speciali dicte ci vitatis aliquam conscriptionem [?] facte de aliquo massario recipiendo ad onores ci vium nobilium vel servientium pena quingentarum librarum cortonensium in qua sindicus qui talem officialem contrafacientem sindicare habebit debeat condempnare tempore sindicatus. Et nullus in aliquo consilio tam generali quam speciali presumat arin gare dicere vel consulere quod aliquis massarius comitatus Tuderti recipiatur in civem nobilem vel servientem vel ad onores civium nobilium vel servientium sub pena quingentarum librarum in qua penam potestas vel capitaneus talem contrafacientem pro qualibet vice teneatur et debeat condempnare. Et nullus notarius ta lem arengam propositam consilium sive dictum scribere audeat pena centum librarum

[stamp] ... TODI

syndicatus ab eo debeat auferri. Et si reperiretur consuleret
[illegible] scriberet contra predicta consilium, reformatio et scriptura non valeat
[illegible] teneat, immo sit cassa, inanis et vacua ipso iure, et nullius
efficacie vel momenti. Et iudex super laudibus et libra communis Vincentie vel
aliquis alius officialis dicti communis non possit nec debeat aliquem massarium
de quo sit predictum, arengatum et reformatum existerit. Nec
aliquem alium massarium dicti comunalis aliquo modo, iure vel via, de libra
vel laudibus massariorum comunalis elevare, cassare vel cancellare, nec
ponere, applicare vel scribere inter cives nobiles vel potentes, vel elevari,
cassari vel cancellari, aut scribi poni vel applicari facere ut dictum est, sub
pena ducentarum librarum, in qua penam qui ipsum syndicabit debeat condemnari
tempore syndicatus. ¶ Et quod nullus cuiuscumque condictionis existat presumat
aliquam dummaxatam litteras vel privilegium in contrarium predictorum impe
trare vel impetrari facere ab aliquo domino spirituali, comuni sive universis. Nec
impetrans presentare vel presentari facere comuni Vincentie. Nec ipsis litteris
49v vel privilegiis uti, sub pena ducentarum librarum contrafaciente qualibet vice
auferenda. Et quod quicquid contra presens ordinamentum attentatum fuerit
sit cassum, inefficax et viribus non subsistat. Et quod in electionibus de
fensorum et iudicum super laudibus et libra pro tempore celebrandis, iniungatur
16 expresse quod nullum massarium comunalis non elevabit, cassabit vel cancella
bit de libra vel laudibus comunalis, nec scribet, ponet vel applicabit ad libra
seu laudem civium nobilium vel potentium nec fieri permictet, volentes predicta
valere aliquo non obstante. ¶ Et quod aliquis sit massarius comunalis et
scribendus cum libra et laude inter massarios comunalis nisi sit plena suffra
gius et legitima probatio quod ipse vel eius pater vel eius avus paternus vel proavus re
periatur scriptus inter laudes massariorum comunalis Vincentie, contra quam probationem
nulla exceptio admictatur. Salvo quod hec et alia que de predicta materia loque
rentur non vendicent sibi locum in illis qui effecti sunt cives ex for
ma alicuius statuti vel reformationis communis Vincentie.

q̄ laborat̄ teneāt tenē in comune formas cont̄ vias magis pu. C. xxvi

Item statuimus quod dictos laboratores terrarum tam porare quam contemplantes stentium iuxta vias publicas, teneant et debeant mictere foreas mictam seu micti facere vel fodi formas sufficientes iuxta ipsas vias quanta protenderet res et possessiones quam colerent, et ipsas formas in actu et continue tenere ad penam viginti s. cort. pro qualibet vice qua contrafecerit que penam de facto debeat auferri.

q̄ nemo intrans in ciuitate aliunde quam per portas. C. xxvi

Item statuimus quod nullus audeat vel presumat aliunde intrare vel exire ciuitatem tudertinam quam per portas ipsius ciuitatis, et quis non contrafecerit vice qualibet in centum libr. cort. puniatur si de nocte intrauerit vel exiuerit et si de die in decem libr. cort. puniatur, et plus et minus arbitrio potestatis vel capitanei consideratis tempore et loco causa conditione intrantis vel exeuntis. Et quicumque auxilium vel exeuntibus predictis intrantibus exeunti dederit auxilium consilium vel fauorem puniatur in simili dictam penam.

q̄ nullus audeat acceptare aliqua dignitatem vel rectoriam alicuius castri vel terre sine licentia dominorum octo. C. xxvii

Item statuimus quod nulla persona audeat vel presumat aliqua dignitatem siue officium alicuius ciuitatis terre vel castri de qua fuerit electus, ullatenus acceptare, nisi de expressa licentia dominorum octo, conseruatorum status pacifici ciuitatis tudertine, contrafaciens in penam centum libr. incurrat, et per potestatem vel capitaneum auferendam.

50

q̄ nullus officialis communis tudertini inferat aliquam molestiam vel aliquid preceptum faciat camerario communis. C. xxix

Item statuimus quod nullus forensis etiam si iurisdictionem exerceret in ciuitate tudertina, cogi vel constringi faciat camerarium communis tudertini nec officialem camerarii dicti communis, penam pro vice qualibet quingentarum libr. cort. ¶ Et nullus etiam officialis forensis iurisdictionem exercens, aliquod preceptum vel mandatum faciat siue molestiam inferat vel inferri faciat dictis camerario et notario camere, penam pro qualibet vice ducentarum libr. cort. ¶ Nec ipsi officiales vel eorum familiares intrent limina hostii communis tudertini et camere dicti camerarii, penam pro qualibet vice centum libr. cort. et pro quolibet

officiali seu familiari; Et de predictis coll[ati]one et molestia, invitu et recepto stetur et credat simplici v[er]bo d[i]c[t]i Cam[erarii] et eius not[arii] sine alia probatione;

Nullus etiam Civis vel forensis etiam si officialis fuit, officio duor[um] octo copiatore[m] stat[utorum] pacis Civitat[is] Tud[erti] et eor[um] not[arii] dum taxat excepto, aliquas contemplationes existentes in camera co[mun]is Tud[erti], de ip[s]a Camera extrahat vel extrahi faciat, pena p[ro] qualibet et qualibet vice viginti quinque. libr[arum] cort[onensium]; De neatur tam ip[s]e Cam[erarius] copiam dare cuicumque petenti;

[...] macerare Lini [...] Laci S. Faustini

xxx Item statuimus q[uod] Nulla p[er]sona audeat vel p[re]sumat macerare sive ad ma cerandum mictere in Laci co[mun]is Tud[erti] qui d[icitu]r Lacus s[an]c[t]i Faustini, Linum vel canapem aliquo t[em]p[o]re, Neq[ue] de ip[s]o Laci quoq[ue] m[od]o deviare vel storcere aquam nisi de Licentia maioris offic[ialis] Gabelle co[mun]is Tud[erti], nisi p[ri]mo solvatur Camer[ario] co[mun]is Tud[erti] p[ro] quolibet fascio Lini vel canapis. Centu[m]. s[olidos]. cort[onensium]. Et pro qualibet deviatione aque facta de d[ic]to Laci et p[ro] qualibet vice, decem. libr[arum] cort[onensium]

50v contrafacientes non s[ecundu]m p[re]dicta[m] formam p[er] maiorem officialem Gabelle co[mun]is Tud[erti] in viginti quinque. libr[is]. den[ariorum] cort[onensium] vice qualibet puniatur, que pena eidem contra facienti p[er] dictu[m] officiale[m] Gabelle de facto p[ro]tinus auferat; Et q[uod] d[ic]tus offic[ialis] Gabelle suum notar[ium] bis in anno t[em]p[o]r[e] macerationis Lini vel canapis ad Inquirend[um] et Inquisitionem faciend[um] (?) de p[re]d[ic]tis mictere teneatur.

q[uod] d[omi]n[u]s Guardianus puniat inve[n]t[os] post t[er]tiu[m] sonu[m] campan[e] xxxi.

Item statuimus q[uod] d[omi]n[u]s Guardianus et officialis sup[er] Custodia deputat[us] possit Iuvenes post t[er]tium sonum campane que pulsatur de sero p[er] ultimo tintinabulo et transeuntes aliquam postam p[er] Civitat[em] vel bur gos punire a quadraginta. s[olidis]. usq[ue] in centu[m] s[olidis]. p[ro] libito voluntat[is], considerato tam delinquente q[uam] delicto. Et ta[lem] pena[m] possit a contrafacientibus de facto exigere, aliquo Loquente in contrariu[m] non obstant[e].

[...] b[ene]ficio [con]fess[ionis] xxxii

Item statuimus q[uod] beneficium confessionis in p[ri]ma comparitione cuiuslibet p[er]sona stat[utum] de diminutione quarte, p[ro]sit etiam illis cont[ra] quos de facto procederet.

pro forma aliquorum statutorum vel ordinamentorum dicte civitatis. Si vero in prima compositione confitentur crimen vel delictum de quo procederetur contra eos, debeat diminui quarta pars pene in qua venirent puniendi pro formam aliquorum statutorum vel ordinamentorum pro tali delicto non obstantibus quod ipsa pena deberet eis auferri defectu sine processu vel sententia inde ferenda. ¶ Inquisiti non vel accusati de furto vel de incisione furti quandocumque in eorum delicta sponte confessi in dimidia eius quo venirent condempnandi tantummodo puniantur. ¶ Illud quoque statutum equiorem animam elligens, quod si ille contra quem procederetur occasione alicuius criminis vel delicti qui fuerit in prima compositione sponte confessus habuerit pacem [illegible] et o- fensi infra decem dies a die commissi delicti quod occasione talis confessionis et pacis diminuatur sibi integra dimidia eius pene in qua condempnandus ve- niret, si pacem non haberet nec malum fuisset ut premittitur confessum.

Item statuimus quod quicumque dampnum dederit in possessionibus alicuius incidendo siluam vel arborem domesticam vel silvestrem, seu partem ipsius maxime et probaret per unum testem ydoneum puniatur vice qualibet in centum solidis cortonensibus si vero non probaretur per aliquem testem stetur iuramento dampnum passi cum aliqua alia probatione, et talis dampnum inferens puniatur in quadraginta solidis cortonensibus et non ultra. Et in quolibet casu dampnum emendet patienti usque in viginti solidos. iuramento accusatoris, ab inde non cum probatione legitima degravat. Et quilibet syndicus cuiuslibet loci in cuius tenuta dampnum huiusmodi datum foret seu massarius ipsius loci si syndicum non haberet, teneantur et debeant pena quadraginta solidis cortonensibus pro quolibet syndico et quinque solidis pro quolibet massario ad petitionem talis dampnum passi, viso dampno illato denuntiare datorem ipsius dampni alicui ex curiis civitatis Cortone infra decem dies postquam inde fuerit requisitus et ad ipsum dampnum videndum accedere debeat ad requisitionem dampnum passi. Et iudices et officiales dicte civitatis teneantur et debeant super dictis dampnis ad petitionem dampnum passi procedere habito iuramento ab eo qui dampnum substulerit et culpabiles punire ut dictum est.

De pena dantium silvas et alios arbores. xxxvj

51

[...]ria que utilia sunt pro Comuni in hoc volumine sunt inserenda. Ideo or
[di]naverunt [illegible] sem et [illegible] pro offitium [illegible] octo. Ex [illegible] eis fa
ctum consilium generale dicti comunis hoc statutum aliis derogans. Cuius tenor talis est.
Cum [illegible] clarum est quod [illegible] maiori [illegible] non egeat. Et hu
mana natura novas semper deproperans edere formas [illegible]
invenire conatur. Ideo dicti domini octo capitulum statuti comunis [illegible] positum
sub rubrica de pena homicidii et aliorum excessuum personalium in casibus emerge
ntibus qui in dicto statuto non fuerunt comprehensi. Certam et claram vo

[...] declaratio statuti [...] vulneribus [...] homicidii [...] ex [...]

lentes imponere penam facto et misso [illegible] eos partito ad bussulas et pal
luctas et obtento pro [illegible] ex eis qui miserunt eorum palluctas in bussulam
albam del sic non obstantibus duabus palluctis repertis in contrarium predictorum sta
tuerunt decreverunt et ordinaverunt ac [illegible] dicto statuto addiderunt quod quicumque
debilitaverit alicui civitatino aliquod membrum puniatur pena centum librarum.
Si vero aliter quam per mutilationem inutile fecerit puniatur pena ducentarum librarum. Et si
vero aliquis civitatinus amputaverit vel mutilaverit alicui aliquem digitum manus
in centum librarum puniatur pro quolibet digito mutilato vel inciso. Si vero aliter
inutilem fecerit in librarum septuaginta quinque cortonensium puniatur et pro quolibet digito.
Si vero digitum manus debilitaverit in libris quinquaginta cortonensium puniatur pro

51v

quolibet digito. Si vero digitum pedis in quolibet dictorum casuum in medieta
te dictarum penarum pro offensionibus in digito manus factis puniatur. Dum
modo si cum armis [illegible] fuerit predicta perpetrata non possit minui
pena quinquaginta librarum que imponitur pro sanguinolentis vulneribus pro ipsum
statutum. Item quod quicumque civitatinus [illegible] aliquem civitatinum in decem
librarum cortonensium puniatur si vero [illegible] abinvicem fuerint accepti. Item
si quis civitatinus aliquem civitatinum in terram fecerit cadere quocumque modo
in vigintiquinque librarum cortonensium puniatur si abinvicem fuerint accepti. Si non [illegible]
cadens in terram sanguinolentum vulnus [illegible] dicta casus pateretur quod de[...]
quens in eum si in capite et testa capitis fracta foret pena centum
quinquaginta librarum cortonensium puniatur. Si non ex dicto sanguinolento vulnere

in capite, testa capitis fracta non fuerit, in quinquaginta libr. cort.
Et si occasione dicta casus sanguis de naso exiverit vel ex aliqua alia parte [illegible]
aspatulis [illegible] puniatur in viginti quinque libr. cort. ¶ Siquis non [illegible] [illegible]
[illegible] percusserit in naso aliquem [illegible], ex qua percussione sanguis exiret [illegible]
ipso naso in viginti quinque libr. cort. puniatur. ¶ Item siquis aliquem [illegible]
fecerit cadere quocumque modo [illegible] puniatur si cum armis vel ex casura [illegible]
in viginti quinque libr. cort. Si vero sine armis in medietate dicte pene puniatur.
¶ Item siquis fregerit sive ruperit alicui membrum aliquod, ex qua frac-
tura ipsum membrum non remaneret perpetuo inutile vel debilitatum, puniatur
in viginti quinque libr. ultra penas que imponerent ex forma statuti pro per-
cussionibus quas tunc sibi faceret.

[illegible]

Quia leges et decreta invenimus receptantibus rebelles penas impo-
nentes, que nobis congrua visa sunt. Ideo declarantes eadem et abs
subtractionem facientes sancimus, ut nullus cuiuscumque conditionis et status
existat, audeat vel presumat receptare aliquem rebellem vel proditorem
communis [illegible], vel pro rebelli et proditore condempnatum, seu pro condempnato habitum in
civitate vel comitatu [illegible], siquis non contrafecerit, si fuerit universitas castri vel
ville et habeat centum lares, puniatur in quingentis libr. den. cort. Si haberet
plures lares, augmentetur dicta pena pro rata. Si non pauciores, descendat et
decrescat dicta pena pro data. Et intelligatur dicta universitas receptare si
fuerit visus aliquis predictorum ire et stare publice per castrum vel villam. ¶ Si non
fuerit singularis persona receptans, puniatur in mille libr. den. cort. pro quolibet
die vel nocte, quo receptaverit, etiam si non receptaret tota die vel nocte, sed
parte diei vel noctis, quam penam si non solverit cum effectu infra decem dies
a die condempnationis de eo facte, amputetur tali receptanti caput a spatulis ita
quod penitus moriatur. Et sufficiat probari receptationem factam per singularem
personam de predictis per unum testem fide dignum de visu, et per tres testes de publica
fama. Que probatio in hoc casu pro plena, sufficienti et legitima reputetur
et habeatur. Et intelligantur omnes per aliquem civitatem vel comitatus

Si quis receptaverit rebelles, capitulo [illegible] [illegible]. [illegible]

52

BIBLIOTECA COMUNALE [illegible]

[...] in Civitate vel Comitatu Lucano, sive extra Civitatem vel
in aliquo loco pertinente ad receptantem. Et eandem penam
[...] pro quolibet receptato et quotiens receptaverit.

Item statuimus quod omnia et singula bona dictorum rebellium et cuiuscumque bo
na tam mobilia quam immobilia, iura et actiones, sint ipso iure nullo facto ho
minis exquisito, publicata et approbata Comuni Luce, et ipsius Camere,
xx Et esse intelligantur publicata et approbata ab omnibus habeantur. Et quecumque
venditio, donatio, insolutum datio, instrumentum mutui vel cuiuscumque gene
rationis et iuris contractus vel distractus vel consensus prestitus facti sunt
facta vel facte per ipsos vel ipsorum aliquem vel eorum vel aliquid eorum parentem
vel parentatores vel pro aliquo contra eos, pro fictitiis et apocrifis peni
tus habeantur. Et ipso iure penitus reputentur nulla, et nullius robo
ris vel valoris, nulla alia exquisita a die nono mensis Iulii MCCCXX proxime anno
Trecentesimo vigesimo sexto, usque modo. Et omnes productiones et usus dictorum instrumentorum
hactenus habitus sit ipso iure nullus. Et si ab hodie in antea uteretur puniatur vice qualibet
in duplum.

Quod dominus defensor civitatis Lucane cognoscat de questionibus contingentibus occasione bonorum rebellium xxxvi

52v

52

Item statuimus quia verisimile est quod multi reperientur dictorum et
cuiusque eorum rebellium creditores et debitores, quia etiam de debitis
possent questiones oriri, et quia per dictos rebelles multi homines maxime
pupilli, vidue et persone humiles fuerunt oppressi et extorti in eorum
iuribus qui de eorum oppressionibus conquererentur, quia necessarium est
iura esse in Civitate nisi sint qui iura reddere possint. Et dominus
defensor comunis Luce sit amator dicti comunis et officii dictorum octo status
pacifici dicti comunis. Quod dominus defensor dicti comunis sit cognitor et diffi
nitor omnium questionum contingentium de bonis dictorum rebellium
et occasione dictorum bonorum qualitercumque et quomodocumque aliqua causa vel discordia
nasceretur sive inter comune et privatas personas sive inter singulares
personas Civitatis predicte, Et possit in dictis causis procedere.

summarie et de plano, ac sine strepitu Iudicij et figura, [...]
possit et debeat cognoscere et diffinire omnes et singulas alias que-
stiones et causas tam criminales quam civiles que sibi pro officio [...]
committerent. Super quibus procedere possit summarie ut est dictum.

quod domus rebellium et [...] funditus destruantur. C. xxx iiij

Item statuimus ad hoc ut eorum pene certissime transeant in exemplum
visibile, quod omnes eorum rebellium domus et turres eorum tam de Civitate
quam de Comitatu funditus destruantur et sic destructe earum solum et casale-
num et platee vel aree a nemine valeant occupari vel hedificari ibidem,
immo loca publica et via communis remaneat perpetuo, non obstantibus qui-
buscumque iuribus dotalibus vel non dotalibus vel aliquibus instrumentis vel aliis
quibuscumque argumentis. Et lapides et alia in dictis domibus reperta ipso
iure veniant in Commune.

Infra quod tempus debeat fieri destructio dictarum domuum. xxxviiij.

Item quod dicta destructio fiat et fieri debeat usque ad quindecim dies
si est in Civitate, si vero in comitatu infra mensem. Et quod fiant expensas
in locis domorum, ad faciendum celerius dictam destructionem. Et quod
officiales potestatis et capitanei nichilominus sollicite curent dictam de-
structionem et scarcationem fieri facere, et sint presentes eorum officiales
tam in Civitate quam Comitatu. Et potestas et capitaneus hoc facere te-
neantur ad penam mille librarum de eorum salario.

quod si aliquis receptaverit rebelles non subiectos [...] teneatur eius propinquior consanguineus. xl.

Item statuimus quod si per aliquem non subiectum temporali iurisdictioni communis
tanti fieret dicta receptatio in Civitate vel Comitatu teneatur eius pro-
pinquior consanguineus solvere dictam penam. Et si non haberet consangui-
neum qui solveret, nullus audeat colere vel laborare aliquid de
bonis domus subiecte dicto receptanti. Et quod quilibet possit offendere
laborantem vel colentem sine aliqua pena in terris dicte domus. Et
nichilominus quilibet qui laboraret pro qualibet vice qua laboraret

53

...andis pen. Centu. libr den. Et teneatur potas et Capitan
... et mens sui regiminis facere specialem et sollepnem Inquisitionem
... pdcos nos subiectos et laborantes de pdas. et reptos culpabiles
punire pena pdca.

Item qd Nullus de Civitate vl Comitatu tuder eis vl eor alicui
tacite vl expresse p directum vl p obliquum prebeat auxilium consi
lium vl favorem. Et si fuerit universitas contrafaciens solvat mille. libr.
Si aut psona singularis solvat nomine pen Quingentas. libr. Et suffi
ciat probatio unius testis de visu Cum tribus de publica fama.

q nullus rebellis audeat licteras vl recipe destinare c. xlj

Item qd Nullus Cum eis vl eor aliquo audeat conversari in Civitate
et Comitatu tuder verbo vl facto. nec licteras destinando vl recipiendo
ad pen Quingentar. libr. Et si ipi vl aliquis eor miserint
licteram alicui Civitatino vl Comitatensi vl alij habitanti in Tuder
vl Comitatu, talem licteram debeat presentare coram officiis dnor
octo. si est in Tuder infra unum diem, si in Comitatu infra tres.
dies a die receptionis ad penam. Centum. libr.

53v

De Inquisitione facienda contra receptatores rebelles xlij

Item qd quolibet mense sui regiminis potas et Capitan debeat
facere Inquisitionem sollepnem de dictis receptatoribus fautoribus
conversatoribus et receptatoribus licterar. Et reptos culpabiles pu
nire pena supra contenta ad penam. Quingentar. libr de suo salario.

De salario occidentis sive capientis rebellos xliij

Item qd quicumq occiderit aliquem de pdas rebellibus vl proditoribus
maiorem viginti quinq annor. habeat a comi quingentas. libr den.
et si cepit et in fortiam com miserit habeat tantundem.

De exbannitis interficientibus rebell sit ipso iure rebannitus c. xliv

Item si aliquis exbannitus com tuder interfecerit aliquem de pdas ma
iorem viginti quinq. annor. sit ipso iure sine alia dna et consilio

rebannitus et absolutus et liberatus ab omni condempnatione [illegible]
delicto usque ad tempus infectum commisso. Et cuilibet [illegible] si carceret et [illegible]
nam comunis incidet cum effectu.

Quod emendetur [illegible] quod dapnum vel verecundia recipit a rebellibus. xlvi

Item quod quicumque reciperet a predictis vel aliquo predictorum rebellium [illegible]
fautorum aliquid dapnum personale vel reale vel verecundiam personalem [illegible]
bum dapnum extimet vel verecundiam extimet suo juramento. Et extimatio taxetur per supradictum dominum defensorem et per duos octo qui pro tempore fuerint et secundum extimationem huiusmodi debeat de bonis eorum. Et dominus defensor det et concedere teneatur de ipsis eorum bonis non obstante quod fuerint confiscata.

Quod uxor rebellis que remanet vidua possit petere dotes suas. xlvii

Item quod si uxor alicuius eorum remaneret vidua sine filiis vel filiabus vel cum filiis et si remaritaret alicui cum [illegible] debeat et possit rehabere dotes suas si sint in pecunia secundum iustam extimationem in terris, si autem essent in terris rehabeat terras suas.

Sub pena non assignantis rogitos et res [illegible] rebellium. C. xlviii

Item quod quicumque haberet aliquem eorum vel alicuius eorum rogitum contractum instrumentum vel aliquam rem mobilem vel inmobilem cuiuscumque condictionis exsistat debeat assignare domino defensori infra quindecim dies a die banimenti ad penam dupli extimationis rei.

53
54

54v

De observando ordinem factam per duos boni homines ... xlviii.

In nomine domini Amen. Statuimus quod dominus potestas et ... officiales et quilibet ipsorum quandocumque fuerint requisitus teneatur ... eas provisiones et quecumque ordinamenta fuerint per duos bon... libet regionem eligendos per officium dominorum octo status pacifici ... furnis faciendis et pro conservatione furnorum factorum. Qui duo ... quolibet anno per dictum officium dominorum octo quorum dominorum viro officium durare ... per unum annum. Et quilibet ipsorum duorum habeat pro suo salario in fine anni viginti solidos denariorum cortonensium. Et quod quilibet qui facet novum furnum voluntarie vel coactus habeat et habere debeat de pecunia dicti communis duodecim libras cortonensium quas

De salario dando facientibus furnum ad fornaciam. l.

Cam(erarius) dicti communis eis solvere teneatur dicto furno perfecto et assignato de ipso furno manutenendo et operando seu operari continue faciendo. Et si quis fornarius vel quis alius impedimentum vel obstaculum prestet in predictis vel circa predicta, penam incurrat quinquaginta librarum cortonensium per dominum potestatem vel capitaneum vice qualibet qua contrafecerit puniatur. Et quod fornarii comitatus ... non teneantur ad ... iurando vel assignando non obstante statuto posito sub rubrica de fornariis facientibus contra formam statuti.

54

55

Item statuimus quod quedam provisio facta per officium dominorum duodecim dudum conservatorum status pacifici civitatis et comitatus Tuderti, sub anno domini millesimo trecentesimo vigesimo quinto die vigesimo quarto mensis madii, sit firma prout iacet in omnibus et per omnia. Cuius provisionis tenor talis est. Congregato supradicto dominorum ... dicto officio in supradicta domo ... facto et misso partito inter eos ad bussulas et palluctas et obtento secundum formam statuti, providerunt et ordinaverunt quod sapiens vir dominus ... de Prato iudex et assessor nobilis militis domini ... de Forabuschis de Florentia honorabilis potestatis civitatis Tuderti possit et debeat

De ... provisione ... ad singular... l.

1325

55

ARCHIVIO BIBLIOTECA ... TODI

8

[illegible] diffinire et terminare breviter summarie et de plano sine strepitu
[illegible] iudicii omnibus sollempnitatibus etiam substantialibus non
[illegible] remotis. Super omnibus immunitatibus, beneficiis, privilegiis
[illegible] bus factis et concessis retroactis temporibus per commune civitatis
[illegible] castris, locis et villis comitatus civitatis. Et qualiter et in
[illegible] omnibus et singulis personis de dicta civitate et comitatu et unde
[illegible], Et possit et debeat quocumque et qualitercumque sibi placuerit
[illegible] ordine servato vel non servato et substantialibus non servatis et remotis
declarare, decernere et diffinire, quid, quo, qualiter et quatenus valeat
et efficaciam habeant dicte immunitates, privilegia et beneficia et
provisiones predicte in favorem dictarum universitatum locorum villarum et castrorum
et singularum personarum civitatis et comitatus civitatis et aliunde unde fuerint.

27 Item statuimus quod potestas faciat citari per duas tubas singulis annis
primo die sabbati mensis Januarii omnes et singulos sindicos, nobiles et
potentes castrorum et villarum infrascriptarum plebatuum spectantium ad regiones
Camp., Collis et Vallis, videlicet,

- plebatus Sancti Angeli de plebe.
- plebatus Sancte Vectonne
- plebatus Sancti Gemini de Massa
- plebatus Sancti Sabini
- plebatus Sancti Terentiani
- plebatus Sancte Marie de Cosceto
- plebatus Sancti Gregorii de Nagra
- plebatus Sancte Crucis de Quadrellis
- plebatus Sancte Marie in Palazano

55v

...recipienda a castris et villis ... ad ... 127

Et capitaneus eodem faciat citari per duas tubas omnes et singulos sindicos
nobiles et potentes castrorum et villarum infrascriptarum plebatuum spectantium
ad regionem Sancti Silvani, Sancte Presedis et Nicholi et etiam Assenatus infra videlicet

- plebatus Sancti Laurentii de Bubana.
- plebatus Sancte Marie Vallis Metalle
- plebatus Sancte Marie de Petrolo
- plebatus Sancti Bartholomei de Tenellaria.

C plebat sce marie i monte C plebat sce marie de [illegible]
C plebat sca fusan C plebat sca [illegible]
C plebat sce marie dnoz sco[r] C plebat sce marie de [illegible]
C disenats infra.

Et eisdem in dco bamnito mandari q p totum illum m[ens]e [illegible]
p[er]sint coram ipis dnis potat et Capitan ul eoz officialibz sm [illegible]
distinctoem, et ipis compentibus exigat et recipiat ab eisdem pro[missionem]
et ydoneam cautioem usq in q[u]ntit Quingentaz: libr cort, pro quoli[bet]
uniusq Castroz, et p qualibz uniusq villaz usq in q[u]ntit ducentaz. libr
cort, et p quolibz nobile et s[er]gente usq in q[u]ntit. Centu. libr cort et
plus ul minus inspecta possibilitate Castri ul ville p[er]sonaz: de non
receptando ul stare pmictendo in eoz Castris ul villis domibus locis
et tenutis aliquem exbanitu et condepnatu com sut p malleo sm for
stat porti sub dca de pen Communitatis no Capientiu ofalefactores
Et de obs[er]uando et adimplendo omia que face et adimplere tenentur
ex forma stat et ord com, tam pro fco Gabelle q Grascie q etia quocuq
alio modo, Et eis et cuilibz ipoz p[re]cipiat q ita obs[er]uet et adimpleat,
Et dco t[em]p[or]e Inquirat ab eis de bonis exbanitoz et dcs alias Inquisit
faciant quas tenent p forma Cuiusq stat ul ord, et q alit seu
alio mo ul t[em]p[or]e Citari no possit occasioibus supdcis. Saluo q si non
venerit Infra t[er]mi[n]u supdictu dco p baiulos et alit venire compellant,
sicut videbit ipis dnis potat et Capitan ul eoz officl, Et etia non
venientibus Infra supdcm t[er]mi[n]u recipiat de fco decem . s. cort. pro
quolibz dcoz cmt et p quolibz nobili et s[er]genti. quinq . s, quos venire
faciat in com, Et q ipi Nobiles et s[er]gentes possint ad pdca facienda
compe tam p se q p eoz parres, Et q suffciat comparito et satisdatio unu
ex eis p tota familia sive pat sive filius fuit, Et ipa satisdatio facta
potat ul Capitan ut supdcm est, sufficiat et sufficiens ee Intelligatur.

55

56

56

ARCHIVIO ... TO

[illegible] cautionibus et satisdationibus quas prestare tenerent qui
[illegible] officialibus dicti comunis. Et fideiuss(ores) eorum ex dicta satisdatione
[illegible] quemlibet officialem cogi ad observandum et adimplendum ea que
[illegible] officialibus tenerent dicti promictent(es), de quibus dicta satisda
[illegible] foret facta coram eis. Et possit et teneat recipere in fideiuss(ores) no
[illegible] nobili(s) fregentem pro fregente et nobilem vel fregentem pro nobili vel
[illegible]nte etiam si de sua familia fuit de Cives talis nobilis vel fregens
[illegible]are nollet. Cum non officiales comunis urbis Cuiuscumque condictionis
existant per eorum officios exercendo, voluerit vel desideraverint habere aliquem
Syndicum alicuius castri vel ville comitatus urbis, requiri faciat duos fideiuss(ores)
Cives et in Civitate habitantes et eis iurigant quod infra diem terminum
per ipsum officialem statuendum, coram ipso officiali faciat computum ipsum Synd(icum)
et alii pro ipsis Syndicos baiulos mictere non possint. Et siquis bar(o)
pro ipsis Syndicos de mandato alicuius officialis iverit nullum salar(ium)
habere debeat a dicto Syndico. Et siquid accepit eidem Synd(ico) restituat du
plicatum. Et nihilominus solvere pro pena teneat quadraginta s. cort(onenses)
vice qualibet et pro quolibet bar(one). Et hec non intelligantur si cont(ra)
Synd(icum) procederet per viam accusationis vel denumptationis.

d facciendo observari pacta fca cum Orsello et aliis de Ful[gineo]
[illegible]

56v

Item statuimus et ord(inamus) quod d(ominus) potestas et d(ominus) Capitan(eus) comunis urbis et eorum
et Cuiuscumque ipsorum Iud(ices) et officiales teneant et debeant modis omnibus quibus
possint et viderint expedire cogere Cum effectu realiter et personaliter
Nobiles viros Orsellum Armaluciu et Brancaleonem filios quondam
Nobilis viri francisci domini Raynaldi Neapoleonis de fulgineo et quemlibet
ipsorum ad executionem mandandum observandum faciendum et adimplendum comunis
urbis cum effectu, omnia et singula pacta et conventione promissa per eos
et quemlibet ipsorum Religioso viro fratri paulo dinestarii de yberapon olim Syndico
comunis urbis et Syndicario nomine ipsius comunis facta. Et quod ipsa pacta et convent(iones)

et promissa p eos faciat ipi Com tudi ab ipis orsello arma[...]
Blancias effectualit et integralit obsuare, et adimplere p[...]
in instro ome instris publicas scpto man Petri Nuci de tudo not[...]
in Libro Reformation cois tudi. Edita tpre Nobilis militis [...]
ns de forabuschis de florentia dum honor potats Ciuitat[...]
tudi scpto man ser francisci ser Morandi de Montealano no[...]
cellary cois tudi. Millo trecentesimo vigesimo quinto Indict octa[...]
die Junij pp vigesimi sexti. Et q requirant pdti orsellus, armaluau[...]
et Blancianis ex pte dictor duor potats et Capitan q infra mensem dum
arequisitois ipor mandat debeant cum effectu omia et singla dca pacta
et conuentioes ac promissa actendere et adimplere ad pen duomilium. libr
den coit eisdem et cuilibz ipor auferendo. qd si adimplere cessauerint
condepnent in penis pdcis. Et nichilominus p obsuatione ipor pactor
et promissor p eosdem dcos com tudi Creetur sindicus unus uel plures
put placuit dnis octo consuatoribus status pacifici Ciuitatis tud. Ad
capiendum tenutam et poss bonor et rer contentor in instris ipor
pactor vz territory foscani Torricelle antignani et omnium bonor et poss
bonor a flumine pulie usqz ad flumina tinie et lactony. Et a territorio
Castri Gualdi captan usqz ad territorium Castri pomonte usqz ad territorium 56
Castelli boni, qd fuit francisci et Neapoleonis dni Raynaldi neapoleonis,
Et ad ipam tenutam et possess tenendum, et continuanda, Et ad re 57
colligendo et recipiendo fruct redditus et prouent dca territory noie
et vice dci cois et pro ipo Comu, Et q singla officia duor octo teneant
et debeant sollicite requirere pdcos dnos potatem et capitan et eor offi
ciales ut pdca faciant et deducant penitus in effectum, Et si ipi dni
potas et Capitan fuerit negligentes in pdcis, quilibz ipor incurrat pen
centu. libr. qua ipi sindicatores p sindicat dci cois debeant condepnare.
Et q dicti sindici recipiat Instrumenta conductionum possessionum et bonor
dictor tenimentor ab omnibus laboratoribus ipor bonor. Confirmates

11.
ARCHIVIO · TOL

[...]as et faciendas per Cameram dicti comunis vel sindicum dicti comunis
[...]dicti comunis in introytu dicti comunis spectat cum aliis scortis, scor
[...]entes ad processus orsellum de malian et Blancian sub
[...] donec cum effectu observaverint et adimpleverint
[...] singula promissa dicto comuni.

[Item] statuimus quod pro hominibus plebatus sancti Bartholomei de tenellaria fiat
et fieri debeat una catena de ferro fissa in una columpna de quercu sive
tenellaria. [...]eramine pro navi manutenenda ad portum Tiberis, qui dicitur portus
filiorum Gacheri, quos quidem catenam columpna navim et portum ho
mines et universitas plani sancti Martini dicti plebatus teneantur et
debeant die noctuque bene sollicite et diligenter ad passum dicte navis
custodire, videlicet duo ex eis quolibet die et nocte, prout tenentur
alii homines et massarii comitatus Tuderti ad passus custodie, ut per[...]
in ordinamentis de custodia passuum loquentibus continetur. Ita quod dicta navis
catena et columpna non possint ab aliquo subripi vel devastari. Et quod
homines et sindicus dicte ville non teneantur nec cogi possint per ali
quem officialem comunis Tuderti ad custodiam faciendam ad alium passum preter
quam ad passum navis predicte. Et si dicta catena vel navis tempore tollose de
57v vastaretur vel usurparetur sive furaretur, quod homines et universitas
dicte ville plani sancti Martini teneantur et debeant ad refectionem
dictarum catene navis et columpne eorum propriis expensis. Ne de mala custo
dia valeant excusari, aliquo in contrarium non obstante.

quod homines castri Aqueloreti et Fulignani reficiant viam qua itur versus Viterbium et cetera.

Item statuimus quod homines castri seu ville Aqueloreti et castri Fulignani
teneantur et debeant facere et actare partem eis debitam et limitatam
de via qua itur versus Viterbium. Et quod officialis comunis Tuderti super viis depu
tatus possit et teneatur homines dictorum castrorum seu villarum cogere ad faciendum

et dictandum unam rationem pro eorum parte contra alios contradicentes. [illegible]
Castra et ville Comitatus dicti teneantur ad refectionem et [illegible]
viarum non obstante aliquo ordinamento vel absolutione in eorum favorem facta [illegible]
immunitate eis concessa quod per castris et villis prompturam aliquo ordinamento [illegible]
formatis et factis in contrarium loquentibus non obstantibus.

De ingessit faciendo per potestatem et capitaneum matonarios et tegularios. lxij.

Item statuimus quod potestas et capitaneus et quilibet eorum teneantur [illegible]
uniculo uni et ad penam arbitrarium libre centum pro quolibet vice per eorum offi[illegible]
dumtaxat facere omnes tegularios et mactonarios Civitatis et Comitatus dicti
ut faciant mactones et tegulas secundum formam eis datam et designatam in pa-
riete anteriori iuxta portam palatii veteris comunis dicti. Et si quis invenerit
contra formam non iurare eum condempnet pro quolibet centenario mactonum
et tegularum in decem solidis. Et quilibet contrafaciens accusare possit et
habeat medietatem banni. Et bandiatur in locis consuetis per Civitatem et
burgos dicti quod mactonarii debeant facere mactones et tegulas secundum for-
mas eis traditas per dictum comune.

Quod liceat ferrare bestias diebus festivis. lxij.

Item statuimus quod cuilibet fabro liceat ferrare equos mulos et asinos 57
et alia animalia que ferrantur etiam diebus dominicis et festivis si neces-
sitas suaderet non obstantibus aliquibus ordinamentis tam comunis quam consi- 58
lium dicte artis loquentibus in contrarium. Et intelligatur quod necessi-
tas urgeat et suadeat si ille cuius animal ferrari petitur id pro suo fir-
maverit sacramento.

De modo et forma vendendi panem. lxiij.

Item statuimus et ordinamus quod vendentes seu tenentes panem
ad vendendum in Civitate dicta burgis et subburgis teneantur
et debeant panem vendere sub infrascripta forma videlicet:
Quando quarterius grani valet quindecim solidos et abinde supra usque in

ARCHIVIO [illegible]

58v

[illegible] Et panisfacule et panem vendentes et facientes ad ve
[illegible] debeant et teneantur facere et vendere panem de dece
[illegible] pro duobus den. ad minus, et panem quatuor. den. de viginti
[illegible] ad minus. Et quando quartinus grani venderet et valeret
[illegible] sup. usque in viginti quinque, teneantur et debeant dicte pani
[illegible] et panem facientes et tenentes ad vendendum facere et ve
[illegible] panem de octo uncijs ad minus pro duobus den. cort. et panem
quatuor. den. de sedecim uncijs ad minus et pro quatuor den. dom. pane
dare. Et quartinus grani valeret seu venderet a viginti quinque s. sup.
usque in quinque triginta s. tunc teneantur et debeat dicte panisfacule seu
panem facientes vel tenentes ad vendendum dare et face panem
de septem uncijs ad minus pro duobus den. cort. Et quando quar
tinus grani valeret seu venderetur in dicta Ciuitate sub a triginta
s. usque in triginta quinque s. cort. tunc teneant et debeat dicte panisfacule
seu panem facientes vel tenentes ad vendendum dare et face pane
de sex. uncijs ad minus pro duobus den. et de duodecim uncijs ad minus
pro quatuor. den. cort. Et triginta quinque grani valeret seu venderetur
in dicta Ciuitate a triginta quinque s. cort. sup. teneantur et debeat dicte
panisfacule seu panem facientes vel tenentes ad vendendum dare et
facere panem eius ponderis sicud caperet pro rata pretij quo plus ven
deretur ultra triginta quinque s. ad racionem predictam. Et facere debeant
dicte panisfacule et panem vendentes panem bene coctum et fermen
tatum et bene stasonatum et dare et vendere pro precio supius notato
Contrafacientes aut in predictis vel aliquo predictorum perdant et perdere debeant
panem seu panes non iusta et predicta ponderis de facto sine strepitu et figura
iudicij omni iuris sollempnitate remota. Et etiam compellantur dicte pani
facule seu panem facientes vel tenentes ad vendendum per officiales dominorum
Potestatis et Capitanei ad faciendum et dandum panem dicto modo et for-

p(ro)dictis aliquo no(n) obstante contrario. Et q(uod) p(ro)posita que fien[...]
formam statuti singularis balie de venditione panis no(n) fiat [...]
ad ip(s)am p(ro)positam faciendam teneatur aliquo statuto vel ordina[...]
quacumque in contrariu(m) no(n) obstant(e).

Item statuimus q(uod) in omnibus et singulis condepnationibus reaman[...]
publicandis Com(mun)i Tuder(ti) faciendis p(er) quoscu(m)q(ue) officiales dicti co(mun)is in quibus [...]
statutu(m) de quarto non loquit(ur). Currat quartum no(n) solue(n)tibus dictas
condepnationem de eis factas. i(nfra) decem dies a die late s(ente)ntie subsequentes. Sal(uo)
no(n) q(uod) si infra dictu(m) terminum appellaretur vel recursus h(ab)eretur. Et dicta condepn(ati)o
s(ente)ntia fuit p(er) appellationis iudicem confirmata in tot(um) vel in p(ar)tem. no(n) intelli
gatur in ea quartu(m) currisse in termino suprad(i)cto. Set currat dictu(m) quartu(m)
no(n) solue(n)tibus condepn(ationes) easdem infra decem dies a die confirmationis dicte
s(ente)ntie subsequent(es). non obstante si d(omi)ni d(omi)n(u)s vel rectores vel officiales co(mun)is
Tuder(ti) qui dictas s(ente)ntias protulerint in eis no(n) apposuerint penam quartu(m). Et
Nulla condepnatio cancelletur vel cancellari debeat nisi ip(s)a quantitas condepn(ationis)
Cum quarto si quartu(m) fuit in ea vel [...] p(ri)mo fuit satisfacta et i(n)t(egr)e
gratis p(er)soluta Cam(erario) co(mun)is Tuder(ti). Et q(uod) notar(ius) Cam(era)e d(ic)ti co(mun)is teneatur et
debeat vinculo iuramenti et ad pena(m) decem libr(arum) de suo salar(io) p(ro) qualib(et)
vice qua contrafecerit scribere man(u) p(ro)p(ri)a in margine cuiuslib(et) condepn(ationis)
a qua ess(et) habitus recursus et que ess(et) infirmata in totu(m) vel in p(ar)tem
p(er) d(omi)n(u)m defensorem et iudicem appellation(um) et recursuum in qua s(ente)ntia
ip(s)a condepnatio est infirmata et p(ro)ut que. ad requisitionem cuiuslibet
petentis. Et q(uod) ip(s)a s(ente)ntia fuit infirmata in totu(m) vel pro p(ar)te. sit suffi
ciens probatio inspectio s(ente)ntie d(omi)ni recursuu(m) late p(er) d(omi)n(u)m defensorem.

Item statuimus q(uod) omnes et singuli Potestates et Capitan(ei) et quilib(et) alii
Rectores et d(omi)ni et officiales Civitatis Tuder(ti) quocu(m)q(ue) no(m)i(n)e censeantur

[margin: q(uod) (con)depn(at)i si no(n) soluu(n)t i(nfra) x dies soluat q(ua)rtu(m) plus. q(uo)d q(ua)rtu(m) currat q(ua)n(do) no(n). lx]

[margin: De libris (con)depn(ationum) reponendis et de modo cassandi (con)depnationes. lx]

58

59

ARCHIVIO ...

... futuri teneantur et debeant omnes et singulas condempnationes et
... [com]munalium quas facient pronumptiabunt et proferent
... [sc]ribere exemplicatas de verbo ad verbum prout in unaquaque ipsarum
... [con]tinebitur, Et semel scriptas sibi et aliis retinere, Duas vero
... sive bis scriptas dare notario Camere dicti comunis die quo feret,
... legentur condempnationes predicte. Et quod dictus notarius teneatur dictas
condempnationes in sacrestiam sancti fortunati portare, infra quindecim dies a die
receptionis earum. Et ibi facere unum librum de condempnationibus cuiuslibet
domini sindici et alias semel scriptas tenere in camera dicti comunis prout
tenet. Et quod dicte condempnationes que in dicta sacrestia tenebuntur de ea
extrahi et videri non possint per aliquem nisi per dominum notarium Camere sine
expressa licentia dominorum vigintiquatuor consilii centum et adiunctorum qui
pro tempore erunt. Et quod condempnationibus que in dicta sacrestia et in dicta Camera
retinebuntur et cuilibet earum detur et habeatur plena fides. Et quod
si in libro introituum comunis tuderti scripto manu notarii dicte Camere vel in libro con-
dempnationum qui stabit in Camera comunis tuderti inveniretur solutio dictarum condempnationum
vel alicuius earum scripta manu dicti notarii Camere, talis condempnatio de qua solutio
inveniretur ut dictum habeatur et sit pro cassa irrita et nullius valoris in quo-
libet predictorum librorum aliquo contrario non obstante.

58

59v

47

De denariis gabelle quomodo conserventur et quomodo expendantur. lxj.

Item statuimus quod omnes et singuli denarii pervenienti in Comuni tuderti occasione
Gabelle vini, Gabelle Carnium, Gabelle bestiarum et Gabelle salis, Et
occasione taxationis Gabellarum comitatus, mitti debeant et deponi per Camerarium
Casse Gabelle in quadam cassecta predicte. Que cassecta habeat et habere debeat
quatuor claves et serramina, quarum clavium unam habeat et teneat offi-
cium dominorum octo aliam Confalonerius populi Civitatis tuderti qui nunc est et
pro tempore fuerit, aliam officialis Gabelle dicti comunis et aliam duo boni mercatores.

de Lude pers una cum quibusdam aliis ad vendendum in [illegible]
stipendiorum ut qui ponerentur in futurum per officium dominorum octo [illegible]
denariorum converti debeant solummodo in solutione stipendii stipendiariorum [illegible]
Lude. Et pro dicta solutione extrahi possint et debeant de dicta [illegible]
alia aliqua occasione neque pro alia aliqua expensa dicti communis. [illegible]
de dicta cassa extracti perveniant et pervenire debeant ad manus [illegible]
duorum mercatorum pro solvendo dictis stipendiariis dicti communis. Et quod ipsi [illegible]
dum extrahentur de dicta cassa, extrahi debeant in presentia dominorum octo,
Confalonerii, officialis Gabelle et dictorum duorum mercatorum. Et de dicta
apertura casse predicte et denariorum inde extrahendis fiant quatuor scripture de summa
dicte pecunie. Quarum unam habeant domini octo, aliam Confalonerius,
aliam officialis Gabelle et aliam dicti mercatores. Et ipsi domini octo, Confa
lonerius et officialis Gabelle, omni mense teneantur et debeant revidere
rationem dictorum denariorum et requirere a dictis mercatoribus eorum rationem ita
quod omni mense sciatur quid factum sit de pecunia et denariis de dicta cassa extractis,
et quantam ipsi mercatores habebunt penes se et quantam solverint in solu
tione dictorum stipendiariorum, ut pecunia dicti communis in bono ordine expendatur.

De salario non dando guardiano occasione aperture portarum. lxii

Item statuimus quod presens Guardianus et Custos Civitatis Lude qui
nunc est et qui pro tempore fuerit non habeat nec habere debeat aliquod salarium,
nec ei apodissa fiat de aliquo salario occasione aperture et clausure
clavium portarum Civitatis Lude non obstante quod hucusque aliquod receperit
dicta de causa salarium a communi Lude, aliquo contrario non obstante.

De solutione hono[illegible] lxiii.

Volentes ordinamentum conditum et editum per officium dominorum octo
ex remissione eis facta per Consilium generale communis Lude ad vendendum
stabulum dicti communis quod infra sequitur cum aliis ordinamentis aggregari,

ARCHIVIO STORICO COMUNALE LODI

[illegible] notarijs hec mandamus inserendum, tamquam utile pro Com[muni]
[illegible] talis est. Cum lites et discordie et questiones quamplurime
[illegible]oriantur inter massarios Comitatus Tuderti, occasione honerum et factionum
[illegible] que eis imponuntur per Commune predictum et eius officiales, et etiam per
[illegible] Castrorum et villarum dicti Comitatus. Et occasione distributionis
[illegible] fit de ipsis honeribus et factionibus. Volentes ipsas lites
[illegible]iones resecare, facto et misso partito inter eos per bussulas et palluctas
et obtento nemine discordante. Statuerunt ordinaverunt deo etiam declaraverunt
[illegible] ad subheundum et faciendum honera et factiones personales etiam si ipsarum
occasione pecunia foret solvenda, que imponerentur per dictum Commune vel
eius officiales quod etiam per universitates Castrorum et villarum Comitatus Tuderti
teneantur illi massarij qui scripti sunt inter lares in libro Larium Comitatus
Tuderti in Castro vel villa cum vel in quo tale honus imponeretur, non obstante
quod alibi habeant possessiones vel domum vel aliunde sint oriundi vel alibi habi
tarent, et in predictis solo respectu larium consideretur. Et non possit cogi
ad faciendum dictas factiones et subheundum dicta honera nisi in illis locis
in quibus sunt scripti inter lares in dicto libro. Et idem observetur in illis
qui habitarent in Civitate vel burgis Civitatis Tuderti, qui debeant
factiones facere et honera subire cum hominibus universitatis Castrorum
et villarum cum quibus scripti sunt pro laribus ipsi vel patres eorum, preterquam
quod ad subheundum honus syndicatus, videlicet quod habitans in Civitate
non teneatur esse syndicus. Nec teneatur pro eo quod maleficia non essent de
inquisita vel malefactores non essent capti vel quod exbanniti essent de
ceptati. Et idem in illis massarijs qui non habitaret in loco ubi scripti
sunt pro laribus, sed presentia honera teneantur subire ubi habitat.
Distributio vero et partitio dictorum honerum et factionum quando pecunia necessa
ria foret facienda per dictos massarios Comitatus Tuderti inter se et occasio
ne expensarum que fiunt per ipsas universitates, fiant per libram factam vel fi
endam per ipsas universitates et per lares videlicet dimidia solvatur

60v

p libram et alia dimidia p pares, eta si poss habuerit [illegible]
Castri vel ville in qua scriptus est ut sup dictum est pro [illegible]
locum habeat in presentibus et futuris, aliquo statuto vel [illegible]
vel reformatione iure canonico vel civili loquentibus in [illegible]
obstantibus, statuentes hec excerta scientia pro utilitate [illegible]
status nostrorum massariorum.

I de stipendio dando famul' comunis etc. qui po nunt' vel mictunt' i fun ctu cois etc. lxxiii

Item facto et misso partito inter eos ad bussulas et palluctas ut supra
et obtento nemine discordante deliberaverunt et ordinaverunt
ad eta statutis comunis pta addiderunt qd quotienscumque p coe dicte
imponeretur aliqua quantitas famulorum aliquibus universitatibus ca
strorum et villarum comitatus dicte civitatis pro aliqua custodia exer
citu vel cavalcata vel alia occasione expensis nostrarum universitatum, qd
ipse universitates dare debeant ipsis famulis pro eorum soldo p quo
libet famulo pro quolibet die tpre messium, bactiture vel semente
sex . s cort. Aliis vero tporibus quatuor s cort . pro quolibet die,
Et hoc si irent in civitate vel comitatu dicto. Si vero irent extra
comitatum dictum, debeant habere pro quolibet die quo steterint extra comitatum 61
duos s. plus qm sup dictum est . distributio vero dictorum denariorum fiat inter massarios
sanos comitatus dicti ut sup in proximo precedenti capitulo continetur.

I de pena facientis pannos commixtos pilos bovinos vel alios. Et de pena illorum qui faciunt ma[...] massarios. lxxv.

Item statuimus qd nulla persona terrigena vel forensis qui sit scriptus vel non
scriptus in matricula artis lanarolorum civitatis et comitatus dicti audeat
vel presumat facere vel fieri facere aliquem pannum de lana in quo sit
aliqua mistura sive aliqualis quantitas pili bovini, asinini, becorum, caprini
sive caprecti sive scalanature mista in ipso panno. Nec ipsum pannum sic
mistum vendere vel vendi facere. Et qd lanam bactitam vel non bactitam
filatam vel non filatam, tintam vel non tintam in qua esset mistura dictorum

+9

BIBLIOTECA COMUNALE · ARCHIVIO · TODI

[illegible] non vendat vel vendi faciat, siquis non contra
[illegible] vel aliquo predictorum in decem libr. cort. vice qualibet puniatur
[illegible] pannum et lana predictos. Qui pannus et lana sic inventa
[illegible] dicti hospitali karitatis. ¶ Et quod nulla persona
[illegible] debeat tingere de luto aliquod genus dictorum pilorum sub dicta
[illegible] tamen et liceat sit cuilibet laborare et laborari facere de
[illegible] lana vaccina, montonina, castratina et agnina. Et quod in dicto
panno vel lana non possit mictere seu laborare sive laborari facere
aliquam cardaturam nisi etc. de suo proprio laborerio et opere, possit tamen
in dicto laborerio mictere cardaturam francischam cuiuscumque laborerii sit.
¶ Si autem desaraentes [illegible] in [illegible] in quibus [illegible]
vel lanam seu capucianam [illegible] sibi tenuit et [illegible] invenerit puni-
atur etiam dicta pena decem libr. vice qualibet qua contrafecerit et dampnum
reficiat patienti. ¶ Et quod de predictis et quolibet predictorum consules dicte
artis teneantur et debeant vinculo iuramenti et ad penam quadraginta
s. pro quolibet consule ad minus ter in anno inter homines dicte artis
diligentem inquisitionem facere de contrafacientibus contra predicta vel aliquod
predictorum. Et repertos culpabiles denuntiare potestati vel capitaneo, qui
talem vel tales inobedientes et contra predicta vel aliquod eorum facientes
61v punire et condempnare teneantur secundum formam dicti ordinamenti, vinculo
iuramenti et ad penam viginti quinque libr. cort. de suo salario, aliquo in contra-
rium non obstante.

Rubrica — De quibusdam ordinamentis in sua firmitate durantibus, et quibusdam non. lxvi.

Neque Leges neque Constitutiones ita scribi possunt, ut omnes ca-
sus comprehendant. Et ne in generali nostra Constitutione, quedam decreta
et ordinamenta que non sunt in hoc volumine redacta, sunt remaneant
in suo roboris firmitate, quibus per has leges derogamus et non credi-
mus nec aliter robur datum. Et quia quod non mutatur, stare
quare prohibetur. Et ut nichil a nobis certum imperfectum

relinquatur. Igitur decreta et ordinamenta de quibus infer[ius]
aliqualis mentio facta est, illas vires quas ante has [...]
nes habebant, eis firmas precipimus permanere, Q[ue]
decreta et ordinamenta talia et dicuntur videlicet
ordinamentum et decretum factum per officium dominorum. [...]
ton pacifici status Civitatis tuder. quod sic incipit Congregati et adunati
decem duodecim etc. et finit et pro nos factis perpetuo habeantur, scriptum manu
in Venturelle tunc notarii priorum dominorum duodecim. in millesimo CCC xxvij. die viij Jan.
Item aliud ordinamentum et decretum factum per ipsos dominos duodecim quod incipit Inmi[ne]
tem dominum, quia expedit Gubernatoribus rei publice etc. et finit ac etiam execu-
tionem mandari aliquo non obstante. scriptum manu dicti notarii dicto millesimo die xxij Jan.
Item aliud ord. et decretum factum per ipsos dominos duodecim. quod incipit Congregati
et adunati etc. et finit quam melius potuerunt, scriptum manu Francisci Rom[…]
tunc notarii priorum dominorum duodecim in millesimo CCC xxvij. die xxv. Jan. Item quoddam
aliud ordinamentum et decretum factum per dominos octo conservatores status pa-
cifici dicte communis quod incipit Item Congregati et adunati etc. et finit in tenuta
dicte domus. scriptum manu Bartholi Gualterii tunc notarii priorum dominorum octo, in millesimo
CCC xxxij. die xvj. novembr. Item aliud ordinamentum sive decretum factum
per officium dominorum octo conservatorum status pacifici dicti communis pro domina Clara Massetti
de Tuderto quod incipit Congregati et adunati simul domini octo etc. et finit
alios duos quatringos granum, scriptum manu Petri Bucii tunc notarii priorum dominorum octo,
in millesimo CCC xxxiij die xv. Junii. Item quoddam aliud ord. et decretum
factum per dictum officium dominorum octo, pro dicta domina Clara quod incipit Item eodem modo
etc. et finit sub dictis penis, scriptum manu dicti Petri notarii in dicto millesimo et die.
Item quoddam aliud ord. et decretum factum per officium dominorum octo pro Rello et Marcucio
Magistri Bilii, quod incipit Prefati domini octo etc. et finit aliquo non obstante, scriptum
manu dicti notarii dicto millesimo et die xviij Junii. Item aliud ord. factum per eosdem
per dictum officium scriptum manu dicti notarii, dicto millesimo et die predictis. Item quoddam aliud
ord. factum per officium dominorum octo, pro sindicatibus ad ordinandum domos officii dominorum octo,

62

BIBLIOTECA COMUNALE ... TODI

[illegible] man petri Nucj hic not ipor dnor octo in ctillo ccc xxxiiij die xxij Junij.

[illegible] …ud ord fcm p officiu dnor octo de fonte nouo portefracte scipt man

[illegible] …hei not in ctillo ccc xxxij die xxv. aug. ¶ Item aliud ordina

…tum p officiu dnor octo in fauorem uniuss et hominu Castri francti

…firmatione pactor hitor int tyn cos turb et tyn et hoies dicti

… script man petri Nucj not dco ctillo de mss maij dme aplis. ¶ Item

quoddam aliud ord fcm p officiu dnor octo de intitulatione cuiusdam libri

Reformation dnor duodecim scipta man ser francisci nerij de burgo not et

dictum ord scriptu agar man petri Nucj hic not ipor dnor octo in ctillo

ccc xxxv. die xxviij. aug. ¶ Item quoddam aliud ord et decretu fcm p officiu

dnor octo p monasterio sce marie noue et Gualfredello Bambennoni qd in

capit congregati dni octo etc et fuit et pacifico Gubnari script man Damia

ni Venturelle not hic ipor dnor octo in ctillo ccc xxxv. die x. febr.

¶ Item quoddam aliud ord fcm p officiu dnor octo p quibusdam conestabilibus

quorundam famulor de comitat qd incipit Congregati pdca dni octo etc et

fuit assignent et dentur p com script man da Damiani not dco ctillo et

die xv. mss febr. ¶ Item aliud ord et decretu factum p officiu dnor octo

pro habendis duobus ctilibus famulis in comitatu script man da not dco ctillo

62v die xxvj. ian. ¶ Item aliud ord de dca materia script man da not dictis ctillo

et die. ¶ Item aliud ord fcm p officiu dnor octo p Salamone dni Ber

nardini script man da not dco ctillo die xv ian. ¶ Item aliud ord fcm p

officium dnor octo p duabus zita et claruccia de Castro francho qd incipit Con

gregati et adunati dnissi dni octo etc et fuit aucte pss decreta script man Jacobi

olim Symonis Jacobi not hic ipor dnor octo in ctillo ccc xxxiiij die xxij Junij.

¶ Item aliud ord et decretu fcm p dcm officiu dnor octo pro Lello et

Marchionne magri Vitij qd incipit Congregati et adunati dnissi dni octo etc

et fuit aliquibus in contrariu no obstantibus script man da not dco ctillo die xvij. aug.

Item quedam aliud ordinamentum et decretum factum p officiu[m]
conservatorum pacifici stat[us] Civitatis eiusdem pro Rocco Ioh[ann]is de Reat[e]
in ipso ord[inamento] et decreto contentis, q[uo]d incipit Congregati [...]
octo etc., et finit auctoritate p[re]d[ic]ti decreti. scriptum man[u] Iacobi [...]
cobi not[arii] tunc temporis d[omi]nor[um] octo, in opuscolo ccc xxxii[...] die xx[...]
Item quedam dicta et quedam declaratio facta p[er] dictum officium d[omi]nor[um] [...]
petit d[omi]ne Scontesse scriptum manu d[ic]ti Iacobi not[arii] d[i]c[t]o opusculo de [...] et [...]
Item quedam supplicatio f[ac]ta d[i]c[t]o officio p[er] Berardum Forbis scriptum man[u] d[i]c[t]i not[arii]
Item quedam ord[inamentum] et provisio fact[a] p[er] d[i]c[tu]m officium d[omi]nor[um] octo cont[ra] Matheum
Malte de villa Vallis Rogne comitatus eiusdem et filios ipsius Mathei, q[uo]d
incipit Congregati et adunati supradicti d[omi]ni octo, etc., et finit p[ro] familia
rem d[omi]nor[um] octo, scriptum manu d[ic]ti not[arii] d[i]c[t]o opusculo de mense aug[usti]. Item quedam
ordinamenta et decreta facta p[er] officium d[omi]nor[um] octo conservatorum pacifici stat[us] Ioannis Castaloner
et novem ex numero d[omi]nor[um] duodecim et tres ex collateralibus sup[er] bonis rebellium,
Quorum primum incipit Imprimis etc., et finit rebellionis predicte. Aliud incipit Item
providerunt etc., et finit et possessores bonorum. Aliud incipit Item providerunt et ord[inaverunt]
q[uod] fiat etc., et finit in cassam p[re]dictam. Aliud incipit Item providerunt deliberaverunt
et ord[inaverunt] q[uod] quicumque etc., et finit producens et producere volens. Aliud incipit Co[n]-
gregati et adunati etc., et finit in adiudicatione et concessione dictorum bonorum.
Aliud incipit eodem modo etc., et finit p[er] p[re]d[ic]tum Mattheum not[arium] in p[re]dictis. Que
scripta apparent manu Petri Nucij not[arii] tunc temporis d[omi]nor[um] octo, in opusculo ccc xxxv. die
xviij. Iulij.

q[uod] statuta contra libertatem ecclesie n[on] val[eant]. lxvij.

Item statuimus q[uod] siqua statuta ord[inamenta] et decreta in hoc volumine essent p[er] Nos fact[a]
que forent vel esse possent cont[ra] Libertatem ecclesie, illa cassamus vacuamus
irritamus et annullamus et pro non factis et editis habeantur.

63

xlvij

[illegible] ad hoc ut status pacificus Civitatis et comitatus Luce 77
[illegible] conductur desiderius. Et ad hoc ut nulli detur materia male
[illegible] invillandi. Et ad tollendum materiam ad ausus teme
[illegible] et ordinamenta provisiones stantiamenta et leges
[illegible] in hoc volumine per nos reductas. Et reformationes
[illegible] consilium Centum et adiunctorum comunis Lucani. Dantem nobis potestatem
[illegible] statuta decreta et ordinamenta facta edita et composita du
rante [illegible] duodecim conservatorum status pacifici dicti comunis. Et ordi
namenta decreta et stantiamenta per officia duorum octo conservatorum status pa
cifici dicti comunis precessorum nostrorum edita et composita. Quod nulla persona
cuiuscumque conditionis existat audeat vel presumat per se vel alium dicere al
legare seu opponere contra ipsa ordinamenta stantiamenta provisiones vel
reformationes in scriptis vel sine scriptis vel aliquo alio colore quesito directo
vel per obliquum dicendo opponendo vel allegando quod ipsa ordinamenta stantiamenta
reformationes et provisiones non valeant vel tollantur vel quod de iure non sub
sistant vel quod non habuerint et non habeamus auctoritatem baliam et potestatem
63 ipsa et ipsas faciendi vel quocumque alio modo. Nisi ipsa ordinamenta stantiamenta
provisiones et reformationes cassata essent vel tollerentur eo modo et for
ma quo et qua facte et facta sunt. Et etiam nullus audeat vel presumat
63v aliquid dicere opponere vel allegare contra supradictam reformationem factam die
xxiiij. mensis novembris [illegible] per dictum Consilium Centum et adiunctorum tempore Ca
pitaneatus magnifici et potentis viri Marinuccii de Roccacontrata honorandi Capitanei
comunis et populi Lucani. Videlicet quod ipsa reformatio et ordinamenta non valeat vel quod
fieri non potuit per ipsum consilium vel quocumque alio modo opponendo directe
vel per obliquum. Dicentes volentes et hac perpetua lege firmantes quod dicta
reformatio et ordinamenta bene facta et facta sit firmum et firma et omni tempore valitura.
Siquis autem contra presumpserit aliquod predictorum aliquid dicere opponere vel

allegare, puniatur qualibet vice in quingentis. libr. den. cor
predictis omnibus Potestas et Capitan. aut aliquis officialis
civitatis ad Regimen dicte Civitatis presidentes, non audiant
nem, allegationem et contradictionem. Et si contrafecerint
libr. pro qualibet vice de suo salario puniatur. Et ipsa alle
vel opposito non valeat nec teneat ipso iure, Immo teneantur
predicti domini Potestas et Capitaneus ceterique alii officiales dicti comunis
ad iustitiam reddendum presidentes, presentem provisionem et dictam
reformationem Consilii Centum et adiunctorum, Et supradicta statuta decreta
et ordinamenta per Nos firmata et edita, Et detractiones, Correctiones
et additiones Cassationes et Confirmationes per Nos factas de decretis
suprascriptis in omnibus et per omnia executioni mandare et facere ab omnibus inviolabiliter observari sicud superius scripta sunt, absque alia interpretatione subtractione vel salvo. Sub pena predicta quam penam si contrafecerit sindicus comunis
civitatis eisdem tempore eorum sindicatus auferre teneatur.

64

Aaedictum Completum et publicatum fuit dictum statutum et eius
Capitula ordinamenta et decreta, per suprascriptos dominos octo conservatores status pacifici comunis civitatis consiliorum et alios sapientes per eos electos Ex commissione ipsis dominis octo facta per Reformationem factam per Consilium Centum et adiunctorum comunis civitatis de qua supra in proximo precedenti capitulo fit mentio, Et scriptum et scripta ac etiam publicata fuerunt de ipsorum Conditorum licentia et mandato per Nos notarios Infrascriptos, per ipsos dominos octo ad predicta scribenda specialiter electos,

[...] dominice millesimo trecentesimo trigesimo quinto Indictione tertia tempore
[...] Benedicti pape duodecimi, Die sabbati vigesima tertia mensis decembris. In
[...] comunis Urbis in quo dicti octo conservatores pacifici status comunis predicti
[...] pro eorum officio exercendo, Coram Cola Iohannis domini Egidii de
[...] de regione Campitelli et parochia sancte Benedicte, Forte Jacobelli domini
[...] de regione Columpne et parochia sancti Leucii, Mattheo Hermanni Bona
[...] de regione sancti Eustachii et parochia sancte Benedicte, Mannuzio Moncelli Gilii
et Bonfratello Francisci Stagni de regione et parochia sancte Praxedis, Francisco
Jacobi Nisterne de regione Campitelli et parochia sancti Johannis Boccamazi, Johanne Cirar
di Bonacursi de regione Campitelli et parochia sancte Marie Et Mannuzio Marchionis
Arlenali de regione Arenule et parochia sancti Felicis, ad predicta vocatis et rogatis testibus.

Et ego Jacobus quondam domini Jacobi de Ardito Regionis Columpne et parochie sancti Leucii, Imperiali auctoritate notarius Confectioni et publicationi dictorum statutorum et omnium capitulorum Una cum infrascripto domino Petro notario interfui et de mandato dictorum conditorum scripsi et publicavi, meumque signum apposui consuetum.

64v

Et ego petrus olim Buccii petri de Ardito Regionis sancte Praxedis et parrochia sancti Andree, Imperiali auctoritate Iudex, ordinarius, et notarius, confectioni, et publicationi dictorum statutorum et una cum dicto Jacobo notario interfui, et mandato conditorum prescriptorum, propria manu scripsi et publicavi, meumque signum apposui consuetum.

65v

66

67

67v

68

68v

69

69v

Caprinum dantes conceperint in duplo sub forma...

70

22

78

70v

D.

expe[n]se | Summa — xxxvj libr
[illegible] | C viij libr xxiiij s
Introitus | C j libr vj s x d

Solut[e] lib[ri] co[...] [illegible] formulis

iiij libr xj s ij d
viij libr xliiij s vij d
xlvij libr
vij libr viij s vj d

Summa xxxvij libr xliiij s iiij d

C
ij — lxv libr x s
xxxiiij libr
vij libr
v libr
xlvij s
xxj libr xliiij s viij d

Summa CCCxxxv libr vij s vij d

vij libr iiij s j d
xi libr vij s viij d
vij libr xiiij s viij d

[illegible] que restet de tractis exp. de [illegible] 2 formulis
Introitus 2 ——— Clxlvij libr xij s

[illegible] libr viij s viij d